

מדינת ישראל

29

משרדי הממשלה
שר הפנים - תל אביב

משרד מל"ג
43.04

צוה א' מתן כוח בשטחים הממשלתיים
מס' 7550/14 - הוצאה מתן 'שטחים' לתקן
כפ"ש ע"מ

5.72

תיק מס'

מחלקה

מדינת ישראל
ארכיון המדינה

7550/14

א

דו"ח על תכנית פיתוח בשטחים המו

ס:

7550 / 14 - א

מזהה פיזי:

276158

מס פריט:

43.4/55 - 14

מזהה לוגי:

15/02/2009

03-312-06-02-03

כתובת:

מוזכירות הממשלה

ירושלים, י"ט בחשוון תש"ל
31 באוקטובר 1969

אל: חברי ועדת השרים לשמירה על המקומות הקדושים

מאת: מזכיר הוועדה

בהתאם להחלטת הוועדה מיום ט"ו בחשוון תש"ל - 27.10.69, אני
סתכבד להמציא לכם מ"ב דוחו"ת ועדת הבטיחות בענין טידורי התפילה והחפירות
דרומית לטער המוגרביט, בטח שנחפנה בעקבות הריסת המיבנים, מכתבו של
יו"ר ועדת הבטיחות בנדון זה ומכתבה של מועצה הרבנות הראשית בענין
החפירות ליד הכותל המערבי.

בברכה,

מיכאל ניר

כב"ר שר הרחוק
יו"ר ועדת השרים
למקומות הקדושים

הנדון: החלטת ועדת השרים מיום 13.8.69

בהתאם להחלטת ועדת השרים קיימה ועדת הבטיחות 2 ישיבות בגרון והנני מתכבד לצרף את פרטיכל המפורט מהדיונים ואת הסכום של המלצות הועדה.

הבטחת סוללת הגישה ליעד המוגרבים ושיפוע

.1

- א. הועדה ממליצה על הכנית לגשר ברוחב של 5 מטר ואורך כ-10 מטר בחלק העליון של הסוללת בהתאם להכנית שהוגשה ע"י מהנדס לב.
- הקמת הגשר האפשרי תשיפת הכותל מהות לשער המוגרבים.
- ב. יש לישמור על חומת ההמרדה לגבי יסוד התפילה הקיים, במידה שתתקורר בעיה קונסטרוקטיבית לחומה ע"י הקמת הגשר יש להחליפה ע"י קיר חדש לאשור הועדה.
- ג. אין מטמכות הועדה לקבוע את עתוי הפעולה.

אמצעות קיום הפיריה ארכיאולוגית וגישה למתפללים

.2

בכדי לאפשר את שתי הפעולות בעת ובזמנה אחת ולהבטיח את רציפות השטח הארכיאולוגי ובכדי למנוע גדרות ושמירה הפיריה לקיום הסדרים, לחקופה של כישגתיים הניע הועדה לידי הצעה שרצוי לפתור את הבעיה.

ע"י 2 מפלסים העליון למתפללים והתחתון לפעולה השיפה נוספת, ולידי מסקנה זמבחינה טכנית נחן הדבר לבצוע.

הכנית (א) יסוד פלטרומה 500 מ"מ 2 חלקים מצטון על עמודי בטון
הכנית (ב) כנ"ל או בשטח מצומצם יותר מברזל ועץ נתן לפיק והעברה.
היות והמשלחת הארכיאולוגית הודיעה היא אינה מוכנה לקבל אף אחת מההצעות הובע על ידה הכנית (ג) המחלק את השטח במפלס אחד כדלהלן
במרחק של 20 מטר מהמוזח הזמנית של יער המוגרבים הוגדר רצועה ברוחב של 7.00 מטר להפילה יסודרו דרכי גישה

- פרטי הגדור והטפול הארכיטקטוני יוכנו אחרי קבלת ההמלצה ע"י ועדת השרים.
- הועדה קבלה את ההצעה מה אחר.

3. הועדה לא קבעה את עתוי הפעולות.

ככבוד רב
ד"ר יוסף שיכב"ר
יוסף שיכב"ר

התחון נתן לבצוע בחנאי של הגבלה מספר המבקרים במקום טועני
בשנות זמורה על הסדר וקיום חנאי המשימה מלאים באחריות
הרר הדות.
היגיעו לידי הסכמה שקיימת אפשרות סכניה לפלוי הוראה ועד הסד
מיום 13.8.69 סעיף (2) על ידי הצבה של זמורה ויציבה 2 מפלחים
זה מעל זה התחון לחירה ארכיאולוגית.

4. עד בן דוב הודיע בסם המשלחה הארכיאולוגית אין המשלחה מסוגלת לעבוד
מחה לפלטפורמה ככל צורה היא .
5. לאור זה הועלתה הצעה שהמשלחה לוי הצעה "קיסין" תוקמן לצורה 10
סדר (אורך ע"י הכוחל) האספה גיטה מתחיה לים המטחים הניתנים
לפעולה ארכיאולוגית, הפלטפורמה נחנה לתרון והחזרה מקורה בטלב
ראשון הוא כ-2 סדר דרוכה מסדר המוגרבים, המקום נתן לחנוי סמוך
מחנה המטה במקום. מחה לפלטפורמה לא יקיימו חפירות.
6. מר בן דב הצהיר שיש לתרון זה יתקבל ע"י המשלחה כמר בצוע.
7. דוב סברי הודעה היעו אה דעה שהרעיה נחנה לתחון סכני לפי
ההצעה הנ"ל ויש לפתור אותה ע"י וסדה קטנות בהתאם למקרה המסל
עליה.
8. מר בן דב הציע לקיים את החפירה הארכיאולוגית והתפילה במפלה אחד
והציע חלוקה איזורים כדלהלן (הכניה ג)
כמרחק של 20 מטר מהחזרה הצפונית של יער המוגרבי. חופשה רבונה
ברוחב 7 מטר להפילה, הרצועה הוגדרה מני האדדים.
יסודרו 3 ארמי גיטה בקנינים מוגדרים זה זה.
1. עליה לפער המוגרבים
2. ירודה לאיזור חפירה האמוד לאער המוגרבים והניה קידוח תוכסין
3. ירודה לתועה התפילה.
הרכ חלא האטרף להצעה מר בן דב, הועדה סכמה מה אחד לקבל את
ההצעה.
9. פרטי הגדרות והמסול הארכיאולוגי יעובדו אחרי קבלה הוצעה זו ע"י
ועד הסדים.
10. הועדה אינה קובעת את עמדי המעולות.

גדריכל יוסף האברג
יו"ר

הרבנות הראשית לישראל
THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

מס' 15/1/57
מכתב נא להזיכר
No. 15/1/57

הכתובת:
הרבנות הראשית לישראל, ירושלים
ת.ד. 179

Address:
THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL, JERUSALEM
P. O. M. 179

Telegrams: טלגרמות:
CHIEF RABBINATE JERUSALEM ISRAEL

תשובה רק עם הכתובת לעיל
Reply to the a/m Address only

מעליה אין כתובים

Jerusalem: בית, ירושלים חי' טלפון 22212
Tel. 22212

לכבוד
שר הרחוק ד"ר ז. ורהסטוב
יו"ר ועדה המדעים למקומות הקדושים
משרד החינוך
ירושלים

טרנסקט

הדוני מתכוון בזה להסביר לכבודו החלטה מועצת הרבנות הראשית לישראל,

כדלהלן:

"מועצת הרבנות הראשית לישראל מיוזמתה מינסטרה מיום ג' תמוז, תשנ"ב
בוטלה החלטה ליתר הכותל המערבי וזכתה, כי הכותל המערבי
לכל אורכו יקודש ומיוחד להפילה, ביחידות ובהכוננים הבאים
לסגור שיתחבר העב"ה, מאת בני ישראל עם קדושו, הנוהגות
לפניהם היום כמטות גדולה בכל העדות.

היציאה הרבנות הראשית מתנגדת בכל תוקף להרשות הפירוק
ארכיאולוגיות לכל אורך הכותל המערבי.

הרבנות הראשית נדרשת שלא תענינה שום הפיכות בחזית הכותל,
אלא כמיוחזקו למעשה עשרה מטה מחזית הכותל לתוך הרחבה
ולאפשר לבכור המתללים לסגור לבם בחפילה ללא הפרעה".

הכבוד רב,

הרב עקיבא משה בוסליב
המזכיר הראשי

הערה: כפי שזכר הרב הראשי לישראל הראשון
הגה"י נסים הלוי"א, לא הוחלט בישיבה זו.

- הנוכחים: אדריכל יוסף שנברגר יו"ר
 - מר יניב - משרד הבטחון
 - המהנדסים קיסין-לב
 - מר מירון בנבנישתי עיריית ירושלים
 - הרב דוב פרלא משרד הדתות
 - מר מאיר בן דוב המשלחת הארכיאולוגית
 מהנדס יהודה שמירא
 מהנדס מאיר קוזניץ

1. לפני החלת הישיבה הופיעו 4 רבנים אשר בקשו להשמיע את דבריהם בענין הכוחל המערבי בפני הועדה. היו"ר הודיע לרבנים שהועדה היא ועדה טכנית של מומחים בלבד, ואין בגדר סמכויותיה ~~לענות~~ לקבל נציגות צבורית איזה שהיא.

2. לאור הרחבת פעולת הועדה וחשיבות פעולותיה מבקשת הועדה:
 א. ששר העבודה יטנה את נציגו לועדה על יסוד ההחלטה המקורית להרכב הועדה
 ב. שראש העיר ישגר נוסף על נציגו מר בנבנישתי את מהנדס העיר או בא כחו לועדה
 ג. הלטברה לשיקום הרובע היהודי - משרד ראש המשלה היוצג בוועדה

3. כתוצאה מהמריבות בענין שטח להפילה ופעולת המשלחת הארכיאולוגית במקום בראשית חדש אב תשכ"ט החליטה ועד השרים המשלחת למקומות הקדושים בישיבתה מיום 13.8.69
 1. להבטיח את סוללת הגישה לשער המוגרבים ושיפועה
 2. לאפשר קיום המירות ארכיאולוגיות וגישה למתפללים
 בטוח מקצה השיפוע של הסוללה, המובילה לשער המוגרבים דרומה לפי הקו שהיקבע על ידי ועדת הבטיחות
 3. ליצור גישה מסעף האספות למקום ההפילה, כאמור בסעיף (2)
 וכן להבטיח בצורה נאותה את הדרך מסעף האספות לרחבת הכוחל
 4. להקים גידור נאות של שטח המפירות
 5. עד לאשור הצעות ועדת הבטיחות על ידי ועדת השרים
 תשאר בתוקפה ההחלטה הקודמת.
 לאור דחיפות החליטה הועדה לטפל בעדיפות ראשונה בנושא

סיכום דיוני הועדה

1. הועדה מקבלת על עצמה להציע דרכים לתחרון הבעיות שנקבעו בהחלטה ועדת השרים, לאור המצב שנוצר במקום אחרי הריסת בניני אבו סעוד, הדורש מהרון לקיום המירות ארכיאולוגיות כהמשך המפירות המחבצות, וכן גישה למתפללים באותו איזור.
 2. אין מתפקיד הועדה-כוועדת מומחים טכניים-לקבוע עקרונות לגבי סדרי תפילה וחפירה באזור.
 3. כל חכנית שחוצע היא זמנית בלבד לתקופה כזו כהנהליו חפירות במקום (נמסר ע"י פרופ' כור: תקופה של שנה"ק וכל זמן שהיה צורך בגישה בצורה הנוכחית דוגל שער המוגרבים כפי החלטה המשלה.
 4. א. התמחה בגישה לשער המוגרבים
 אוטרה התכנית שהוכנה ע"י מהנדס דוד לכ(תאריך 5.7.69) בהתאם להחלטה הועדה בישיבתה מיום 9.7.69 מתחה לשער המוגרבים תשאר האפשרות לבצוע השיטת החומה המערבית (מתחה לגשר)
 יש לשמור על תומת הפרדה לגבי שטח התפילה הקיים, או במקרה וחתעורר בעיה קונסטרוקטיבית להחליטה ע"י קיר חדש אחר.
 אה הקיר הקיים יהא צורך להקן בפרטים טונים ולהתאימה למקום
 התכנון: מהנדס דוד לב בהתייעצות עם מהנדס קיסין

ב. לאפשר קיום מפירות ארכיאולוגיות וגישה למתפללים
 החקיים דיון על אפשרות הפרדה על ידי חלוקה השטח לתפילה וחפירה זה על יד זה או זה מאחורי זה, וכן חילופי שמוש. פחרונות כאלו, ידרשו גדרות ודרכי גישה מוגנות ושמידת המידית על קיום הסדרים, על כן לא נראה אחת מהצעות כמעשי או בר בצוע. - *היו"ר אדריכל שנברגר*
 היו"ר אדריכל שנברגר הציע פחרון לחלוקה לשני מפלסים, דבר שיאפשר:
 א) מטטה לתפילה במפלס (בערך) של שטח התפילה הקיים בכוחל המערבי
 האורך המוצע לצד רחבת התפילה הנוכחית לעוד 20 עד 30 מטר
 הרוחב (נציב לכוחל) 15 עד 20 מטר
 המטטה יוקם על עמודים ב2 שלבים: שלב א' מקצה השפוע הקיים דרומה
 שלב ב' מגירה המטטה לצד שער המוגרבים
 היסודות לעמודים יהיו בעומק הנדרש מבינה קונסטרוקטיבית וכתאיאום עם הנחיות המשלחת הארכיאולוגית, ובצוע היסודות יבוצע במקום ארכיאולוגי
 ב) פעולת המשלחת והמשך השיטת הכוחל תימשך מתחה למטטה התפילה הנ"ל שיוקם מעל לעמודים.
 ג) דרכי הגישה טוטונות בתכנית
 ד) חכנית גדרות חזקות כחאימות יוצעו לועדה ע"י אדריכל שנברגר

הודעה קבלה באופן עקרוני את התכנית, ודרשה:

1. למדור ע"י מודד מוסמך את המפלסים הקיימים של שטח ההפירה הארכיאולוגית באיזור המדובר בהתייחס לשער המוגרבים

2. הצעת פחרון קונסטרוקטיבי של הגשמה המוצעת לתפילה

טר כנבנישחזי הציע לצמצם את ההצעה מבחינת השטח וההוצאות לבצוע מינימום.

נקבעה ישיבה נוספת של הועדה ליום א' 24.8.69 בשעה 8 בבקר לשם בדיקת הפרטים הטכניים אשר נדרשו לפי (1) ו(2) הנ"ל - ולצרכי סיכום המלצות הועדה בפני ועדת הסרים.

5. התקיים סיור בכנין המחכמה

העבודות שבוצעו בהתאם לחכמת הפעולה שנקבעה על ידי הועדה בנקודה 1.7.69 (קמה הסנהרה לצד מזרח) נחבש מהנדס קיסין להציע את הצעותיו בהתאם להחלטת הועדה בישיבתה מיום 9.7.69

בנקודה (9) (הסמך חמישה הכותל לצפון) ניתנה הוראה להפסקת הפעולה עד לחזק הפגומים. מהנדס קיסין נחבש להחיעץ עם מומחים לבניה מנהרות. לפי הצעתו של מר טריא בן דוב דרוט פקוח ארכיאולוגי במקום.

6. מר בן דוב הודיע שיש צורך בעבודות נקוז ובבטחה שונות בשטח פעולות הסלחה. הוח נחבש למרט את הבעיות ובמדה וקיימות הצעות לפחרון לסביא אוחם בפני ישיבת הועדה הכאה.

11/11/69
ועדת הבטיחות
המשך

מזכירות הממשלה

העתק מס' 18 מתוך 26

ס ו ד י

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת ועדת השרים לשמירה על המקומות הקדושים
ט"ו בחשוון תש"ל - 27.10.69

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, י. ישעיהו, מ. קול, א. ששון.
נעדרו השרים: א. אבן, מ. בגין, מ. דיין, ח.מ. שפירא, י.ט. שפירא.

מ. בנבנישתי	-	עיריית ירושלים
מ. בן-דב	-	המסלחת הארכיאולוגית
תא"ל ש. גזית	-	משרד הבטחון
ש. הלל	-	משרד החוץ
פרופ' ב. מזר	-	המסלחת הארכיאולוגית
הרב ד. פרלא	-	משרד הדתות
ט. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
מ. ניר	-	מזכיר הוועדה

סדר היום: עבודות על-יד הכותל המערבי והתפירות הארכיאולוגיות

/עבודות

עבודות על-ליד הכותל המערבי והחפירות הארכיאולוגיות

שר הדתות סוקר את העבודות אשר בוצעו בטבינת הכותל המערבי.
פרופסור ב. מזר מוסר פרטים על התגליות הארכיאולוגיות האחרונות.

מ ח ל י ס י ס :

א. שר הדתות יעביר לחברי ועדת השדים, באמצעות מזכירה, דו"ח ועדת הבטיחות בענין סידורי התפילה והחפירות דרומית לשער המוגרבים, בשטח שנתפנה בעקבות הריסת המיבנים, מכתבו של יו"ר ועדת הבטיחות בדיון זה וטכתבה של מועצת הרבנות הראשית בענין החפירות ליד הכותל המערבי.

ב. לקיים סיור ליד הכותל ובחפירות הארכיאולוגיות.

המשך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

SECRET

TO: DIRECTOR, FBI

FROM: SAC, [illegible]

DATE: [illegible]

RE: [illegible]

END

[illegible]

מזכירות הממשלה

ס ו ד י

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת יעדת השרים לשמירה על
המקומות הקדושים
יום ב', ט"ו בחשוון תש"ל - 27.10.69
(בשעה 9:00 בבוקר במזכירות הממשלה)

א. המיבנים שנתפברו על-יד הכותל

ב. סקירה כללית

מזכירות הממשלה

ט ו ד י

ס ד ר ה י ו ט
לישיבת ועדת השרים לסמירה על
המקומות הקדושים
יום ד', י"א בחשוון תש"ל - 22.10.69
(בשעה 9.00 בבוקר במזכירות הממשלה)

א. המכתבים שנחפזו ע"י הכותל

ב. סקירה כללית

מזכירות הממשלה

ט ו ד י

ס ד ר ה י ו ם
לישיבת ועדת השרים לשמירה על
המקומות הקדושים
יום ב', י"ח באלול תשכ"ט - 1.9.69
(בשעה 9.00 בבוקר במשרד ראש הממשלה)

השטח שנתפנה אחרי הריסת מבנה דאר-אבו-סעוד
- המסך הוירן.

1950

1950

1950

1950

ח ו ר ע ה ל ע ת ו נ ו ת

ועדה השרים לעניין שמירה על המקומות הקדושים דנה היום בתכניות לגבי השטח ליד הכותל המערבי דרומה מהסוללה המובילה לשער המוגרבים.

הוּקְלָה להטיל על האריכל שיינברגר וועדת ~~הבטיחות~~ ^{העצומה} האחרית לבטיחות הכותל להציע תוך 10 ימים פתרונות בנקודות כדלהלן:-

1. להבטיח את פוללת הגישה לשער המוגרבים ושיפועה;
2. לאפשר קיום חפירות ארכיאולוגיות וגישה למתפללים בשטח מקצה השיפוע של הסוללה המובילה לשער המוגרבים אלא מאמצא דרומה לפי הקו שייקבע ע"י ועדת הבטיחות;
3. ליצור גישה מסער האשפות למקום התפילה כאמור בסעיף 2 וכן לאבטח בצורה נאותה את הדרך מסער האשפות לרחבת הכותל.
4. להקים גידור נאות על שטח החפירות;
5. עד לאיסור הצעות ועדת הבטיחות ע"י ועדת השרים, תישאר בחוקפה ההחלטה הקודמת.

13 מאלול 1969

מזכירות הממשלה

פרוטוקול

ישיבת ועדת השרים לסמירה על המקומות הקדושים
כ"ט באב תשכ"ט - 13.8.69

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, מ. קול, ח.מ. שפירא, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן, מ. דיין, י. ישעיהו, י.ש. שפירא (חולה).

- מ. בנבנישתי - עיריית ירושלים
- מ. גן-דוב - המסלחת הארכיאולוגית
- ש. הלל - מסרד החוץ
- פרופ" ב. מזר - המסלחת הארכיאולוגית
- הרב ד. פלא - מסרד הדתות
- מ. קולק - ראש עיריית ירושלים
- אדריכל י. סינברגר - מסרד הדתות
- מ. טאגור - היועץ המסמטי לממשלה
- מ. ניר - מזכיר הועדה

השטח שנתפנה אחרי הריסת מבנה דאר-אבו-סעוד

טר הדתות פוחא.

מ ח ל י ט י ט : להטיל על ועדת הבטיחות, בראשות האדריכל סינברגר, להציע לוועדת השרים לסמירה על המקומות הקדושים, תוך 10 ימים, פתרונות בנקודות כדלהלן:

- א. הבטחת סוללת הגישה לשער המוגרבים ושיפועה.
- ב. אפשרות קיום חפירות ארכיאולוגיות וגישה למחפלים בטח מקצה השיפוע דרומה לפי הקו טיקבע ע"י ועדת הבטיחות.
- ג. יצירת גישה מסער האספות למקום התפילה, כאמור בסעיף ג', וכן הבטחת צורה נאותה לדרך מסער האספות לרחבת הכותל.
- ד. הקמת גידור נאות של טח החפירות.
- ה. עד לאישור הצעות ועדת הבטיחות ע"י ועדת השרים לסמירה על המקומות הקדושים, נשארה בתוקפה החלטת ועדת השרים בנדון זה מיום ח' באב תשכ"ט (23.7.69).

מזכירות הממשלה

ירושלים, כ"ט באב השכ"ט
13 באוגוסט 1969

אל : חברי ועדת השרים לשמירה על המקומות הקדושים

מאת: מזכיר הועדה

נהבקשתי ע"י יו"ר הועדה, השר ז. ורהפטיג,
להמציא לכם, מ"ב, הודעהויהם של הרבנים הראשיים בענין
הכותל המערבי.

ב ב ר כ ה

מיכאל ניר

העמק: שר הדתות

SECRET

CONFIDENTIAL

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

SECRET

RABBI I. J. UNTERMAN
CHIEF RABBI OF ISRAEL

הרב הראשי איסר יהודה אונטרמן
ראש הרבנים לישראל

ב"ה ירושלים י"ט מנחם את תשכ"ט
לסדר את הברכה אשר תשמעו

לכבוד
יו"ר ועדת השרים לעניני המקומות הקדושים
ד"ר זרח ורהפטיג נ"י - שר הדתות
ירושלים
שר מאד נכבד.

שמענו בדאגה מרובה על רעיונות ומגמות לערב רשויות חילוניות
בסדרי שמירת המקומות הקדושים ככוחל המערבי ולבנו חרד לגורלו של קדושת
המקום הזה שריד מחמדנו, שהנהו היום תל תלפיות לתפילה לכל בני ישראל.
הכח המושך שיש למקום זה ללבבות אחינו בני ישראל הנפוצים במרחקים,
התגלה במיוחד בתקופה האחרונה. באים יהודים מארבע כנפות הארץ לציון, לראות
בהתחלה בנינה ולשמוח בנצחון בנינו על האויבים והביקור הראשון שלהם והיותר
מרשים הוא תפילה ליד הכותל. והם ממשיכים וחוזרים ובאים אל מקום זה לטפוח שיה
ותפילה בחרדת קודש.
ולכן אנחנו מגלים דעתנו, דעת תורה, שאסור לפגוע בקדושת המקום
באיוזה צורה שהיא ויש לשמור על האוירה הקדושה שלו שלא תחולל על ידי עבודות.
של חולין. חלילה להעלות על הדעת למטור הנהלה הענינים במקום קדוש זה לידי גוף
חילוני שאינו הולט את ההדרכה הנחוצה לשמירת מקום קדוש זה.
בודאי שמצוה גדולה לפאר את המקום הקדוש שיהיה נוח לתפילה
ותחנון, אבל חלילה לנגוע באוירה הקדושה החופפת שם.
הכותל המערבי לכל אורכו, כולל המקומות שנחשפו זה עכשיו
אחרי שהרחיקו מהם את המבנים של חולין, הוא קודש לתפילה ולהתבוננות
בקדושת הדורות; הם וחלילה להכניס שם אוירה של עניני חולין.
מקוים אנו שחוו"ד זו הישמע והוד קדושת קדומים של
הכותל הזה יהחבר עם תקוה היוקדת בלבבנו לחזות בגאולתנו השלימה,
ושם במקום ימצא רוח הקדושה את ביטויו הנכון בהפילה ובתקוה לימות
המשיח ולבנין בית הבחירה בב"א.

בכבוד הראוי

הרב איסר יהודה אונטרמן
ראש הרבנים לישראל

הודעת הרב הראשי לציון
הרב הראשי לישראל הרב יצחק נסים

הכוחל המערבי ויתר הכתלים של בית קודשינו ותפלתנו בקדושתם הם עוכדים וגם אחרי החורבן לא זזה שכינת מהם. המוני בית-ישראל עלו למקום זה ושמו לפני קבורה שיה ותפילה על גורלו של העם ושמו בפניו בקשות הכלל והפרט, מעם ליד הכוחל המערבי ומעם ליד הכוחל הדרומי ובהקדמות הקדומות ליד הכוחל המזרחי.

נטיון להמוך המקום לאחר היסטורי פירושו הפעמו מן המרכזיות והייחודיות שלו שאין דומה להן בעולם היהודי בשום מקום ובשום זמן. גילוי עברו וצמחותיו של המקום ענין הוא להסברת תנאים העבר וכל אשר ייקשה דין הוא שלא ייקשה אלא לצורך הישומם של הכתלים בכל שארם לצורך קדושתם ותחדות כל נשמתם למקום תפילה.

למיכך, על החופרים במקום לנהוג בהבדל ובאניקות חזיוניים למקום ועליהם להכנין עבודתם באופן שהתחיים חוץ מקופת זמן קצרה ומובטלה והמקום יוכשר לייקודו.

לא בשל היות המקום אתר היסטורי סמך, נחלקו הכתלים ונתקדשו. יש עדיפויות ודרגות, ומעל כל הטיבות היסטוריות עומדת הקדושה שקידש העם את המקום בכל דורותיו ושענה עם החזרתו לידינו נהפגמה ונתחדקה בשיפור שלא ייענו כמוהו בשלוט זרים. הללו צפצמו מחומנו והיצרו בקדיבו, כלום יעלה על הדעת שגם בשלטון ישראל הידחק רבליבו מחלקים גדולים שלו ותימנע מציבתו תפילה בכל מקום שהוא ?

אנו מקווים שהמקומות הקדושים יטעו מבשר לכל הלקי האומה ומרכז המשיכה שלהם בעם ולא הימוכו. תימקחנה, איפוא, הקנים לראות נכוחה וחיין ערובה נאמנה לסמירתו של המקום ואין היזוק לטענת בעלותיבו על ירושלים אלא במסירת קדושת הכתלים.

ישמר נפש זה, היקר מכל, כדוחו וכיעורו ובזכות תפילות כל ישראל המופנות אל המקום הזה יפר השם עמם אויבינו ויחדש ימינו בקים ויחדשנו על תילו ישב.

××× ××× ×××

דובר לשכת הרב הראשי מצוין כי הודעת הרב הראשי מתייחסת למחלקת שנהגלעת לאחר השימה קטע נוסף של הכוחל פ"י הריסת המבנים שהיו אפוסים לו. דרישה הרב הראשי להגביל את החמירות ההרביאולוגיות לזמן קצר וקצוב הובעה פ"י הרב הראשי לפני למעלה משנה בתזכיר ששיגר לושרת הסרים לעניני המקומות הקדושים, כדי שלא היטלל התפילה מהלקים של הכתלים לזמן ארוך וע"פ שיטתו הללו לשמש מקומות תפילה.

ירושלים, כ" באב התשכ"ט.

הראשון לציון, הרב הראשי לישראל

הודעת הראשון לציון

הרב הראשי לישראל הרב יצחק נסים

הכותל המערבי ויתר הכתלים של ביה קודשינו ותפארתנו בקדושתם הם עומדים וגם אחרי החורבן לא זזה שכינה מהם. המוני בית-ישראל עלו למקום זה ושפכו לפני הבורא שיח ותפילה על גורלו של העם ושטחו בפניו בקשות הכלל והפרט, פעם ליד הכותל המערבי ופעם ליד הכותל הדרומי ובתקופות הקדומות ליד הכותל המזרחי.

נסיון להפוך המקום לאתר היסטורי פירושו: הפקעתו מן המרכזיות והייחודיות שלו שאין דומה להן בעולם היהודי בשום מקום ובשום זמן. גילוי עברו וצפונותיו של המקום ענין הוא להסברה תפארת העבר וכל אשר ייעשה דין הוא שלא ייעשה אלא לצורך חישובם של הכתלים בכל פארם לצורך קדושתם והחזרת כל שטחיהם למקום תפילה.

לפיכך, על החופרים במקום לנהוג בכבוד ובצניעות הראויים למקום ועליהם להכנין עבודתם באופן שתסתיים תוך תקופת זמן קצרה ומוגבלת והמקום יוכשר לייעודו.

לא בשל היות המקום אתר היסטורי סתם, נתעלו הכתלים ונתקדשו, יש עדיפות ודרגות, ומעל כל חשיבות היסטורית עומדת הקדושה שקידש העם את המקום בכל דורותיו ושעתה עם החזרתו לידינו נתעצמה ונתהדקה בשיקור שלא ידענו כמותו בשלוש זרים. הללו צמצמו תחומנו והיצרו צעדינו, כלום יעלה על הדעת שגם בשלטון ישראל תידחק רגלינו מחלקים גדולים שלו והימנע מאיתנו תפילה בכל מקום שהוא?

אנו מקווים שהמקומות הקדושים ישמשו מפגש לכל חלקי האומה ומרכז המשכין שלום בעם ולא היפוכו. היפקחנה, איפוא, העינים לראות נכוחה שאין ערובה נאמנה לשמירתו של המקום ואין חיזוק לטענת בעלוהינו על ירושלים אלא בשמירת קדושת הכתלים.

יישמר נכס זה, היקר מכל, כרוחו וכיעודו ובזכות תפילות כל ישראל המופנות אל המקום הזה יפר השם עצה אויבינו ויחדש ימינו כקדם וארמון על תילו ישב.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

RECEIVED BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY
ON 10/15/68 FROM THE CHEMISTRY DEPARTMENT
5800 S. UNIVERSITY AVENUE, CHICAGO, ILL. 60637
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, CHICAGO, ILL. 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637
UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, CHICAGO, ILL. 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
5800 S. UNIVERSITY AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60637

מזכירות הממשלה

ס ו ד י

ס ד ר ה י ו ס

ליסיבת ועדת הסרים לטמירה על

המקומות הקדושים

יום א', כ"ו באב תשכ"ט - 10.8.69
(בשעה 8.30 בבוקר במזכירות הממשלה)

הספה טנחפנה אחרי הריסת מבנה דאר-אבו-טעוד

מזכירות הממשלה

ס ו ד י

ס ד ר ה י ו ם
לישיבה ועדת השרים לשמירה על
המקומות הקדושים
יום ב', כ' באב תשכ"ט - 4.8.69
(בשעה 8.00 בבוקר במזכירות הממשלה)

השטח שנחפנה אחרי הריסת מבנה דאר-אבו-
טעור

מזכירות הממשלה

ס ו ד י

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבת ועדה השרים לסמירה על המקומות הקדושים
ח' באב תשכ"ט - 23.7.69

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, מ. קול, ח.מ. שפירא,
א. שרון.

נעזרו השרים: א. אבן, מ. דיין, י. ישעיהו, י.ט. שפירא (חולה).

- מ. בנבנישתי - עיריית ירושלים
- מ. בן-דב - המסלחת הארכיאולוגית
- חא"ל ס. גזית - משרד הבטחון (בחלק הראשון של הישיבה)
- ס. הלל - משרד החוץ
- פרופ' ב. מזר - המסלחת הארכיאולוגית
- הרב ד. פרלא - משרד הדתות
- ט. קולק - ראש עיריית ירושלים
- א. שיינברגר - משרד הדתות
- מ. שמגר - היועץ המשפטי לממשלה
- מ. ניר - מזכיר הועדה

א. ש א ל ה

טר הפיתוח והחזירוח שואל בענין הכתבה והצילומים על מסלוח
אבן מאבני הכותל לחו"ל.

טר הדתות מסיב.

ב. יעוד השטח מדרום לסוללה המוליכה
לשער המוגרבים

מ ח ל י ט י ס : לא חופרים ולא ניגסים לשטח שמדרום לסוללה
המוליכה לשער המוגרבים, עד להחלטת ועדת השרים לסמירה על
המקומות הקדושים, שתקיים סיור במקום.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY
ANN ARBOR, MICHIGAN 48106-1000

DATE RECEIVED: 11/15/88

FROM: [illegible]

[illegible text]

[illegible text]

REMARKS:

[illegible text]

[illegible text]

ACQUISITION INFORMATION:

[illegible text]

[illegible text]

[illegible text]

מזכירות הממשלה

פ ר ט י כ ל

ישיבת ועדה השרים לענין המקומות הקדושים
ס" בסיון תשכ"ט - 26.5.69

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. יסעיהו, י.ס. שפירא, ח.מ. שפירא,
א. טסון.

נעדרו השרים: א. אבן, ס. דיין, מ. קול (בחו"ל),
תא"ל ס. גזית - משרד הבטחון
ס. הלל - משרד החוץ
ס. קולבי - משרד הדתות

א. ליטנסקי - מזכירה הממלאה

1. המסוך האחיותי-קופטי

סר הדתות פותח.

(החלטה שמורה במזכירות הממשלה)

2. פניית הנטריארך היווני-אורתודוכסי בענין נכסי דלא-ביידי
ופסוד ממיסים עליהן והצעות קיסרית

סר הדתות פותח.

הדרך הדיון נדחה.

Page 1 of 3

MEMORANDUM FOR THE RECORD

On 10/15/2014, the following information was received from the [redacted] regarding the [redacted] case.

- 1. [redacted] advised that the [redacted] case is currently being reviewed by the [redacted] and that a final decision is expected to be issued by [redacted] on [redacted].
- 2. [redacted] advised that the [redacted] case is currently being reviewed by the [redacted] and that a final decision is expected to be issued by [redacted] on [redacted].
- 3. [redacted] advised that the [redacted] case is currently being reviewed by the [redacted] and that a final decision is expected to be issued by [redacted] on [redacted].

1. Administrative Matters

- a. [redacted]
- b. [redacted]

2. Substantive Matters

- a. [redacted]
- b. [redacted]

מזכירות הממשלה

✓

ס ו ד י

ס ד ר ה י ו ם

לישיבת ועדת הסרים לסמירה על המקומות הקדושים
יום ב', ט" בסיון תשכ"ט - 26.5.69
(בשעה 11.30 בבקר במזכירות הממשלה)

- א. הטכסוך האתיופי-קופטי
- ב. פניית הפטריארך היווני-אורתודוכסי בענין החזרה נכסי דלא-ניידי ופסור ממסים עליהם באדמות קיסריה

Faint, illegible text in the upper middle section of the page.

Faint, illegible text in the lower middle section of the page.

מזכירות הממשלה

ס ו ד י

פ ר ס י כ ל
ישיבת ועדה הסרים להמירה על המקומות הקדושים
ט"ז באייר תשכ"ט - 4.5.69

נכחו הסרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, ח.מ. ספירא, י.ס. ספירא, מ. קול, א. שרון.

נעדרו הסרים: א. אבן, מ. דיין, י. יסעיהו.

- מ. ארנון - מזכיר הממשלה
- מ. בנבנישתי - עיריית ירושלים
- תא"ל ט. גזית - מסרד הבטחון
- ס. הלל - מסרד החוץ
- פרופ" ב. מזר - האוניברסיטה העברית
- הרב ד. פרלא - מסרד הדתות
- צ. רפית - מסרד החוץ
- ט. קולק - ראט עיריית ירושלים

מ. ניר - מזכיר הועדה

1. ספרית הכותל

טר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י מ :

א. טר הדתות לא יתקטר עם כל אגודה לטיפול בספרית הכותל עד להחלטת הועדה בנדון זה.

ב. הועדה תדון מחדש בענין ספרית הכותל באחת מישיבותיה הקרובות, ועד אז לא יקבעו כל עובדות חדשות.

ג. טר הדתות יבדוק למי שייכים הבתים בין בנין המחכמה ולבין בית סטראוס ואם אפשר להגיע להסדר עם בעליהם לגבי פתיחת מעבר לרחוב הסלסלת.

THE STATE OF TEXAS,
COUNTY OF [illegible]

BEFORE ME, the undersigned authority, on this [illegible] day of [illegible] 19[illegible],

known to me to be the person whose name is subscribed to the foregoing instrument,

and acknowledged to me that he executed the same for the purposes and consideration therein expressed.

Given under my hand and seal of office this [illegible] day of [illegible] 19[illegible].

My commission expires this [illegible] day of [illegible] 19[illegible].

Notary Public in and for the State of Texas.

[illegible]

WITNESSED my hand and seal of office this [illegible] day of [illegible] 19[illegible].

[illegible]

[illegible]

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and seal of office this [illegible] day of [illegible] 19[illegible].

[illegible]

[illegible]

[illegible]

2. בנין אבו-סעוד

סר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י ס , בהמסך להחלטת הועדה מיום י"א בניסן תשכ"ט (30.3.69):

א. ראס העיר ידאג להמציא לסר הדתות עוד היום צו הריסה לגבי 1/3 ממבנה אבו-סעוד.

ב. להתחיל בהריסה מיד עם קבלת הצו, כאמור בסעיף א.

ג. סר הדתות יקבל בהקדם חוות דעה מקצועית בענין בטיחות הכוחל, באם יהרס בנין אבו-סעוד כולו.

ד. עם קבלת חוות דעה חיובית הנ"ל, יינקטו כל הצעדים להכנת העבודה הקטורה בהריסת הבנין כולו.

ה. סר הדתות יבוא בדברים עם סר החוץ על-מנת לסכם עמו סופית את העיתוי המוקדם האפשרי להריסת 2/3 הנוחרים של מבנה אבו-סעוד.

3. סדרי תפילה וגישתה לכותל המערבי

סר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י ס להמסין בדיון לאחר טובו סל סר הפיתוח והתיירות מחו"ל.

ה י ס י ב ה נ נ ע ל ה

Section 1

of the ...

...

...

...

...

...

...

Section 2

of the ...

...

מזכירות הממשלה

ס ד י

ט ד ר ה י ו ם
לישיבת ועדת השרים לשמירה
על המקומות הקדושים
יום א', ט"ז באייר תשכ"ט - 4.5.69
(בשעה 8.30 בבוקר במזכירות הממשלה)

- א. סדרי גישה ותפילה לכותל המערבי והדרומי
- ב. ספרית הכותל
- ג. הסכסוך האתיופי-קופטי
- ד. בקשת העדה הקופטית להכרה בה

8617

מזכירות הממשלה

סודי

✓

ט ד ר ה י ו ם
ליסיבת ועדת הסריט לטמירה
על המקומות הקדושים
יום א', ס"ז באייר תשכ"ט - 4.5.69
(בשעה 8.30 בבוקר במזכירות הממשלה)

- א. ספרית הכותל
- ב. סדרי גיטה וחפילה לכותל המערבי והדרומי
- ג. הסכסוך האתיופי-קופטי

Faint, illegible text, possibly a header or title.

Faint, illegible text, possibly a date or reference number.

Faint, illegible text, possibly a section header.

Faint, illegible text, possibly a list or description of items.

Faint, illegible text, possibly a signature or name.

Faint, illegible text, possibly a date or reference number.

Faint, illegible text, possibly a page number.

מזכירות הממשלה

ט ו ד י

פ ר ט י כ ל

ישיבת ועדה הסרים לשמירה על המקומות הקדושים
י"א בניסן תשכ"ט - 30.3.69

נכחו הסרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, ח.מ. ספירא, מ. קול, א. שטון.

נעדרו הסרים: א. אבן, מ. דיין, י.ס. ספירא (בחול).

מ. ארנון	- מזכיר הממשלה
מ. בנבנישתי	- עיריית ירוסלים
חא"ל ט. גזית	- משרד הבטחון
פרופ" ב. מזר	- האוניברסיטה העברית
הרב ד. פרלא	- משרד הדתות
ט. קולק	- ראש עיריית ירוסלים
צ. רפיו	- משרד החוץ
אדריכל י. סינברגר	- משרד הדתות
מ. טמגר	- היועץ המשפטי לממשלה

א. ליסנסקי - מזכירות הממשלה

בנין אבו-סעוד

ראש העיר ירוסלים פווח.

כדיון מסתתפים: הסרים מ. קול, ז. ורהפטיג, מ. בגין, ח.מ. ספירא, א. שטון, י. ישעיהו וה"ה ט. קולק, כ. מזר, ט. סינברגר, ט. גזית וצ. רפיו.

מ ח ל י ס י מ :

א. לבקש את האדריכל י. סינברגר להכין תכנית אופרטיבית לענין המעבר לטער המוגרביט.

ב. ראש העיר ירוסלים יוציא צו הריסה לחלק המסוכן של בנין אבו-סעוד.

טר הדתות יודיע על ההחלטה הנ"ל לטר החוץ ויחאס אתו זמן להריסה יתר שני סליט של הבנין האמור.

ג. יחואס ענין מתן הפיצויים לאסה אטר גרה בחלק העומד להריסה, כאמור לעיל, של בנין אבו-סעוד.

מוסדות הממשלה

ס ד ר ה י ו ם

לישיבת ועדת הסריט לסמירה על המקומות הקדושים
יום א', י"א בניסן תשכ"ט - 30.3.69
(בשעה 8.30 בבוקר במסדר ראש הממשלה)

א. דו"ח על החקירות עבודה ברחבת הכותל

ב. בנין אבו סעוד

פרטיכל מס' 5 של ועדת בטיחות - ועדת המומחים לבדיקת
בטיחות - הכותל (י"ח ניסן תשכ"ט) 20.3.69.

בטיחות החברים: נציג משרד הדתות: אדריכל יוסף שנברגר יו"ר

נציג משרד הבטחון: מהנדס יניב

נציג המשלחת הארכיאולוגית: מר שאיר בן דוב

מהנדסים: קיסין - לב

מאיר קוזניץ

הרב פרלא - מנהל המחלקה למקומות קדושים - משרד הדתות

נעדר: מר בנבנישתי - עיריית ירושלים -

1. סדר היום: 1. דו"ח פעולות בשטח

2. עבודות חזק במחכמה

3. בעיית בטיחות בניני אבו-סעוד

2. חברי הועדה בשרו במקומות העבודה השונים במקום.

סכום הדיונים

1. לפי הצעת מהנדס יניב נקבעו ישיבות הועדה בזמנים
קבועים פעם בחודש מלבד ישיבות מיוחדות בעניינים
דחופים לפי הזמנת היו"ר הישיבה הבאה נקבעה ליום
רביעי 23.4.69 בשעה 8.30 במשרד ע"י הכותל. (תאריך
זה נקבע בסעות ליום עצמאות על כן תוזמן הועדה ליום
30.4.69)

2. סעיפים (1) (2) של סדר היום

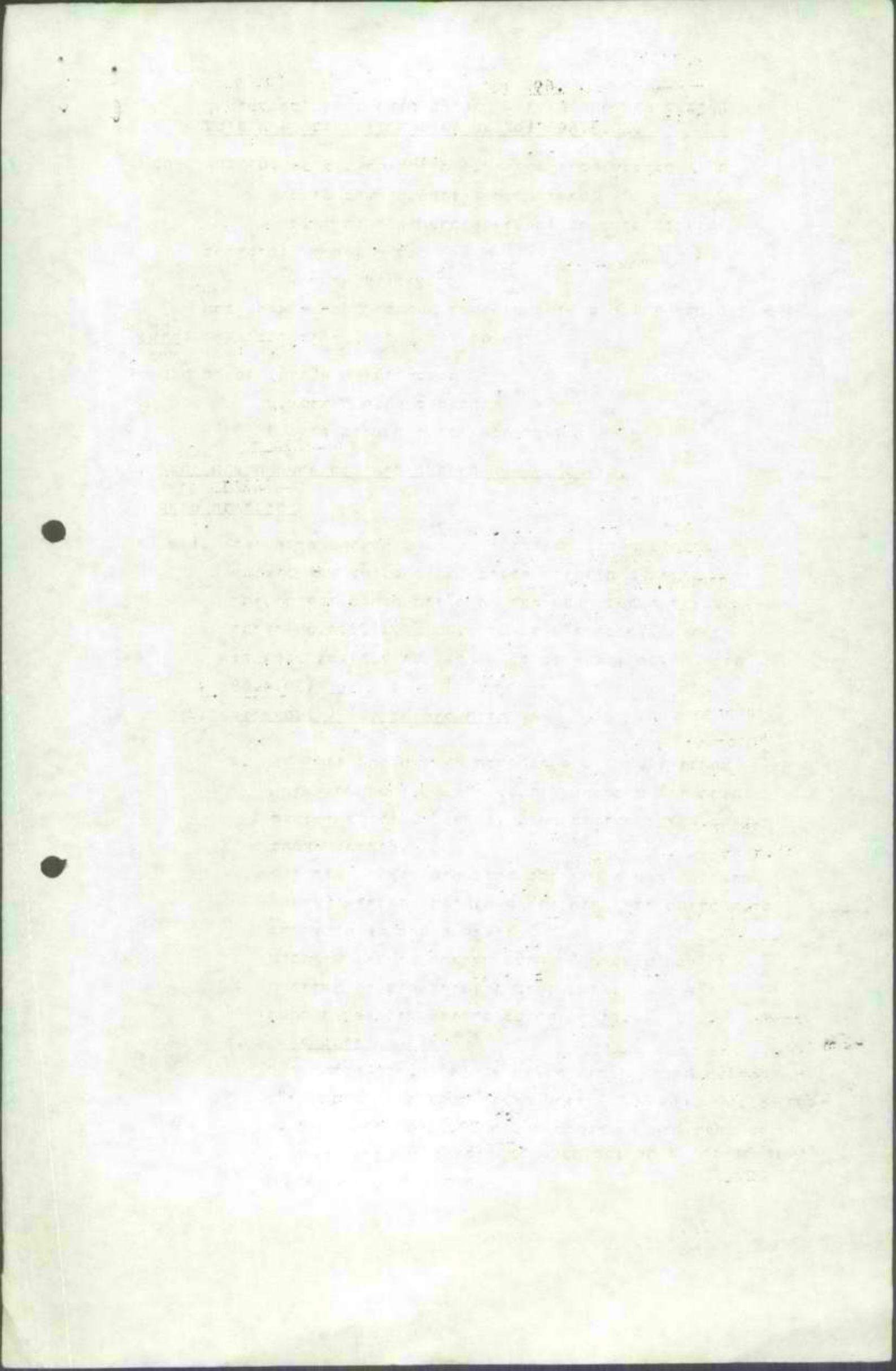
א. על יסוד החלטת ועדה הבטיחות בישיבה (4) ובהתאם
לתוצאות המכרז. נמסרו עבודות התמיכות ליד הכותל
הדרומי לקבלנים פרץ בן גיאת העבודה נמצאת בבצוע
בהתאם לתכנית.

לפי תנאי המקום היה צורך בשנויים בהתאם להוראות
פרופ' אידלמן הפיקוח הקבוע הוא בידי מהנדס ד. לב
בהתייעצות עם מהנדס קיסין.

השנויים גורמים להגדלה נכרת של החקצוב המקורי
העבודות נרשמו ביומן ויבדקו באופן קבוע ע"י
המחלקה למקומות קדושים במשרד הדתות.

ב. חזק בנין המחכמה

לפי החלטת ישיבה (4) של הועדה הוכנה תכנית מפורטת
ע"י מהנדס לב והוגשה לוועדה תכנית 66/4 מיום 183.69 תת-
חב לואי מיום 20.3.69 הועדה מבקשת את חות דעתם של
מהנדס קיסין מהנדס יניב על הצעה וכן את אשורו של פרופ'
אידלמן להצעה המפורטת.

ההכנית הובא לידיעת הואקף באמצעות הרב פרלא ומר כנבנישתי ויקבעו דרכי הבצוע.

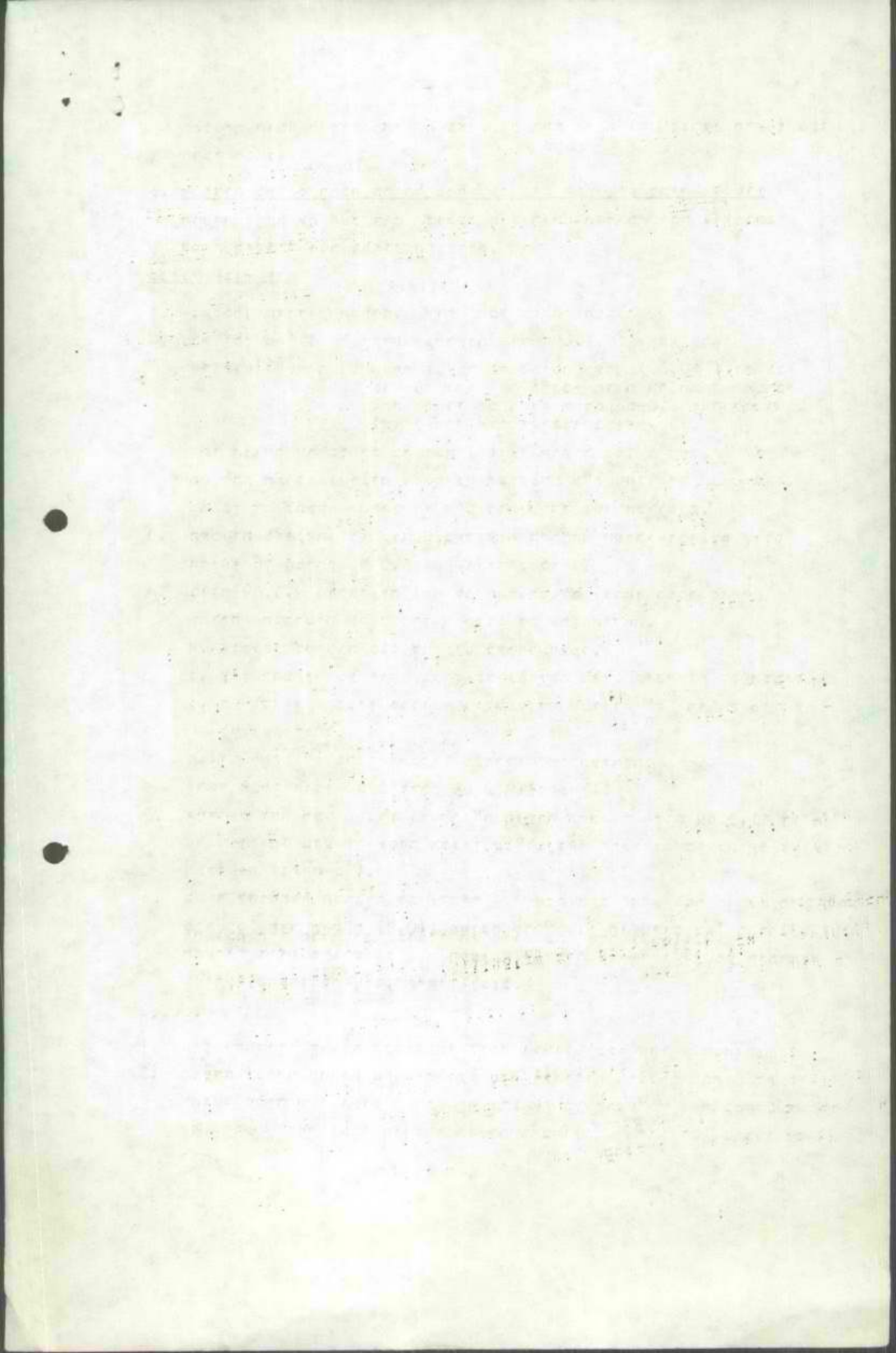
ג. עבודות במפלס רחבת הכותל מתחת למבנים הסמוכים לכותל לצפון הועדה בדקה את העבודות שבוצעו מאז הוראותיה ביטיבה (4) והביע את שביעת רצונה מבצוע העבודות.

3. בניני אבו-סעוד

1. נתקבלו מדידות המהנדס לוקס מכל מפלסי המבנים.
2. ביטיבה מס' 4 של ועדה הבטיחות מיום 19.1.69 נקבע (ראה פרוטוקול סעיף 3) "הטח ינוקה עד לגובה בערך (10,00-) ויחגלו עוד 3 יורות של נדבכי חומת הר הבית המערבי טטה הנקוי ימסך עד למרחק כ-5.0 מטר לבנינים (א) 5 מטר אלו יעובדו בשפוע 45°.
- לפי הודעה מר בן דב ביטיבה (4) של הועדה נבדקו המבנים ע"י המסלחת הארכיאולוגית ומבחינת יציבותם ע"י מהנדסים לב-קיסין. מר בן דב נתבקש להכין דו"ח מפורט אחרי גמר הבדיקות.
3. העבודה לפי (הנ"ל) בוצעה באמצעות המסלחת הארכיאולוגית אולם התנאי של המרחק של 5.0 לא קויים במלואו.
4. ביום 9.3.69 הובאו לחומת לב המהנדס לב נראו מספר סדקים כחזית הדרומית של הבנין המהנדס לב נתן הוראה.
 - א. יוכנסו סתימות גבס לסדקים לצורך מעקב.
 - ב. אין להסתיין בעבודה בבנין עד לקביעת מידת היציבות של הבנין.
 - ג. יש לדאוג שהבנין כולו - כולל קומה עליונה לא יהי' בסכנת עד לקביעה הנ"ל.
 - ד. יש לתאם עם מהנדס מבנים מסוכנים של העירייה. (ראה העתק יומן 0304 מיום 9.3.69) (נספח 1)
5. יחד עם זאת מסר מהנדס לב ליו"ר הועדה במכתבו מיום 11.3.69 דו"ח על פעולותו ביעוץ ופקוח בבנין הנ"ל. ואת ההגבלות בפקוח על בצוע העבודות (נספח ב').
6. בקשר להוראות המהנדס לב (סעיף 3,4 פנה הרב פרלא למר כנבנישתי כמכתבו קיבלה הרב פרלא מס' (10,3) מהנדס לב כנבנישתי (16.3) כא' באדר (11.3) החקיים דיון מפורט על מדה הסכום של הבית ודייריו ונשמע חות דעת מפורטת מהמהנדסים לב, קיסין יניב.

הוחלט:

1. אין מתפקידי הועדה לקבוע מדיניות ועמוי לגבי הריסת הבתים.
2. הועדה יכולה להיות אחראית לבטיחות ויציבות המבנים בהתאם לתפקיד שהוטל עליה ע"י ועדה הריס אך ורק אם כל מבצעי עבודה במקום ישמרו על ששמעת מלאה לגבי הוראות הועדה והמהנדסים היועצים נתמנו על ידה.

3. יו"ר הועדה יודיע בכחב לגורמים הפועלים במקום דהיינו-
הקבלן פרץ בן גיאת, חברת משהב, המטלחת הארכיאולוגית:
1. את תוכן החלטה (2) הנ"ל
2. אין לבצע עבודות במקום אלא לפי הוראות המהנדסים המפקחים
(דוד לב וקיסין).
3. כל הוראה יש לרשום ביומן, העתק אחד נשמר אצל אחראי
במקום והעתק שני אצל מהנדס לב.
4. כל מבצע עבודה מחוייב להודיע למהנדס לב על פעולותיו
המחוכנות במידה שנוגעת לבטיחות במקום וליציבות המבנים
לפחות 24 שעות לפני בצוע עבודה כל שהיא.
5. מהנדס לב ידאג לתקשורת מחאימה עם יו"ר הועדה.

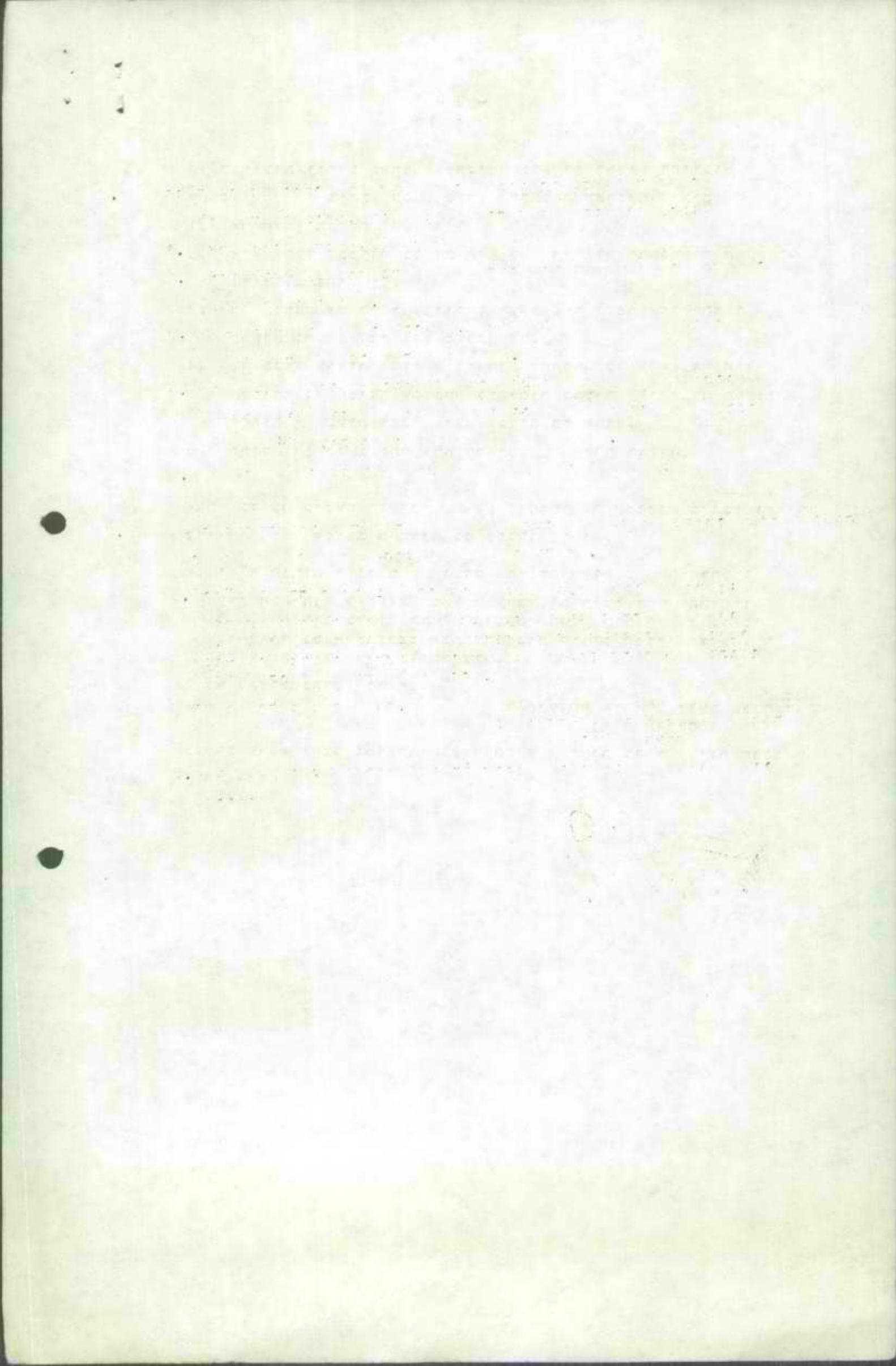
4. אחרי בדיקה קובעת הועדה שהחלק הדרומי של המבנים מסוכן וקיימת סכנה
לדיירים מעל לקומה תחתונה בה נתגלו סדקים.

א. יו"ר הועדה יפנה בטם הועדה למהנדס העיר במברק דלהלן:
ועדת הבטיחות לאיזור הכתל המערבי והדרומי מיטיבתה מיום
(20.3) ולאחר ביקור במקום קובעת שהחלק הדרומי של בניני
אבו-סעוד נמצאים במצב המהווה סכנה לבנין ולדייריו נתגלו
סדקים פתוחים בחלק של המבנים.
נא לפעול באופן דחוף.

ב/הועדה- אדריכל יוסף שנברגר
יו"ר הועדה

ב. הרב פרלא יפעל במסגרת הועדה הבין משרדית בדבר כעיות פנוי
הדיירים

יוסף שנברגר
אדריכל

המחלקה למקומות קרושים

ב"ה, כ' אדר תשכ"ט

10 במרס 1969

לכבוד

מר מ. בנבנשתי

הממונה על מזרח ירושלים,

עיריית ירושלים.

א.נ.,

פרופ' ווייסמן, טכניון חיפה, שבקר בשטח החפירות גילה דעתו שסכנה

צפויה לבית אבו סעוד.

הודעתי על כך לפרופ' מזר ולאדריכל מר י. שינברגר "יו"ר ועדת הבטיחות

הממשלתי" ובקשתי ליזום פגישת הועדה בנדון.

בכבוד רב,

הרב ד. פרלא

מנהל המחלקה

MEMORANDUM FOR THE DIRECTOR
DATE: 10/15/54

TO: SAC, [illegible]
FROM: [illegible]
SUBJECT: [illegible]

Reference is made to [illegible] dated [illegible] and [illegible] dated [illegible].

Very truly yours,
[illegible]
Special Agent in Charge

לכבוד

הרב ד. פרלא

מנהל המחקה למקומות קדושים

משרד הדתות,

ירושלים

א.נ.,

הנדון: דאר אבו סעוד

במכתבך מיום 10 מרץ 69 הודעת לי כי פרופ' ויסמן מן הטכניון גילה דעתו שסכנה צפויה לבית אבו סעוד. בע"פ הוספת כי הנך מבקש שהעיריה תתן חות דעת על בטיחות המבנה הסדוק, מתוך כוונה להשתמש בחוות דעת זו כדי להרוס את הבנין.

אמנם, זוהי חובתה החוקית של העיריה לבדוק את מידת סכנתם של מבנים מסוכנים, אולם, ברצוני לציין בצעד כי קיים אצלי רושם חזק שפנייתך נובעת מן הרצון להעביר את האחריות להריסת בית דאר אבו סעוד, שבו היית מעונין מזמן, עלינו.

התערעורתו של בית דאר אבו סעוד לא באה כהוצאה מכוח עליון או מסיבות שלא היתה עליהן שליטה. עד כמה שהצלחתי לברר היא נובעת מאי מילוויו של הוראות ועדת בטיחות הכותל (פרטיכל מס. 4 מיום 19.1.69 - סעיף 3). ועדה זו קבלה בזמנו הנחיות ברורות כי עליה, עד להחלטה אחרת, להבטיח את תקנותם ושלמותם של המבנים הנותרים באיזור, והוראותיה, אילו היו מבוצעות, אכן היו מבטיחות זאת.

אין זה המקום להכנס לברור הסיבות שהנחו את הגורמים המוסמכים להורות על אי - הריסתם, כרגע, של המבנים אולם, על אחת מן הסיבות ברצוני לעמוד,

ביום 18 ינו' 69 הצעת לוועדה בהרכב האדריכל שינברגר, הרב פרלא והח"מ לפנות את הדיירים במקום. הסברנו לך כי הדבר בלתי אפשרי כרגע והוא עלול להבל במאמצי פינויים של תושבים אחרים באזור. ההסבר התקבל על דעתך. לא השתפקנו בכך וביום 6 פבר' 69 שלח ראש העיר תזכיר לשר קדחות ובו פירוט הבעיות שיתעוררו אם יעשה פינוי חפוז של דיירי אבו סעוד, שימת לבך מופנית לסעיף 9-6 בתזכיר הנ"ל. על כך לא כא כל ערעור משום צד שהוא.

כגורם הממשלתי האחראי לאזור, ולעניות דעתי גם ליישום החלטות ועמ' בטיחות הכותל, וכמי שהיה שותף אישית לשיבות מיום 18, 19, בינואר 69, נדמה לי שחיתה זו חובתך לדאוג לכך שהסיכומים שהושגו אמנם יבוצעו, ושלא ייווצרו עובדות שיהפכו סיכומים אלה לתוכא ואטלולא. /.

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

The first part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The second part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The third part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The fourth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The fifth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The sixth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The seventh part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The eighth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

The ninth part of the year was spent in the laboratory, working on the development of a new method for the determination of the concentration of a certain substance in a mixture. This method was based on the principle of the gravimetric analysis, which is a very accurate and reliable method for the determination of the concentration of a substance in a mixture.

לאור האמור לעיל, ברצוני להביע את מחאתי על כך שלא רק שנקבעות עובדות המנוגדות לסיכומים פורמליים אשר לפחות לשניים מהם אני שותף, אלא, גם שבסופו של דבר אני נקרא לחפות על פעולות אלה. מה שיש לי להגיד לעצם הענין אגיד בועדת בטיחות הכותל ובמקומות אחרים, בשלב זה, ברצוני להודיעך כי העירייה, אם תתבקש רשמית, תס' לא את החובה המוטלת עליה לפי החוק, אולם מהנדסי זעיריה, לא ימליצו על הריסת המבנה האמור, אלא, על חיזוקו, יהיה אשר יהיה מחירו של חיזוק זה. כמו כן, לא נבוא בדברים עם הדיירים, לא נקבל על עצמנו מו"מ על פיננסיים ולא נהיה אחראים לתשלום פיצויים על הנזקים שיגרמו להם.

ב ב ר כ ה,

מירון בנכנשתי

הממונה על עניני מ' רח העיר

העתק: מר ט. קולק, ראש העיר

ד"ר בירן, אגף העתיקות

מר ע. יפה, מהנדס העיר

האדריכל שנברגר

מר צ. רפיח, משרד החוץ

מר יהושע ברוכי

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or introductory paragraph.

- Faint, illegible text, possibly a list or table of contents.

המחלקה למקומות קדושים

ב"ה ירושלים, ז' בניסן תשכ"ט

26 במרס 1969

כ/15/14/36

לכבוד

מר מ. בנבני שתי

הממונה על מזרח העיר

עיריית ירושלים.

א.נ.,

הנדון: מכתב מתאריך 11.3.69

מבלי להכנס לכוונותיה של ועדת השרים למקומות קדושים, ידוע לכולנו ההחלטה שקבלה בזמנה פה אחד שיש להוריד כל המבנים הדבוקים לבתל יחד עם השרותים.

חלק מהמבנים הוסרו בהתאם להחלטת הנ"ל ובתאום מלא עם משרד החוץ, ובנוגע להמשך המבנים והשרותים שעדיין דבוקים לבתל לא נעשתה ולא תעשה על ידינו שום פעולה ללא תאום מלא עם משרד החוץ כפי בקשת כב' שר החוץ בישיבת ועדת השרים הנ"ל, לתאם את העתוי לבצוע ההחלטות הנ"ל עם משרד החוץ.

עצם הנושא כולל מכתב ה"נועז" הנ"ל והתקפותך על הכוונות שלי למרות ששמעת ממני בדיוק את ההיפך הגמור, על כל משמעותיה והשלכותיה הצבוריים הנני מרשה לעצמי להביא לישיבה הקרובה של ועדת הבטיחות הממשלתית האחראית לכל העבודות ברחבת הכותל שתתקיים השבוע ביום ה' 20.3.69 לפי הודעת יו"ר הועדה האדריכל מר י. שינברגר.

ב ב ר כ ה,

הרב ד. פרלא

מנהל המחלקה

העתק: מר ט. קולק, ראש העיר

ד"ר בירן, אגף העתיקות

מר ע. יפה, מהנדס העיר

אדריכל מר י. שינברגר

מר צ. רפיח, משרד החוץ

מר יהושוע ברוכי

10/10/10

Statement of Work

Project Name: [Faint text]

Version: [Faint text]

Date: [Faint text]

1.0

1.1

1.2

1.3

2.0

2.1 Objectives

The primary objective of this project is to [faint text]. This will be achieved through [faint text].

Key objectives include [faint text]. These objectives are designed to [faint text].

The project will be managed using [faint text]. Regular communication and reporting will ensure [faint text].

3.0

3.1

3.2

4.0

4.1

4.2

4.3

4.4

4.5

מוכירות הממשלה

ס ו ד י

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדה השרים לשמירה על המקומות הקדושים
ז' בשבט תשכ"ט - 26.1.69

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, מ. קול, ח.מ. ספירא,
א. טוון.

נעדרו השרים: א. אבן, מ. דיין, י.ס. ספירא.

הח-אלוף ש. גזית - משרד הבטחון
מ. הלל - משרד החוץ
מ. קולק - ראש עיריפת ירושלים
אדריכל י. שינברגר - משרד הדפוס

מ. ניר - מזכיר הועדה

א. חשיפת הכוחל ובטיחותו

סר הדחה מוסר פרטים על פעולות חשיפת הכוחל, פעולות למען בטיחותו ועל הקמת ספריה הכוחל.

מ ח ל י ט י ט , בהמשך להחלטה של הועדה מיום ח' באלול תשכ"ח (1.9.68) והחלטה מיום כ"ח בתשרי תשכ"ט (20.10.68):

1. לדחות ביצוע ההחלטה בענין הריסת בנין אבו סעוד לישיבה הבאה של הועדה, על-מנת לאפשר לראש העיר לבדוק את הבעיות הקשורות בפינוי דייריו, והוך פרק זמן זה גם לקבל את חוות דעתו של משרד החוץ.

2. לישיבה הבאה של הועדה, כאמור בסעיף 1, יוזמן מנהל אגף העתיקות במשרד החינוך והתרבות, הד"ר א. בירן, וכן חוגש הצעה אדריכלים לגבי צורת המעבר דרך שער המוגרביס, לאחר הריסת בנין אבו סעוד.

ב. מפעל המזכירות מאבני רחבת הכוחל

סר הדחה פותה.

מ ח ל י ט י ט לא להרשות לעובדי משרד הדחה להוציא אישורים כי האבנים במזכרוה של הכוחל המערבי הן מאבני הכוחל או מרחבת הכוחל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

1. The first part of the document is a list of names and addresses.

2. The second part of the document is a list of names and addresses.

3. The third part of the document is a list of names and addresses.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses.

5. The fifth part of the document is a list of names and addresses.

Section 1: Introduction

The purpose of this document is to provide a comprehensive overview of the project's objectives and scope.

The project is designed to address the current challenges faced by the organization and to implement a series of strategic initiatives.

The project will be managed through a structured approach, involving regular communication and reporting to the steering committee.

The project team is composed of experienced professionals from various departments, ensuring a multidisciplinary perspective.

Section 2: Objectives and Scope

The primary objectives of the project are:

To improve operational efficiency and reduce costs across all departments.

מוכירות הממשלה

✓

סודי

סדר היום

לישיבת ועדה השרים לענין המקומות הקדושים
יום א", ד' בטבת תשכ"ט (26.1.69)
(בוועה 8.30 בבוקר, במשרד ראש הממשלה)

- א. דו"ח על פעולות לבטיחות הכותל
- ב. השיפת הכותל
- ג. סיפוף בית ישראל וספריה הכותל
- ד. שונות: (1) מפעל המזכרות סאבני הכותל
(2) סדרי הפילה וביקור לכל אורך הכותל
- ה. פגיעות במוסר כמזרח ירוסלים

בזכירות הממשלה

סודי

סדר היום

לישיבת ועדה הדריס לענין המקומות הקדושים
יום א', ט"ו בטבת תשכ"ט (5.1.69)
(בשעה 8.30 בבוקר, במשרד ראש הממשלה)

- א. דו"ח על פעולות לבטיחות הכוחל
- ב. חשיפת הכוחל
- ג. שיפוץ בית שטראוס וספרית הכוחל
- ד. חוננה: 1) מפעל המזכרות מאבני הכוחל
2) טדרי הפילה וביקור לכל אורך הכוחל
- ה. פגיעות במוסד במזרח ירושלים

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדת השרים לטמירה על המקומות הקדושים
כ" בחשוון תשכ"ט - 11.11.68

נכחו השרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, י. ישעיהו, י. ספיר (במקום הטר מ. בגין),
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ט. שפירא, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחול"ל), מ. בגין (בחול"ל), מ. דיין.

מ. בנבנישתי	- עיריית ירושלים
פרופ" ב. מזר	- האוניברסיטה העברית
מ. קולק	- ראש עיריית ירושלים
צ. רפיח	- משרד החוץ
מ. גיר	- מזכיר הועדה

בטיחות הכותל המערבי והדרומי

שר הדתות פותח.

הועדה רוסמה לפנייה אח הודעתו של פרופסור ב. מזר כי החפירות ליד הכותל המערבי והדרומי נפסקו וכל בקשה לחידוש חפירות במקומות אלה תובא בחילה לאישור ועדת השרים לטמירה על המקומות הקדושים.

שר הדתות מודיע כי הוא הורה להפסיק את עבודות החפירה והפינוי מתחת לבנין "המחכמה" עד לקבלת חוות דעת מסכמת של ועדת המומחים בענין בטיחות המבנה.

מ ח ל י ט י מ :

א. להסיל על ועדת המומחים אשר הוקמה ע"י ועדת השרים לטמירה על המקומות הקדושים בהחלטתה מיום ח' באלול תשכ"ח (1.9.68), להכנן ולפקח על עבודות הבטיחות בכותל המערבי והדרומי.

הועדה תעזר בכיצוע תפקידיה במומחי המכון הסטטי של הטכניון.

ב. לא לבצע קידוחי נסיון לבדיקה עובי הכותל.

ג. קביעת הגוף אשר יבצע את עבודות הבטיחות ליד הכותלים העטה ע"י יו"ר הועדה, בהחיעצות עם הפרופסור ב. מזר וועדת המומחים, כאמור בסעיף א' דלעיל.

ד. לא לבצע הריסות נוספות בטוח הכותל המערבי ללא חוות דעה של ועדת המומחים אשר תקבע אח עמדתה בנדון לאחר התיעצות עם מומחי המכון הסטטי של הסכניון.

ה י ט י ב ה נ נ ע ל ח

פ ר ט י כ ל

ישיבת ועדת הסרים לסמירה על המקומות הקדושים

י"ח בחשוון תשכ"ט - 10.11.68

נכחו השרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, י. ישעיהו, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ס. שפירא,
א. שטון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל), מ. בגין (בחו"ל), מ. דיין.

מ. ארנון	-	מזכיר הממשלה
מ. בנבנישתי	-	עיריית ירושלים
תת-אלוף ט. גזית	-	משרד הבטחון
ט. הלל	-	משרד החוץ
פרופ' ב. מזר	-	האוניברסיטה העברית
ט. קולק	-	ראש העיר ירושלים
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

שר הדתות פותח.

פרופסור ב. מזר מסביר את בעיה בטיחות הכותל בעקבות החפירות
הארכיאולוגיות ומסיב לטאלות חברי הועדה.

מ ח ל י ס י ס לסכם את הדיון כישיבה הבאה של הועדה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת

ס ד ר ה י ו ם

לישיבת ועדת הערים לתיירה על מקומות קדושים
יום א', י"ט בחשוון תשכ"ט - 10.11.68
(בשעה 8.30 בבקר במסדר ראש הממשלה)

- א. בטיחות הכותל המערבי והחפירות הארכיאולוגיות
- ב. חלונות על מגיעות במוסר במזרח ירושלים
- ג. חזכיר הנציגות של הכנסיה הפרבוסלבית

מדינת ישראל
משרד העבודה

מחלקת עבודות צבוריות-מחוז ירושלים

ירושלים ז' באלול תשכ"ח
3 בספטמבר 1968

מספר: 50 (79)1-3759

משרד מהנדס המחוז
רחוב הנביאים 52, ירושלים
ת.ד. 132 - טלפון 21141

לכבוד
ד"ר ז. ורהפטיג
שר הדתות
משרד הדתות
ירושלים

אדוני השר,

הנדון: הכותל המערבי

הנזכר: מכתבי מס' 50(79)1-3473
מיום 15.8.68

למען הסדר הטוב הנני מבקש בזה לרשום לזכרון
כי בשיחתנו בלשכתך ההתקיימה ב- 2.8.68, הודעתה
לך כי קיים דו"ח פרלימינרי שהוכן לפי פנייתו של
פרופ' ב. מזר, בו ניתנו המלצות הטכניות באיזון דרך
לעשות את החפירות עד אר תוכל להעריך בדיקה של מס.
באותה פגישה הודעתה לך כי הארכיאולוגים לא
קיימו את התנאים שנכללו בהמלצות הנ"ל.
כפי שידוע לך, הנני מטפל בענין בדיקה ועריכת
דו"ח סופי על ידי הטכניון, עליו כתבתי לך בסעיף 2
של מכתבי 50(79)1-3711 מיום 1.9.68.

בכבוד רב

(-)

ע. פרידמן
מהנדס המחוז

העמק: מר גבע, מנהל למנכ"ל משרד העבודה, ירושלים

p/10

כבוד הסר,

הנדון: הכותל המערבי

במכתבך מ- 12.8.68 בקסת ממני חוות דעה על:

- (א) יציבותו של הכותל המערבי והדרומי לאור החפירות כפי שהן כיום.
(ב) על אפשרויות של פינוי העפר בשטח סמתחת לבנין המחכמה.
(ג) על אפשרות חפירה ארכיאולוגית בשטח מתחת לבנין המחכמה
- מבלי למוטט את המחכמה.

מסיחה טלפונית מה-30 לספטמבר הבינתי כי הינך מעונין גם בחוות דעה ביחס לפינויים מתחת לבנין הגובל מצד הצפוני עם הכיכר הגדולה, לפני מסטח הכותל, לצורך סיורי הקהל הרחב.

2. בענין (א) לעיל - יציבותו של הכותל המערבי והדרומי.

הודעתי לך בשיחה טלפונית האחרונה כי הדבר נמצא בטיפול בידי הועדה אשר הכינה את הדו"ח הפרלימנרי עבור פרופ" מור. הנני עומד בקשר עם אנשי המקצוע בטכניון בענין ומאחר והכנת חוות דעה זו מחייבת בדיקות שונות, אין לצפות, לפי דעתו של איש הטכניון המטפל בענין, לדו"ח יותר מוקדם מאשר כעבור חודש מהיום.

3. בענין המחכמה בטעיפים (ב) ו- (ג) לעיל.

היה ברצוני להגיש לך את חוות דעתי בערך בעוד שבוע, אבל לבקשתך הטלפונית הנני עושה זאת כבר היום. בחוות דעתי זו הנני מתכוון לבנין המחכמה כפי שזה הוגדר על ידי וורן, שהוא בנין בגודל של 90 רגל מצפון לדרום וכ-80 רגל ממזרח למערב, הגובל מצד המזרחי שלו עם הכותל המערבי.

בדקתי את המצב אחרי שעיינתי במקורות ספרותיים ובטרטוסים שהוכנו על ידי וורן, מחיל ההנדסה הבריטי, בסנה 70-1867. לפי המסוער, הסלע הטבעי בשטח זה נמצא בעומק של כ-15 מטר מתחת למפלס של רחבת הכותל, החדרים בפינה מזרחית-דרומית של בנין המחכמה, ושל קו הבסיס של קסת וילסון, וכל החלל בין הסלע ומפלס זה מהווה הערובת של עפר ואבני בנין שונים שהריסות ומפולות שהצטברו במשך דורות.

בנין המחכמה הינו בנין מאוחר ואין כל יסוד להניח שהוא מבוסס על הסלע הטבעי, אשר נמצא בעומק רב. אני מניח כי הבנאים הקימו את הבנין בחלקו על גבי קירות אשר הם גילו תחתיו ובחלקו על גבי הערובת העפר והאבנים הבודדות שגילה וורן.

100 - 1
100 - 1

100 - 1

100 - 1

100 - 1
100 - 1

100 - 1
100 - 1

100 - 1

100 - 1
100 - 1

100 - 1

100 - 1
100 - 1

100 - 1
100 - 1

100 - 1
100 - 1

העדויות לכך הינן:

הקיר המזרחי של בנין המחכמה הוקם על גבי הכוחל ולמרות זאת בחזית הדרומית של הבנין לא נראים סדקים בעקבות סקיעות דיפרנציאליות. לעומת זאת הסדק הגדול מצדו המערבי, בקיר הדרומי של המחכמה, אשר חייב בניה קיר תומך, מראה כי לפחות חלק מהבנין מבוסס על עפר בלבד.

בעקבות הנחות אלו הנני בדעה כי בטטח בנין המחכמה אין לבצע חפירות ארכיאולוגיות במובן המקובל. במקומות בהם הבנין מבוסס על בניה קדומה - הוצאת העפר ואבנים בודדות תערער את הבניה הקדומה. בטטחים בהם הבנין מבוסס על עפר ואבנים בודדות - החפירה אסורה בתכלית.

מה שכן אפשר לעשות הינן חפירות ארכיאולוגיות למחקר בלבד, כפי שזה נעשה על ידי וורן - ז.א. חפירת "ארובות" צרות לעומק (ורצוי שהן תהיינה בחתך עגול) באטיות ובהקפדה רבה, ומה"ארובות" האלה במידת האפשר להשתרע גם בשלוחות לצדדים עם חיזוקים, עם תמיכות לפי הצורך.

חפירה בטטח והעמקה עלולה בהחלט לגרום להתמוטטותו של הבנין.

מה שנוגע לבקשתך בשיחה הטלפונית - בענין החפירות שנעשות בבנין הצופה אל הכיכר הגדולה מצד צפון, הנמצא מערבית מבנין המחכמה - לדעתי, אין להפריז בהעמקה ואין לבצע סם עבודות ללא פיקוח קפדני וחיזוקים, בעיקר בטיטות התות בטון בלחץ.

.4

כבר מצאתי מקום בטטח של קטת וילסון בו אסור לחפור ללא בדיקה קפדנית. בו בזמן שבענין המחכמה דעתי הינה שלא לעשות חפירות בטטח הפינזיים, הרי בבנין זה אפשר עוד לפנות את העפר, אבל כמגבלות כאמור לעיל, ואף זאת רק כשיש בטחון שהעפר המוצא לא שימש כבסיס לבניה קמרונות האבן.

בכבוד רב,

ע. פרידמן
מהנדס המחוז

העתק: כב" סר העבודה, משרד העבודה, ירוסלים.
מר ב. בסין, מנהל מע"ץ, תל אביב.

SECRET

... ..
... ..
... ..

... .. AT 1000
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

הכוחל המערבי

יציבות הכוחל הדרומי והמזרחי

פגישה עם: פרופ' מר וייסמן - מהסכניון

ומר בן-דוד - סגן ראש משלחת החפירות

ביום 19.8.68

- (1) הבעיה שעמדה לפנינו היתה באיזה דרך להגיע לדעה מנוסחת על יציבות הכחלים - מערבי והדרומי, נוכח החפירות שבוצעו עד עכשיו.

ס ו כ ס :

- (א) יוכנו חתכים אנכיים במרחקים של 10 מ' מהפינה הדרומית מערבית בכווננים למזרחה וצפונה. בחתכים אלה יוכנסו כל הממצאים שיש להם הסלסה על הבעיה, הם יסמנו גם לצורך מעקב אחרי "התנהגות" הכחלים בעתיד. מר בן דוד יתן סקירה על מה שידוע לו או מה הן הסערות ביחס לחלקים אשר לא ניתנים לבדיקה ולמדודה.
- (ב) אחרי שהתברר כי באמצעים שישנם בסכניון לא ניתן לבדוק את עובייה של הכחלים. סוכס עם ד"ר וייסמן כי הוא יחקור עם המכון הגיאולוגי-מינרלי הממשלתי לעריכת בדיקה בסיטה הסייסמית או בשיטות אחרות בעזרת מכשירים גברשות המכון.
- (ג) היה מדובר גם על בדיקה ישירה על ידי קידוחים אבל היתה זו שיחה פרלימנרית ובלתי מחייבת.
- (ד) סוכס כי ע. פרידמן יחקור עם רס"ן דוד פרחי מהממשל הצבאי בכדי שהוא יידע מה אנו עומדים לעשות ולקבל את עזרתו בעניינים החורגים מהסמך הסכני.
- (2) היה מדובר בסדקים הקשים אשר בפינה דרומית - מערבית של בנין המוזיאום המוסלמי - הוחלט להפריד בעיה זו מבעיה יציבות הכחלים.
- (3) ד"ר וייסמן העלה את בעיית החסלום לסכניון בעד טירותיו, אשר נאמד על דדו בסכום עד ל-10,000 ל"י.

הועדה לבטחון ירושלים

לסעיף 2.4 מסיכום ישיבה מס. 11/68 - להלן תוכן סכתבו
של מהנדס מ.ע.צ. בנושא החפירות בכחל הדרומי

ד' בחשרי תשכ"ט
26 בספטמבר 1968

מר ש. רוזוליו, ניצב
מטה המשטרה
מסמרת ישראל
ירושלים.

הנדון: שטח הכחל המערבי

בשיחתנו שהתקיימה ב-25.9.68, ביוזמתך, בקשת ממני חוות דעתי
בענין בטיחות הכחל הדרומי (והפינה המערבית), נוכח החפירות הארכיאולוגיות
המבוצעות במקום. כמו כן בקשת ממני חוות דעתי בענין יציבותו של בנין
המחכמה.

ספלתי בשתי הבעיות, והמצב כרגע הינו כלהלן:-

(א) בענין הכחל הדרומי - בשעתו נבדק המצב על ידי ועדת
מומחים מסעם הסכניון. לפי בקשתי חידשה הועדה את
פעולתה ונערכות עכשיו בדיקות שונות שבעקבותיהם אפשר
יהיה להגיע למסקנות ביחס לבטיחות הכחל. אני מקוה כי
הדו"ח בענין יהיה סוכן תוך שבועות אחדים.

(ב) בקשר לבנין המחכמה - המצב הינו כלהלן:-
בדקתי את המצב אחרי שעיינתי במקורות ספרותיים ובשרטוטים
שהוכנו על ידי ד"ר, סחיל ההנדסה הבריטי, בשנת 1867-70.
לפי המסוער, הסלע הסבעי במסח זה נמצא בעומק של כ-15 מ'
מחתת לפלס של רחבת הכחל, החדרים בפינה מזרחית-דרומית
של בנין המחכמה, ושל קו הבסיס של קשת וילסון, וכל החלל
בין הסלע ומפלס זה מהווה תערובת של עפר ואבני בנין שונים
מהריסות ומפולות שהצטברו במסך דורות.

בנין המחכמה הינו בנין מאוחר ואין כל יסוד להניח שהוא
מבוסס על הסלע הסבעי, אשר נמצא בעומק רב. אני מניח כי
הבנאים הקימו את הבנין בחלקו על גבי קירות אשר הם גילו
תחתיו ובחלקו על גבי תערובת העפר והאבנים הבודדות שבילה
וורן.

/הערויות

העדויות לכך הינן:-

הקיר המזרחי של בנין המחכמה הוקם על גבי הכותל ולמרות זאת בחזית הדרומית של הבנין לא נראים סדקים בעקבות שקיעות דיפרנציאליות. לעומת זאת הסדק הגדול מצידו המערבי, בקיר הדרומי של המחכמה, אשר חייב בניית קיר תומך, מראה כי לפחות חלק מהבנין מבוסס על עפר בלבד.

בעקבות הנחות אלו הנני בדעה כי בשטח בנין המחכמה אין לבצע חפירות ארכיאולוגיות במובן המקובל. במקומות בהם הבנין מבוסס על בניה קדומה - הוצאת העפר ואבנים בודדות תערער את הבניה הקדומה. בשטחים בהם הבנין מבוסס על עפר ואבנים בודדות - החפירה אסורה בתכלית.

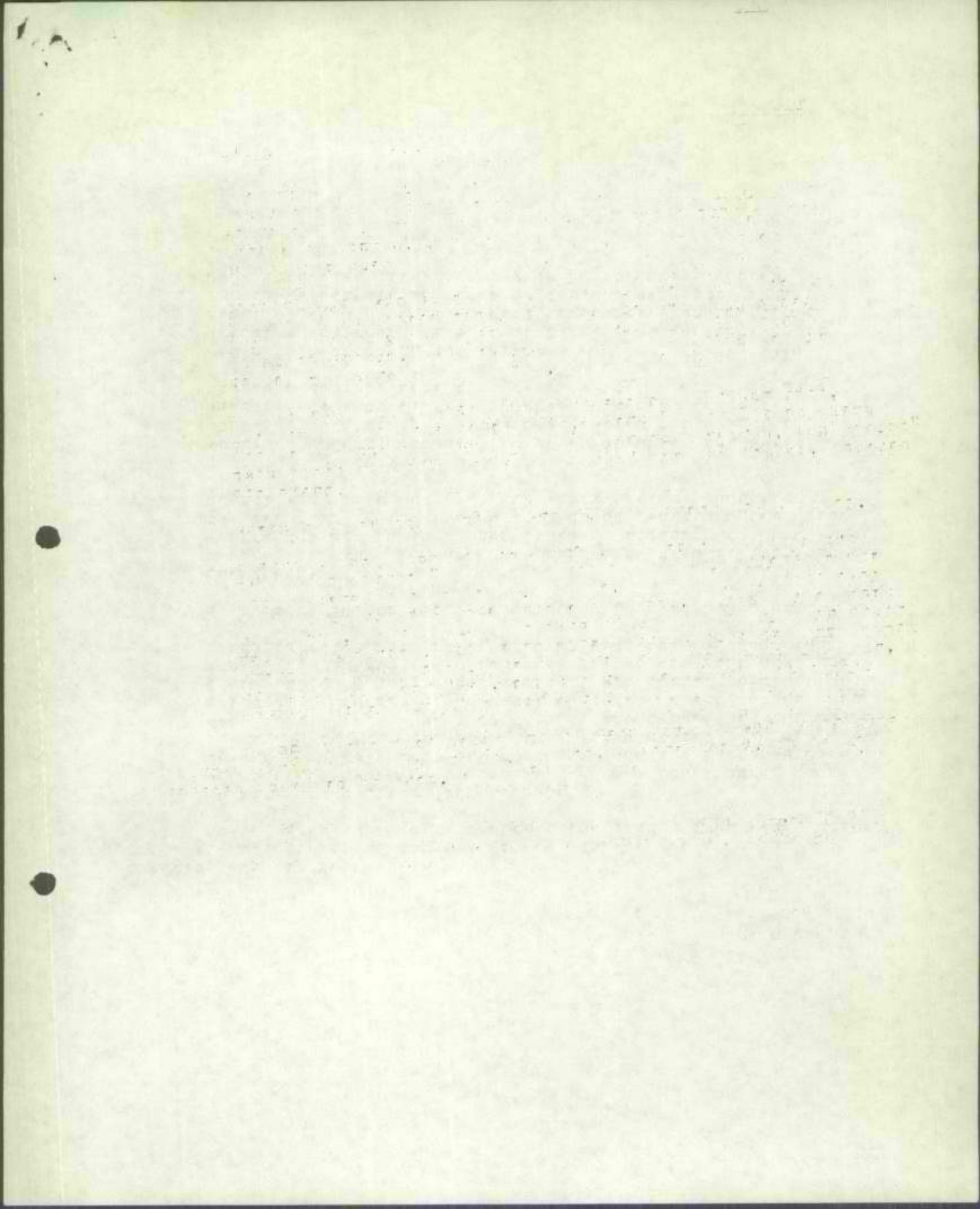
מה שכן אפשר לעשות הינן חפירות ארכיאולוגיות למחקר בלבד, כפי שזה נעשה על ידי וורן - ז.א. חפירת "ארובות" צרות לעומק (ורצוי שהן תהיינה בחתך עגול) באיטיות ובהקפדה רבה, ומה "ארובות" האלה במידת האפשר להשתרע גם בשלוחות לצדדים עם חיזוקם, ותמיכות לפי הצורך.

חפירה בשטח והעמקה עלולה בהחלט לגרום להתמוססותו של הבנין.

בהזדמנות בדיקה המצב בבנין המחכמה, התענינתי גם בנעשה בסה שבקרא "בית שטראוס" - חפירות המבוצעות על ידי קבלן פרטי לפי הזמנה ישירה של משרד הדתות. לדעתי, אין להפריז בהעמקה ואין לבצע שם עבודות ללא פיקוח קפדני וחיזוקים, בעיקר בסיטות התחת בסוף בלחץ. כבר מצאתי מקום בשטח של קשת וילסון בו אסור לחפור ללא בדיקה קפדנית. בו בזמן שבענין המחכמה דעתי הינה שלא לעשות חפירות בשטח הפיגוריים, הרי בבנין זה אפשר עוד לפנות את העפר, אבל במגבלות כאסור לעיל, ואף זאת רק כשיש בסחון שהעפר המוצא לא שימש כבסיס לבניית קמרונות האבן.

הנאמר על ידי לעיל הינו בעקבות בדיקה שנעשתה לאחר ביקור במקום שנערך על ידי לפני כשלושה שבועות. עכשיו, בחוזרי מחו"ל, מצאתי כי ממשיכים במקום זה בחפירות.

(-) ע. פרידמן
מהנדס המחוז

הנדון: פינוי השטח מתחת למחכמה

בהחלטת ועדת השרים לענין השמירה על המקומות הקדושים

מיום ה' באלול תשכ"ח (1.9.68) נקבע כי שר המשפטים יבדוק את הצד המשפטי הקטור בביצוע עבודות החסיפה והפינוי מתחת למחכמה ולרחוב השלסלת. ברצוני להעביר לידיעתך חומר עובדתי ומשפטי הנמצא בידי היכול לתרום הרבה לבירור מצבו המשפטי של השטח הנמצא מתחת לבנין המחכמה.

1. ממקורות שונים אנו לומדים כי בסוף תקופת בית שני

היתה (כנראה בראשונה מגלויותיה של הסנהדרין) לשכת הגזית למטה מהמקום בו עומד עתה בנין המחכמה. זו היתה מסורת יהודי ירושלים, שנחשבה גם על ידי החוקרים אחרי שנתגלה הגשר מעל קסת וילסון, שהוליך מהר הבית לארמון החסמונאים בעיר העליונה כי לפי יוסף בן מתתיהו היה כוסב הסנהדרין מחוץ להר הבית ליד גשר זה (ראה מלחמת היהודים ה', ד', ב', חרגום שמחוני עמ' רפ"ז). מצורף בה צילום מפת ירושלים בימי בית שני בעריכת ב.צ.

לוריא שהופיעה באטלס ידיעות אחרונות, והמסומן "א".

2. מהמסנה בתמיד סוף פרק ד' ותחילת פרק ה', אנו

למדים כי בלשכת הגזית היה בית הכנסת של הר הבית והתפללו שם. גם אחרי החורבן המסיכו יהודים להתפלל במקום זה. כאן עמד בית הכנסת ובית השרים המפורסם בתקופת הכיבוש הערבי בו התפללו יהודי העיר ועולי רגל מהגולה, ועל בית זה כתב הרמב"ם שבהיותו בירושלים התפלל "בבית הגדול והקדוש". גם אחרי שנבנה בנין המחכמה מעל הקטנות העתיקות שנותרו במעמם האדמה (וביניהן גלויים לסרוגין 34 מטר נוספים של הכותל המערבי 48 המטר שמצפון לרחבת הכותל של היום), המסיכו יהודים לבוא להתפלל במקום זה, ואפילו בתוך בנין המחכמה עצמו נהגו להתפלל עד לדור האחרון.

על כל זה בארוכה ראה מאמרו של פרופ' בן ציון דינור (או

דינבורג) שהופיע ב"ציון" ג' תרפ"ט, ובייחוד ראה שם הערה 135 בעמ' 79 והסיכום בעמ' 87. המאמר כולו נמצא ברחותי ואשמח להשאילו לך לעיון אם תרצה.

3. כידוע מיד לאחר כיבוש ירושלים על ידי הצלבנים, אספו את

כל היהודים לתוך בית הכנסת ושרפוחו. יצויין שבאבני הכותל שבמקום ישנם סימני שרפה רבים. כנראה, שלאחר הנשרף ונהרס בית-הכנסת, נהפך המקום לחלק מהרחוב שעבר ברציפות מסער שכם ועד שער האשפות. מצורף בזה צילום דף 133 מספרו של החוקר הגרמני קיסל מסומן "ב" המזכיר עובדא זו. ה"בוגן" המוזכר שם הוא קסת וילסון. כמו כן מוזכר הדבר ב-

4. המחכמה שנבנתה בחקופת הממלוקים, ויש אומרים לאחר מכן, לא כללה אף פעם את המרתפים העתיקים למטה, ואין גם כניסה מבנין המחכמה שלמעלה למרתפים. והנה אף לפי הרישומים בימי המנדט, נרשמה המחכמה לחוד על שם ווקף התנכז'יה בעוד החלק מהשטח שתחת המחכמה - "המרתפים" - נרשם על שם ווקף המוגרבי, ואילו יתר השטח שתחת המחכמה לא נרשם בכלל בטאבו, עובדה שעיריית ירושלים מציינת בתזכירה מיום ה' באב תשכ"ח 2.8.68 האין בזה הוכחה בולטת שהמוסלמים אף פעם לא ראו במרתפים חלק מבנין המחכמה עצמו? לו היה הרישום והבעלות של המחכמה כוללים גם את השטח שמתחתיה לפי הכלל של מעומקא דארעא עד לרומא דרקיעא" האין נרשם אותו השטח או חלק ממנו על שם ווקף אחר, מבלי העברת הבעלות, אלא כרישום ראשוני? ואלא שבירושלים העתיקה כדרך כלל נבנו רחוב עלי רחוב ובהים על רחובות ושטחי הפקר מבלי שהבעלות של המבנה תכלול מה שלמטה ממנו. ובאשר לווקף המוגרביים.

הלא כל שכונת המוגרביים היתה שייכת לווקף המוגרביים והממשלה הפקיעה אותו כולו. רק בגלל הפעות שחשבו את המרתפים כחלק מבנין המחכמה נמנעו מלהפקיעם כחלק משכונת המוגרביים.

5. ועוד, גם לפי הרישום של "המרתפים" על שם הווקף המוגרבי נרשמו רק שני חדרים. החדר בו נמצא בית-הכנסת לא נכלל ברישום, כפי שמוכח מהחרטים שבספר הרישום. יוצא שרוב החלק מתחת למחכמה הוא שטח הפקר ויש לרשום אותו על שם הממשלה, ורק חלק קטן ביותר של כסלטים מסויים מרובעים נרשם יחד עם החלקה של הגן שעמד בצפון רחבת הכותל על שם הווקף המוגרבי שהיה בעליו הרישום של כל שכונת המוגרביים, וכאמור רק בטעות הוצא מכלל ההפקעה הכללית של הווקף המוגרביים. לכן יש להמשיך את צו ההפקעה גם עליו.

6. יתר על כן,

נציגי היישוב בפני ועדת הכותל של חבר הלאומים הראו שהמסמכים שהערבים הגישו לענין הווקף בשכונת המוגרביים היו מזויפים (ראה "מספט-הכותל", עמ' 128, 82, 81, 75)

7. ומעל לכל, חופש הגישה למקומות הקדושים לפי חוק השמירה על מקומות הקדושים, תשכ"ז-1967 איננו מותנה בבעלות על השטח, זו היתה גם טענת נציגי היישוב בפני ועדת הכותל של חבר הלאומים שנתקבלה על ידיה וכך הוכתר גם בבג"צ 223/67, שבתי בן דב נ. שר הדתות (פד"י כ"כ"י) עמ' 440 והלאה).

8. ר"ב הסבר הסטורי ועובדתי הוכן ע"י ד"ר א. קימלמן

9. אשמח להיפגש ולהוסיף הבהרות נוספות בעל פה.

בברכה,

(א) תיאור המקום

הבניין התחתון

רצפת הבניין התחתון היא בגובה של רחבת הכותל. מעל הרצפה בנויות קשתות עתיקות; הגדולה שבהן נקראת "קשת וילסון", שנבנתה יחד עם בנית הכותל, ואשר הרגל המזרחית שלה היא חלק של הכותל המערבי, וממס היא עולה בקימור מערבה. גובה האולם מתחת לקשת הוא 7 מטר, ורוחבו ממזרח למערב הוא 13 מטר.

הכניסה לבניין התחתון היא מדרום, מרחבת הכותל, .

הבניין העליון

מעל הקשתות העתיקות נבנה בנין הידוע כ"מחכמה", על סמך בית המספס החורכי היה בו. הבנין בן שתי קומות, והכניסה אליו מצד צפון, מרחוב השלשלת. רצפת הקומה התחתונה נמצאת כעשרה מטר מעל רצפת קשת וילסון. בקומה זו היה בית המספס, ואחרי קום המדינה גרו בו פליטים ערבים. בקומה העליונה היתה דירת המופתי חג' אמין אל חוסייני.

רחוב השלשלת עובר מעל הגשר העתיק שהולך להר הבית, ועבר מעל קשת וילסון והוא גבוה בעשרה מטר מרצפת קשת וילסון ומרחבת הכותל. מצד רחוב השלשלת נראה רק החלק העליון-בנין המחכמה, ואילו מצד רחבת הכותל נראים:

- 1) הבנין התחתון, שהזיתו בנויה מאבנים גדולות ובלתי מסותתות, עם שתי תומכות (כעין עמודים מרובעים), ללא חלונות ועם שלשה שערים. שניים מהשערים נסגרו ע"י מע"ץ, והשלישי, הקרוב ביותר לכותל, פתוח;
- 2) הבנין העליון (המחכמה), הבנוי מאבנים קטנות. מסותתות, ללא תומכות, ובו חלונות הפונים לרחבת הכותל (פתיחת כמה מהחלונות ע"י המופתי בתרפ"ט שימשה נושא לדיון בוועדת הכותל של חבר הלאומים).

אין מדרגות ואין מעבר בין החלק העליון לחלק התחתון. מי שרוצה לעבור מהחלק העליון לתחתון צריך לצאת לרחוב השלשלת ולהקיף מרחק רבע ק"מ את רחוב השלשלת, ממטה אבו מדין ורחבת הכותל.

מקובל אצל היהודים שבמקום הזה עמד בית המטפט של שלמה המלך (1),

ואף אצל הערבים יש מסורה דומה (2), לפי פרופסור דינור היו במקום הזה גם בית מדרש, בית ועד וישיבה מזמנו של חזקיהו המלך ועד לתקופה מאוחרת (3), כאן היתה לשכת הגזית, מקום מושב הסנהדרין, הן לפי מסורת יהודי ירושלים (4), והן לדעת חוקרים חדשים לפי מקורות אחרים (5),

גם אחרי החורבן המשיכו יהודים להתפלל כאן. וכנראה למקום זה התכוון חזירי מבורדו (שביקר בארץ 200 שנה אחרי מרד בר-כוכבא), בכותבו שהיהודים היו באים לשם לקונן על החורבן (6), במקום הזה עמד בית הכנסת ובית המדרש המפורסם בחקופת הערביים, בו התפללו יהודי העיר ועולי רגל מהגולה שבאו להתפלל ליד מקום המקדש. על בית זה כתב הרמב"ם שבהיותו בירושלים התפלל "בבית הגדול והקדוש" (7). הצלבנים טרפו את יהודי ירושלים בחורבן בית הכנסת (אגב-אבני הכותל במקום הזה שחורים מטרופה גדולה), וחיסלו את הישוב היהודי

מתוך היאורים מחבר שהמקום נהיה לפניו, והרחוב מסער סכם לסער האטפות עבר לאורך הכותל המערבי מתחת לקשת וילסון ולרחוב השלטת העובר על גבי הגשר העתיק. היו אפוא רחובות בשני מפלסים-העליון רחוב השלטת, והתחתון רחוב הכותל. אחר כך נבנה בנין המלחמה מעל הקשתות שמעל רחוב הכותל, כשהיותו כלפי רחוב השלטת, כלפי המפלס העליון, וקשר אין לו עם הרחוב שמתחתיו במפלס התחתון. עם כסוי הכותל באשפה ובעפר, התכסו גם הקשתות, ורק עם העמקה רחבת הכותל טוב נחגלה השער של הבנין התחתון במלוא קומתו.

מחקרים של ורן שהופיע בשנת 1880 ב Palestine Exploration Quarterly (חריטים 8), מחברר שפנימה מסער זה היה אולם גדול. גם במפה בספר של פרס "ארץ ישראל", פר מסעות". מלפני 48 שנה. מובלט אולם גדול פנימה מהשער.

עתה נמצאים במקום האולם הזה שלשה חדרים קטנים, אחד ליד השער ושני פנימיים. הרישום במסדר ספרי האחוזה (ג)

לפי המסמכים שסופקו ע"י עיריית ירושלים, רחום הבנין העליון בפני עצמו, וחלק מהבנין התחתון רחום ביחד עם גינה שהיתה על הווקף המוגרבי. בווקף המוגרבי היו חלקות רבות. והן הופקעו, ובתוכן גם חלקה זו, אלא שבמפת החמקעה נכללו רק 320 מטר מרובע מתוך 350 מטר מרובע של החלקה, כך שהלוחים מטר מרובע ($\frac{1}{30}$ של דונם) מחלקה זו, לא הופקעו, והם שניים מתוך שלוש החדרים הקטנים הנמצאים פנימה מהשער של הבנין התחתון.

החדר השלישי, שבו גלוי הכותל ובו עומד ארון הקודש, לא היה בחלקה זו ואינו כלול ברישום במסדר ספרי האחוזה. כמו כן אין רישום בנוגע להמך עד קשת וילסון.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

"בנין המורכב משני חדרים (ה א ו י ר הפוס ע"י בית הספר התנכ"י הסיני להקדשות המוסלמיות), גן ונטועים בו עצי פרי בשלמותו".
 כהנרשמו שני החדרים למטה (כמה חודשים אחרי רישום המחכמה) לא הוקן הרישום של המחכמה למעלה כדי להוציא את החדרים האלה מרישום, דבר שהיה צריך להקשות אילו היה החלק התחתון כלול ברישום המחכמה.
 מענין שבנין המחכמה רשום במסדר ספרי האחוזת כנמצא בטכונת הער הטלסלת ואל ואד (רחוב הגיא), ואילו שני החדרים למטה רשומים כנמצאים בטכונות המוגרבים.
 אגב בהרגום העברי של שני ספרי הטאבו עלולות להסעות המלים "רישום מחדש", הכוונה לרישום חדש שלא קדם לו רישום, ולא לרישום שחודש).

אינני נכנס כאן לאלה בדבר הרישומים, הנפשו אך ורק על סמך תעודת של מוכתרים שלא ידעו קרוא וכתוב וחשמו בסביעת אצבע, ללא מפות, ללא תעודת וקפיה, וללא בדיקה מצד מסדר ספרי האחוזת (החקירה נמנכה "על יריה העה", כלאמר 6 דקות, לפי המסמך החתום ע"י "החוקר"). במסדר ספרי האחוזת הובעה עתה תמיהה על צורת הרישום הזאת ללא אסמכתות.
 בענין ערכו וחוקפו של הווקף הזה, ראה גם ציון ג' עמ' 103, ובדבר הסמכות לעיונו במקום הזה ראה "מיפס הכותל" עמ' 12 ו-110. וכן ראה בסעיף 121 לחוק הקרקעות העותמני. 2. הצד המסומן

כסם ההרחבות הקטורים בעיר העתיקה אינם הרכוש של בעלי הבתים הבנויים מעליהם, ואין לבעל הבנין להמעלה זכות ברשות הרבים שלמטה, כך לא היה החלק התחתון הייך לבעלי בנין המחכמה, ברשות הרבים אין טענה חזקה והתיינות, וכאן אפילו לא היחה שום חזקה. לא בעלי המחכמה ולא ערכים אחרים לא היתמסו בחלק התחתון, מלבד בשני החדרים הנ"ל, וערימות העפר נטארו בדיוק במקום בו נעזבו ע"י ורן לפני מאה שנה. רישום המקום על שם הממשלה בהיותו נכס ואין לו בעלים או רשות הרבים לא יפגע באף אדם.

ולעומת זאת נהגו היהודים להכנס להתפלל לחלק התחתון ולחלק העליון של הבנין, במסך כל החקופות עד מלחמת החורר (8).
 (1) חבת ירושלים, מאמר מורא המקד, סימן י"ב.
 (2) Pierroti Jerusalem Explored, I, p. 73
 (3) המקורות לוקמו על יול ב"ציון" ג' (תרפ"ט). ביחוד בעמודים 80.81.87.
 (4) הרב משה הגיז, "פרשת אלה מסעי" ד"ה ומי. חבת ירושלים עם "הערי ירושלים" מובא בציון ג' עמ' 102.
 (5) מלחמת היהודים ה, ד, ב, הרגום המכוני עם רפז וספה מול עם רפ"ו ו'.

Underground Jerusalem, p, 368 Palestine Ex-loration Quarterly p, 28

פרס: "ארץ ישראל ספר מסעות" מול עמ' 176.
 לפי המחמק ממינה מדות פ"ה, מ"ד, ותמיד פ"ד מ"ג ופ"ה מ"א,
 היחה לשכת הגזית בצד צפון, בין מזרח למערב, חציה בעזרה וחציה בחול(אולם בהר הבית) (ראה מפרטי המסנה עם). הרב יצחק אייזיק הלוי הלר בספר בנין הריא"ל, פרק ד', מסביר שמנה מתארת את בנין עולי הגולה, ובזמן הורדוס הועברה לשכת הגזית למערב, בסוף הבית השני עברה הסנהדרין למקום אחר, בראשונה מגלוייתה (ה"ה ל"א א');
 (6) "ציון" ח"ט ע' 78-79.
 (7) המקורות ההיסטוריים לוקמו ע"י פרופסור דינור ב"ציון" ח"ט, וראה סיכומו בעמוד 87, וראה "טוב ירושלים" דף י.
 (8) פרס ח"ט עמ' 165 וכן יוצא מן המחק, ציון ח"ט ע' 79 החזכיר היהודי לועדה הכותל עמ' 25 הערה 49 לעמ' 36, "מיפס הכותל" עמ' 23 24, לפי ציון ג' עמ' 104 מתכוון כנראה ר' עובדיה מברסנורא למקום הזה.

ב"ה ירושלים, י"ח באב תשכ"ח
12 באוגוסט 1968

ט ד י

אל: ראש הממשלה

יו"ר ועדה השרים לעניני ירושלים

ראשי העדות הנוצריות ונציגי העדה המוסלמית במזרח ירושלים
קיימו ביום המיטי 8.8.68 בכנסיה היוונית-קתולית החייצות כדי לגבש עמדה
נגד ירידת המוסר במזרח ירושלים במיוחד במועדוני הלילה שמעולתם גוברת
והולכת.

כוונתם להתחיל בדרכי שלום ולכנס את כל בעלי מועדוני הלילה.
כדי למנעם מפעולות המוגעות בקדושתה ובאכיונה של העיר המקודשת לשלטת הדתות.

נציגי המוסלמים לוחצים על נקיטת אמצעים דרסטיים, בעלי גוון
של פעולה מדינית בין גורמי חו"ל ובתעמולת הסברה.

ענין מועדוני הלילה וירידת חיי המוסר במזרח ירושלים גורמים
לרובז וסבוכה בקרב אנשי הכמורה במזרח העיר. כמ"כ מגיעים הדים והגובות מהארץ
ומחו"ל כנדרון.

ראשי העדות הנוצריות מבקשים את עזרת ממרד הדתות והמסורה
על מנת למקח על המועדונים והמוסר במזרח ירושלים.

אני מביא את הנ"ל לידיעתך כי סבור אני האכן הבעיה מדאיגה
ויש צורך לרוץ בה.

בינתיים התגברו דו"ח על ההחייצות הנ"ל שהענקו אני מצרף בזה.

בכבוד רב

ז. זרחפטיג

העתיקים: סר המיסרה
סר הפנים
סר המספטים
סר החיירות
ראש עיריית ירושלים

חרגום (מאילקית)

הפטריארכיה הלטינית - ירושלים

מס' 771/68

ירושלים, 12.9.1968

לכבוד
ד"ר פ. קולבי,
מנהל המחלקה לעדות נוצריות,
משרד הדתות/ירושלים.

ד"ר קולבי הנכבד,

בחודשים האחרונים נדונה בהרחבה בעתונות המקומית
בעית הפגיעה במוסר בעיר הקודש ובמיוחד בנוגע לסועדוני הלילה הבלתי
מוסריים.

ידוע לי כי המסורה מפלה בכעיה זו, וכי גם חוגים יהודים
דהיום הביעו את מורת רוחם העמוקה נוכח בעיה זו.

בחודש פברואר השנה הפניתי חסומת לב השלטונות הנוגעים
כדבר בעל פה ובכתב לפרסומים פורנוגרפיים הנמכרים בחוצות עיר הקודש
ובבית-לחם. כן מודבקות תמונות בלתי מוסריות לפרסומת של סרטי קולנוע.

אהיה אסיר תודה לכבודו באם יואיל להעביר פניתי
הנרגשת אל כבוד שר הדתות והשלטונות הנוגעים בדבר, כדי שביום ובלילה
ברחובות ובמקומות ציבוריים ימנעו מהפצת פרסומים הפוגעים במוסר וברגשים
הדתיים. אבקש שינקטו הצעדים הדרושים הטעם השלטונות נגד המפירים ועל
ידי כך ישנו אופיה הקדוש של ירושלים.

קבל נא אדוני הד"ר רגשי הערצתי.

(-) אלברטו גורי

הפטריארכ הלטיני של ירושלים

29/1/21

המאמר הבא הופיע בעיון "אלסלאם ואל חיר" מס' 10 / ספטמבר 1968
"דמעה על שושנה מבין הערים" (המאמר בעלום שט, חושב ירושלמי).
המאמר מבליט את קדושתה של ירושלים ערש הנצרות ומגנה את המביעה
במוסר. בין היתר נאמר :

"מספר המאמינים עובדי האלוקים מהוה אחוז קטן מאותם המבקרים
במועדוני הלילה..."

ישנם האומרים, כי הם התפכרו לעבודת השטן ופתחו את מועדוני
הלילה, כדי למשוך את התיירים. נבצר מהם לדעת, כי התיירים המבקרים
בארץ הקדושה פניהם אינם מועדים למועדוני הלילה. החיר החפץ בכך
אפשרויות הבלויים שלו באירופה הן גדולות. הוא בא לירושלים, כדי
לראותה או לחקור עברה. המאמין והחוקר אינם נסחפים אחר התועבה
ומועדוני הלילה.

החיר מעוניין בירושלים כפי שהיא צריכה להיות - עיר התפילות -
עיר השלמות והאמונה - החיר מתכחש לסמטאות ירושלים וקדושתיה
המלאים במראות המפיהות צמרמורת בושה וכלימה. החיר אינו סובל
בזרה נשים ערומות למחזה העוברות בדרך היסורים, בה עבר ישו עם
הצלב.

אנו בני ירושלים, במקום לשמור על קדושת העיר, הפכנו רחובותיה,
רחובות עבודת האלוהים והיסורים, לרחובות תועבה ועברה על המוסר.
והפכנו רחובותיה המפוארים בהיסטוריה - למועדוני לילה.
קללת אלוהים על אותם הפוגעים בלבה של ירושלים בהרחיקם אותה
מציביונה האלהי ולהפכה לעיר לילה".

המאמר מסיים " החזירו לירושלים עטרת תפארתה - עיר התפילה
ושושנת הערים".

לכבוד
שר הדתות בממשלה ישראל,
הד"ר ז. ורהפטיג

העתיקים: 1) הוד מעלתו האפאריארך של ירושלים
וכל ארץ ישראל, בנדיקטוס

2) יושב ראש המחלקה ליחסי חוץ של
האפאריארכיה המוסקבאית המיסרופוליס
של לנינגרד ונובגורוד ניקודים

שר נכבד,

בהביעי לכבודו רגזי כבוד, הריני מקווה כי משרד הדתות יעיין
במכתבי זה ויבוא לקראתנו בהגנה על זכויותיה של המיסיה הדתית הרוסית
בירושלים והאגודה הפלסטינאית בנוגע לרכוסה וזכויות אחרות.

המיסיה הדתית הרוסית בירושלים נוסדה בשנת 1947 מתוך מטרה
לייצג את הכנסיה הרוסית (אשר בראשה עמד עד שנת 1917 - הסינוד הקדוש, -
ומסנת 1917 ואילך - האפאריארך) בפני כס האפאריארך הירושלמי היווני-
האורתודוקסי והיא רשמה רשומה במשרד הדתות של מדינת ישראל עם הקמת
המדינה בשנת 1948.

בחנת 1920 חלק מהכיסופים הרוסיים - מהגרים, מתוך פגיעה
בחוקי הכנסיה, גרם להתפלגות (טכיוזה), שנקראה "קרלובצית", אותי
ההתפלגות "הקרלובצית" קוראים לעצמם "הכנסיה הרוסית מחוץ לארץ". בשנת 1934
גונתה ההתפלגות "הקרלובצית" ע"י שליונות הכנסיה, ואוחדה הוסמו במצב של
איסור כנסייתי. מאז ועד היום, טום כנסיה אורתודוקסית ארצית אינה נמצאת עם
הפלגנים במגיע קנוני או ליטורגי. פעולות הכנסיה הרוסית בכיוון היסול
"ההתפלגות הקרלובצית" מצאו איסור וחסימה מצד כל העולם הנוצרי האורתודוקסי,
וכתוצאה מזה נמצאים הפלגנים במצב של בידודת מוחלטת.

בזמן הזה אחר מחלקי ההתפלגות "הקרלובצית" מחזיקה בניגוד לחוק
מקרקעין ורכוש אחר בטת ארץ-ישראל, - רכוש השייך למיסיה הדתית הרוסית
בירושלים, ולאגודה הפלסטינאית.

נודע למיסיה הדתית הרוסית בירושלים, כי מנהלי החלק הפלגני
מנסים לקזור מגע עם ממלחת ישראל מתוך מגמה לקבל מאת השלטונות המוסמכים
הכרה רשמית כחור מיסיה רוסית דתית שניה בירושלים. בחודש אוגוסט בשנת
השופת, כנראה מתוך הסכמת משרד הדתות של מדינת ישראל, הוסם על בנין
"החפירות הרוסיות" (השייך לאגודה הפלסטינאית) ע"י הפלגנים שלט עם הכתובת:
"מוכירות המיסיה הדתית הרוסית בירושלים", וכעתון "ירושלים-פוסט" מיום 12
ספטמבר ס.ז. המנהל שלהם מכונה "מנהל המיסיה הדתית הרוסית בירושלים".
נודע גם למיסיה טמנהלי הפלגנים נקטו בצעדים על מנת למכור רכוש המוחזק
ע"י הפלגנים, רכוש השייך למיסיה הדתית הרוסית, - וכן עסקות רכוש אחרות.

מתוך מחאה נגד השימוש הבלתי-חוקי בטת "המיסיה הדתית הרוסית
בירושלים" ע"י נציגי החלק הפלגני, שאינו נחמם לכנסיה הרוסית והנמצא במצב
של איסור כנסייתי, כרצוני, אדוני השר, להפנות את השופת לבו לכך, שצעד כל
שהוא המכוון להכרת החלק הפלגני הנ"ל כחור מיסיה, עלול לפגוע במסורת שקיימת
בין השלטונות הרשמיים הישראלים לבין המיסיה הדתית הרוסית בירושלים. קלבד
זאת, הקמת מיסיה דתית רוסית שניה בירושלים תהווה פגיעה ב"סטטוס קוו"
הקיים במקומות הקדושים, והגרור אי הבנה ופחד רוח בחוגים האורתודוקסיים,
אשר בעובדה זו יראו עידוד למתנגדים למסמעת הכנסייתית. לדעה זו הסכים גם
בשיחה איסיה אתי הוד מעלתו, האפאריארך בנדיקטוס הראשון, ובמקרה הצורך הוד
מעלתו יהיה מוכן לאשר זאת גם בכתב.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
CHICAGO, ILLINOIS 60637
U.S.A.

TO THE DIRECTOR, NATIONAL BUREAU OF STANDARDS
WASHINGTON, D.C. 20535

RE: [Illegible]

DATE: [Illegible]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

במכתב מיום 7 במאי 1968, מס' 19, המיסיה הדתית הרוסית בירוסלים, הודיעה לאגף המקרקעין של משרד המשפטים על זכויותיה בנוגע לבעלות המקרקעין ורכוש אחר, תוך פירוס המקרקעין. על מנת למנוע אי-הכנות אפטריות בעתיד, ברצוני להודיע את מסרד הדתות, שכל עיסקה מצד מנהלי החלק הפלגני המכוונת למכירת מקרקעין, בנינים, וכך הקמת בנינים חדשים על אדמות המיסיה הדתית הרוסית והאגודה הפלסטינאית, יהא זה ע"י אנשים פרטיים או מוסדות ממסלתיים - לא יהיה להן תוקף חוקי, ונתייחס אליהן כאל אי-חוקיות עם כל התוצאות הנובעות מכאן.

הריני מביע את תקוותי, שמשרד הדתות:

1. לא יתן איסור לנציגי החלק הפלגני בתור נציגות דתית, - היות ואין הם מהווים נציגות כזאת;
2. יתן הוראה לסלק את השלט עם הכתובת "מוכירות המיסיה הדתית הרוסית בירוסלים" מהבנין "חפירות הרוסיות" (הבנין נמצא בעיר העתיקה ליד כנסית הקבר הקדוש), ויאסור לחלק הפלגני להשתמש בעתיד בכינוי זה במגעיו עם הרשויות הרשמיים של מדינת ישראל;
3. יודיע לרשויות הממסלתיים הנובעות בדבר, שעליהן להימנע מכל עיסקה עם הפלגנים בגין רכישת, מכירת, הקמת בנינים חדשים, - על החלקות המוחזקות ע"י הפלגנים, אולם המהוות למעשה רכוש בבעלותה של המיסיה הדתית הרוסית בירוסלים והאגודה הפלסטינאית.

בכל הכבוד, אדוני השר,
והבעת כבוד למשרד הדתות
של ממסלת ישראל

ראש המיסיה הדתית הרוסית
בירוסלים

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year. It is divided into two main sections: the first section deals with the general situation and the second section deals with the progress of the work.

2. The second part of the report deals with the results of the work during the year.

3. The third part of the report deals with the conclusions drawn from the results of the work during the year.

4. The fourth part of the report deals with the recommendations made for the future work.

5. The fifth part of the report deals with the summary of the work during the year.

Very truly yours,
[Signature]

[Name]
[Title]

Ministry of Religious Affairs

13.10.68

Rev. Archimandrite Antony
Head of the Russian Exxlesiastical Mission
Of the Moscow Orthodox Patriarchate
Jerusalem(P.O.B. 1042 Russian Compound).

Reverend Archimandrite,

In reply to your letter of 17 September, I should like to inform you that the Director of the Christian Affairs Department in my Ministry, Dr. P. Colbi has met with the representative of the Russian Mission with headquarters in New York. The latter has been advised by Dr. Colbi to introduce changes in the name of the institution represented by him, in order that it be clearly differentiated from the Mission represented by you.

As for matters concerning rights to properties the Government of Israel has the intention of maintaining the status quo.

Sincerely Yours,

Dr. Zorah Warhaftig
Minister of Religious Affairs

Dear Sir,
I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 15th inst. in relation to the above matter.

I am sorry to hear that you are unable to attend to the matter at present, but I will endeavor to expedite the same as far as possible.

I am, Sir, very respectfully,
Yours truly,
J. H. [Name]

Very truly,
J. H. [Name]

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדה חסרים לענין השמירה
על המקומות הקדושים

כ"ח בתשרי תשכ"ח - 20.10.68

נכחו חסריס: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, מ. דיין, י. יטפיהו, מ. קול, ח.מ. ספירא,
י.ט. ספירא, א. שיון.

נעדר חסרי: א. אבן (בחול).

ח-אלוף ש. גזית - משרד הבטחון
רב-סרן מ. רבינוביץ - משרד הבטחון
ס. הלל - משרד החוץ
ס. גיר - מזכיר הועדה

א. בג"צ בענין הפילות על דרי-הביח

טר המשפטים מודיע כי בבג"צ 222/68 ימען היועץ המשפטי לממשלה או נציגו, כמענה
מקדמית, כי הנושא איננו טפוס ואיננו מצוי בחמכוהו של בית המשפט הגבוה לצדק,
הן לאור מהותו של הנושא והן לאור הוראותיו של דבר המלך במועצתו (מקומות קדושים),
1924.

ב. חשיפת הכותל

טר הדתות מוסר על פעולות החשיפה צפונות לרחבת הכותל ועל פינוי המבנים דרוסיה
לרחבה.
ס ח ל י ס י ס , בהסכך להחלטה מיום ח' באלול תשכ"ח (1.9.68), לא לבצע פעולות
הריסה נוספות דרוסיה לרחבת הכותל עד לקבלת הווח דעה סופית של המכון הטכני.

1871

1872

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

ס ד ר ה י ר ה
ליסיבת ועדת הטרים לענין המקומות הקדושים
יום א' כ"ה בתשרי תשכ"ט (20.10.68)
במסדר ראס המטלה

- א. בג"ץ בענין תפילות יהודים על הר הבית.
- ב. תזכיר הנציגות של הכנסיה הפרבוסלבית
- ג. הסכסוך האתיופני-קופטי.
- ד. דו"ח על חסימת הכותל
- ה. חוות דעתו של סהנדט המחוז בענין הכותל הדרומי ובנין התחכמה
- ו. התקדמות העבודות ברחבת הכותל, טפריית הכותל, תקנות הכותל
- ז. תלונות על פגיעות בסוסר במזרח ירוסלים

הועדה לבטחון ירושלים

לסעיף 2.4 מסיכום ישיבה מס. 11/68 - להלן תוכן מכתבו
של טהנזס מ.ע.צ. בנושא החפירות בכחל הדרומי

ד' בתשרי תשכ"ט
26 בספטמבר 1968

מר ש. רוזוליו, ניצב
מטה המשטרה
מטרת ישראל
ירושלים.

הנדון: שטח הכותל המערבי

בשיחתנו שהתקיימה ב-25.9.68, ביוזמתך, בקשת ממני חוות דעתי
בענין בטיחות הכותל הדרומי (והפינה המערבית), נוכח החפירות הארכיאולוגיות
המנוצעות במקום. כמו כן בקשת ממני חוות דעתי בענין יציבותו של בנין
המחכמה.

ספלתי בשתי הבעיות, והמצב כרגע הינו כלהלן:-

(א) בענין הכותל הדרומי - בשעתו נבדק המצב על ידי ועדת
מומחים מטעם הטכניון. לפי בקשתי חידשה הועדה את
פעולתה ובערכות עכשיו בדיקות שונות שבעקבותיהם אפשר
יהיה להגיע למסקנות ביחס לבטיחות הכותל. אני סקוה כי
הדו"ח בענין יהיה מוכן תוך שבועות אחדים.

(ב) בקשר לבנין המחכמה - המצב הינו כלהלן:-
בדקתי את המצב אחרי שעיינתי במקורות ספרותיים ובשרטוטים
שהוכנו על ידי דורן, מחיל ההנדסה הבריטי, בשנת 1867-70.
לפי המסוער, הסלע הטבעי בשטח זה נמצא בעומק של כ-15 מ'
מתחת לפלס של רחבת הכותל, החדרים בפינה מזרחית-דרומית
של בנין המחכמה, ושל קו הבסיס של קשת וילסון, וכל החלל
בין הסלע ומפלס זה מהווה תערובת של עפר ואבני בנין שונים
מהריסות ומפולות שהצטברו במשך דורות.

בנין המחכמה הינו בנין מאוחר ואין כל יסוד להניח שהוא
מבוסס על הסלע הטבעי, אשר נמצא בעומק רב. אני מניח כי
הבנאים הקימו את הבנין בחלקו על גבי קירות אשר הם גילו
תחתיו ובחלקו על גבי תערובת העפר והאבנים הבודדות שבילו
וורן.

/העדויות.

13

העוויות לכך הינן:-

הקיר המזרחי של בנין המחכמה הוקם על גבי הכותל ולטרות זאת בחזית הדרומית של הבנין לא נראים סדקים בעקבות שקיעות דיפרנציאליות. לעומת זאת הסדק הגדול מצידו המערבי, בקיר הדרומי של המחכמה, אשר חייב בנית קיר תומך, מראה כי לפחות חלק מהבנין מבוסס על עפר בלבד.

בעקבות הנחות אלו הנני בדעה כי בשטח בנין המחכמה אין לבצע חפירות ארכיאולוגיות בסובן המקובל. במקומות בהם הבנין מבוסס על בניה קדומה - הוצאת העפר ואבנים בוודות תערער את הבניה הקדומה. בשטחים בהם הבנין מבוסס על עפר ואבנים בוודות - החפירה אסורה בתכלית.

מה שכן אפשר לעשות הינן חפירות ארכיאולוגיות למחקר בלבד, כפי שזה נעשה על ידי וורן - ז.א. חפירת "ארוכות" צרות לעומק (ורצוי שהן תהיינה בחתך עגול) באיטיות ובהקפדה רבה, ומה "ארוכות" האלה במידת האפשר להשתרע גם בשלוחות לצדדים עם חיזוקם, ותמיכות לפי הצורך.

חפירה בשטח והעמקה עלולה בהחלט לגרום להתמוטטותו של הבנין.

בהזדמנות בדיקת הסצב בבנין המחכמה, התענינתי גם בנעשה במה שבקרא "בית שטראוס" - חפירות הסבוצעות על ידי קבלן פרטי לפי הזמנה ישירה של משרד הדתות. לדעתי, אין להפריז בהעמקה ואין לבצע שם עבודות ללא פיקוח קפדני וחיזוקים, בעיקר בשיטות התחת בסוץ בלחץ. כבר מצאתי מקום בשטח של קשת וילסון בו אסור לחפור ללא בדיקה קפדנית. בו בזמן שבענין המחכמה דעתי הינה שלא לעשות חפירות בשטח הפיזויים, הרי בבנין זה אפשר עוד לפנות את העפר, אבל בסגבלות כאמור לעיל, ואף זאת רק כשיש בסחון שהעפר המוצא לא שימש כבסיס לבנית קמרונות האבן.

הנאמר על ידי לעיל הינו בעקבות בדיקה שנעשתה לאחר ביקור במקום שנערך על ידי לפני כשלושה שבועות. עכשיו, בחוזרי מחו"ל, מצאתי כי ממשיכים במקום זה בחפירות.

(-) ע. פרידמן
מהנדס המחוז

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדה חברים לענין הסמירה על
המקומות הקדושים

ח"באלול תשכ"ח - 1.9.68

נכחו חברים: ז. זרחהפטיג - יו"ר, א. אבן, ס. בגין, מ. דיין, י. ישעיהו, מ. קול, ח.מ. שפירא, א. שרון.

נעדר חברים: י.ט. שפירא.

הח אלוף ס. גזיה	-	מסרד הבטחון
ש. הלל	-	מסרד החוץ
הרב ד. פרא	-	מסרד הדתות
ס. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
א. שינברגר	-	מסרד הדתות
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

סר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י מ :

א. פינוי השטח מתחת למחנה

1. להמשיך בניקוי השטח מתחת לבית סטראוס בכונן לקחת וילסון, חוץ הבטחה מלאה של בטיחות המבנים מעל למקום הניקוי.
2. הבטחת בטיחות במבנים תיעשה ע"י ועדה מומחים, אשר בנוסף לאמור בסעיף 1 דלעיל, תציע לוועדה חברים הכניה להבטחת בטיחות המבנים והחומה, במידה ויוחלט על שיפוצים או מחקר ארכיאולוגי נוסף.
- הרכב הועדה: נציג מסרד הדתות - יו"ר, נציג מסרד הבטחון - חבר, נציג מחלקת עבודות ציבוריות - חבר, נציג עיריית ירושלים - חבר, נציג המשלחת הארכיאולוגית - חבר.
3. סר המיפטים יבדוק את הצד המספטי הקטור בביצוע עבודות המחקר והשיפוצ.

ב. חשיפת הטעם מדרום לרחבת הכותל

בהסמך להחלטה מיום ו' באב תשכ"ח (31.7.68):

1. להרוס את כל הבתים מדרום לרחבת הכותל, לאחר פינוי ומתן מיצויים נאותים לדייריהם.
 2. להבטיח, גם לאחר הריסת בנין אבן סעוד, כניסה להר הבית דרך סער המוגרבים.
- ג. סר הדתות יחאם עם סר החוץ קביעת העיתוי לגבי הריסת בנין אבן סעוד, וכן עיחוי הצעדים המספטיים אשר ינקטו אם יהיה צורך בה, לגבי התקעת הטעם המסתחה למחכמה.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ח

ס ר י

- 9 -

החלטות ועדת המרים לענין השמירה על המקומות הקדושים סיום
ב' באב תשכ"ח (31.7.68)

664. הריסת מבנים רעועים ליד הכותל המערבי

מ ח ל י ט י ם:

(א) בהמשך להחלטה ב' מיום י"ז בכסלו תשכ"ח (19.12.67),
והחלטות מיום כ' בטבת תשכ"ח (21.1.68) ומיום כ' בשבט
תשכ"ח (19.2.68), של ועדת המרים לענין השמירה על המקומות
הקדושים, לחוש ולסיים הריסת חצאי המבנים ההרוסים בצד הדרומי
של הכותל המערבי.

ס ד ר ה י ו ס
לישיבה ועדה הערים לשמירה
על המקומות הקדושים
יום ד', ו' באב תשכ"ח - 31.7.68

- א. הריסוח מבנים על יד שער המוגרבי.
- ב. הסכוך המרכזי-קומטי.
- ג. הטיפת המטף הכותל המערבי.

פ ר ס י כ ל
ישיבת רפדת חסדית לחסירה על המקומות הקדושים

ד' בתמוז תשכ"ח - 30.6.68

בכחור חסדית : ז. ורהפטיג - יו"ר, ס. בגין, י. יהעיהו, ס. קול,
ח.ס. שפירא, י.ס. שפירא, א. חרון.

בעדרו חסדית: א. אבן, ס. דיין.

הרב א.י. אונטרמן	-	הרב הראשי לישראל
ס. חלל	-	מסדר חרוץ
ס. גזית	-	צה"ל
ס. ציר	-	מזכיר הועדה

סר הדתות פוחת.

הרב הראשי לישראל מעלה את תביעתו לא להרשות לועידת
היהדות המתקדמת לקיים תפילה מעורבת (נשים וגברים ביחד) ליד
הכותל המערבי.

המסך הדיון נוחת.

ה י ת י ב ה ב נ ע ל ת

פ ר ס י כ ל
ישיבת ועדת החריגה לענין המקומות הקדושים
כ"ט באייר תשכ"ח - 27.5.68

נכחו חברים : ז. ורהפטיג - יו"ר, י. ישעיהו, א. פחון, ח.מ. מפירא.
בעדרו החרים: א. אבן, ס. בגין, ס. דיין, ס. קול (בחול), י.מ. מפירא.

אל"מ ח. גזית	-	משרד הבטחון
ס. הלל	-	משרד החוץ
ס. פרגאי	-	משרד החוץ
ס. ניר	-	מזכירות הממשלה

עריכת תפולת בהר הבית

שר הדתות מקריא את פניה עו"ד חרותי בשם המתפללים
בהר הבית.

המסך הדיון נדחה.

הטכסוך בין הכנסיות האתיופיות והקופטות

שר הדתות מוסר פרטיה על התיקונים בביקורת בהם מהגוררים
האתיופיים ליד כנסית הקבר ועל סחלוקת בענין התקנת חסמל במקומות
אלה.

המסך הדיון נדחה.

ה י ס י ב ה נ ב ע ל ת

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדת השרים לשמירה
על המקומות הקדושים
יום ב', כ"ט באייר תשכ"ח - 27.5.68

א. הכותל המערבי

ב. תפילות בהר הבית

ג. הסכסוך בין הכנסיות האתיופית והקופטית

יצחק ואלון הימני - ישראלי

אלי חכמי וצדיקי ישראל אלמנה על המקומו הקפוטום

מדינת ישראל

הרבה מאת

מגביל הממשלה

לכבוד

ירושלים, 17.4.68

א ל : שר הדתות

מאת : שר המיתות והמזירות

בִּיקְרָחֵי בְּרַחֲבֵי הַכּוֹתֵל וְרֵאִיחֵי שְׁחֵמִיגָה הַקִּיָּמָה בֵּין גְּבוּרֵים וְנָשִׁים
מוֹנְעָה אֵת הַחֲסִדִּים שֶׁבִּטְחָה לְקִיָּמָה, לֹא־מִשֵּׁר גִּישָׁה אֶל הַכּוֹתֵל-הַמְּקֻרָבִי לְצִבְרוֹ
שֶׁאִינוֹ רוֹצֵה בְּהַטְרָדָה בֵּין הַמִּיָּנִים. הַזְּדִיעַת בּוֹעֵדָה הַשְּׂרִים שֶׁהֵיוּ 3 אִיזוּרִים
עַל יַד הַכּוֹתֵל: אַחַד לְגְּבוּרֵים, אַחַד לְנָשִׁים וְאֶחָד מְשׁוּחָף. הַנָּשִׁי בָּא לְשֹׂאֵל
מְדוּעַ סָדְרָה לֹא קִיָּמָה? בְּאֵם שִׁנִּיתָ אֵת דַּעְתְּךָ, אֲבָקֶשׁ לְהַבִּיאֵךְ אֵת הַקִּנְיָן לְלֹא דִיחּוּי
לְיִשִּׁיבָה וְעֵדָה הַשְּׂרִים לְמַקְוֵמוֹת הַקְּדוּשִׁים. לֹא אֵרַם מְחַבֵּעֵתִי לֹא־מִשֵּׁר לְמַשְׁחָח
לְבֹא בְּמִשְׁחָח אֶל הַכּוֹתֵל וְלֹא לְהַטְרִיד בֵּינֵיהֶם. שְׁמַעֲתִי מֵאֲנָשִׁים שֶׁבָּאוּ עַל רוֹבֵז
רַב וְהַגְּזוּבוֹת סוֹעְרוֹת נֶגַד הַהַטְרָדָה בֵּין הַמִּיָּנִים לְיַד הַכּוֹתֵל שֶׁלֹּא הִיא מְעוֹלֵם קִיָּמָה
בְּמַקְוֵם קְדוֹשׁ זֶה.
גְּדוּלָה אֲכַזְבֵּתִי עַל שֶׁלֹּא קִיָּמָה אֵת הַבְּטַחְתְּךָ בְּנִדּוֹן.

בכבוד רב

ובברכה מועדים לספחה

משה קול

העתק: ראש הממשלה

חברי ועדה השרים למקומות הקבועים

ס ו ד י

פ ר ס ד כ ל
ישיבת ועדת חשרים לשמירה על הסקופות הקדושים

כ"ו באדר תשכ"ח - 26.3.68

נכחו חשרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. יטעיהו, מ. קול,
ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. שרון.

נעדרו חשרים: א. אבן (בתו"ל), מ. דיין (חולה).

הרב א. י. אונטרמן	-	הרב הראשי לישראל
הרב י. נסים	-	ראסון לציון והרב הראשי לישראל
מ. גזית	-	צ.ה.ל.
מ. הלל	-	משרד החוץ
מ. קולק	-	ראש עיריית ירושלים
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

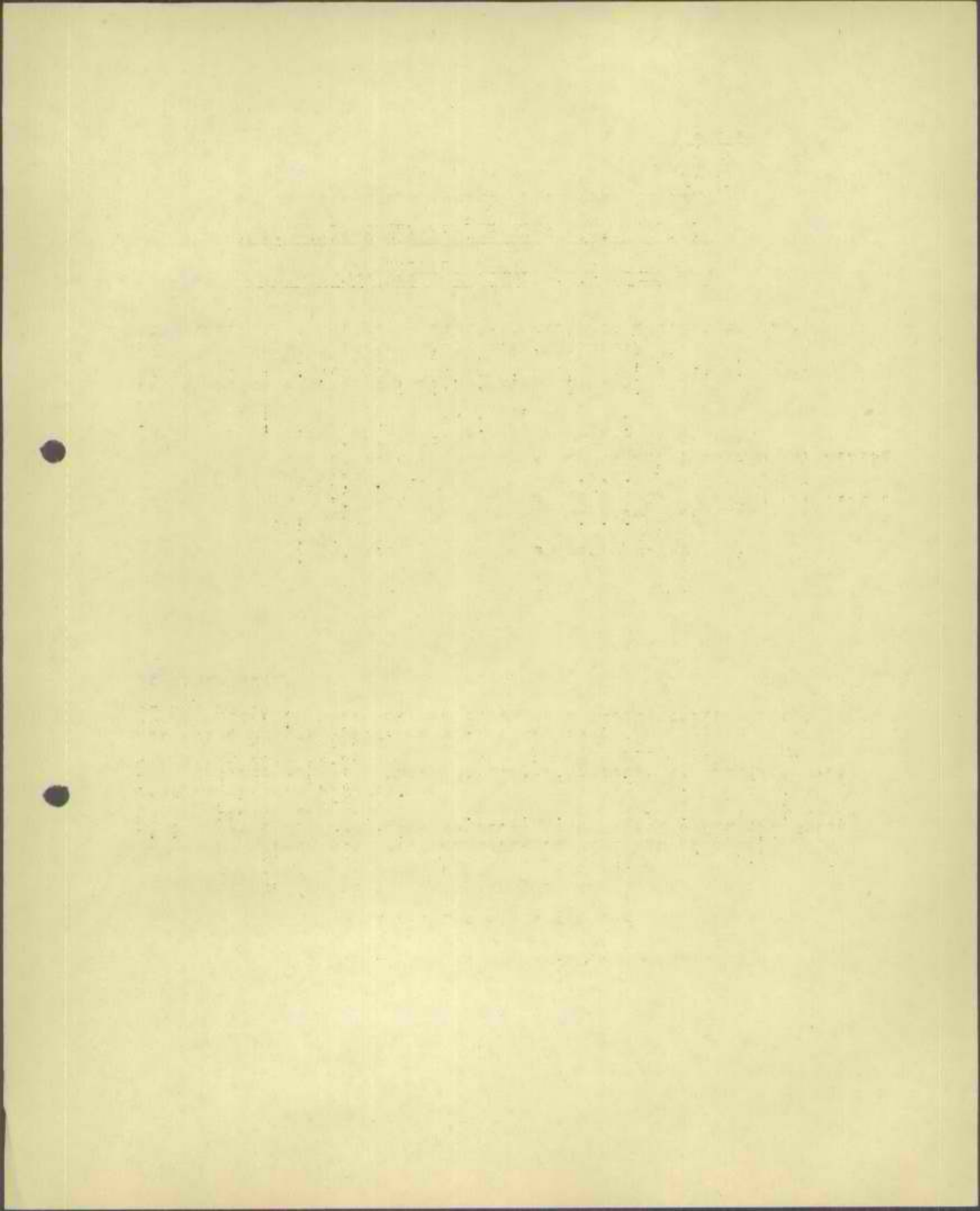
שר הדתות פותח.

הרבנים הראשיים לישראל מעליה את הסגותיהם בענין הסדורים
ליד הכותל המערבי ומסיבית לסאלות חברי הועדה.

בדיון מסתתפים: חשרים מ. קול, י. יטעיהו, א. שרון, מ. בגין
י.ש. שפירא ו-ז. ורהפטיג.

מ ח ל י ס י מ ל ס כ ח א ת ה ד י ו ן ל א ח ר ש ה ו ע ד ה ת ס י י ר ל י ד ה כ ו ת ל
המערבי והעמוד מקרוב על הסידורים אשר נעשו עד עתה.

ה י ס י ב ה נ נ ע ל ת

פ ר ט י - כ ל
ישיבת ועדת השרים לענין המקומות הקדושים
ה' באדר תשכ"ח - 5.3.68

בכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, מ. דיין, י. ישעיהו,
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. ששון.

נעדר השר: א. אבן.

הרב א.י. אונטרמן, הרב הראשי לישראל
הרב י. בסיס, הרב הראשי לישראל ראסון לציון
מ. קולק, ראש עיריית ירושלים
מ. גיר - מזכיר הועדה

שר הדתות פותח.

הרבנים הראשיים מכלים את הסגותיהם לכלל הבעיות הנוגעות לכוהל
המערבי והדרומי וכן לענין החפירות הארכיאולוגיות.

בדיון משתתפים: השרים י. ישעיהו, י.ש. שפירא, א. ששון, מ. דיין,
מ. בגין וראש עיריית ירושלים, מר.מ. קולק.

הסך הדיון נדחה.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 350

LECTURE 1

LECTURE 2

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדת השרים לענין המקומות הקדושים
כ' בשבט תשכ"ח - 19.2.68

נכחו השרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, ט. קול,
י.ש. שפירא, ח.מ. שפירא, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן, מ. דיין.

י. אילסר	-	משרד החוץ
ש. גזית	-	צ.ח.ל.
ד. פלד	-	מנהל המכס והבלו (בסעיף א)
ש. הלל	-	משרד החוץ
מ. ניר	-	מזכיר הועדה

שחרור ממכס ומסע קניה לחומרי בניה המיועדים
לכנסית הקבר הקדוש

שר הדתות פותח.

מ ח ל י ט י ם לפטור מתשלומי מכס ומס קניה את חומרי
הבנין המיועדים לכנסית הקבר הקדוש.

מנהל המחלקה לעניני נוצרים במשרד הדתות והמטונה על המכס
והבלו יקבעו הסדר לביצוע ההחלטה האמורה.

סכסוך בין הכנסיות האתיופית והקופטית

שר הדתות פותח.

מ ח ל י ט י ם ליפוח כוחה של שרי הדתות, החוץ והמספטים,
בהתייעצות עם היועץ המספטי למטולה, להחליט על דעת ועדת השרים לשמירה
על המקומות הקדושים בדבר הסדר הסכסוך בין הכנסיות האתיופית והקופטית
ע"י שר הדתות או באמצעות ועדה מיוחדת.

במידה וירחלס על הקמת ועדה מיוחדת ייקבע הרכבה ע"י השרים
המפורטים לעיל.

חתימת/.

חשיפת החלק הדרומי של הכותל המערבי

מ ה ל י ט י ם, בהמשך להחלטה מיום י"ז בכסלו תשכ"ח
והחלטה מיום כ' בטבת תשכ"ח (21.1.68):

א. להטיל על יו"ר הועדה לבוא בדברים עם שר האוצר והממונה
על איכוס ירושלים לשם החשת ההסדרים למציאת סיכון
אלטרנטיבי למפוני הבתים בצד הדרומי של הכותל המערבי
(משער ברקלי דרוסה).

במקרה ולא ימצא סיכון מתאים במזרח ירושלים במסגרת
המבנים הקיימים, יוצע למפונים סיכון בבתיים טרומיים
או ינתן להם פיצויי כספי מתאים.

ב. יו"ר הועדה יביא לאיסור המטפלה את תכנית הועדה
לחשיפת החלק הדרומי של הכותל לפי שלבים, כדלהלן:

- (1) מציאת סיכון אלטרנטיבי או מתן פיצויי כספי מתאים
למפוני הבתים המיועדים להריסה.
- (2) מו"ס עם המפונים.
- (3) הוצאת צו הפקעה, הריסת הבתים וקביעת עיתוי מתאים
לשתי הפעולות הנ"ל.

ה י ש י ב ה ו ב ע ל ת

11

1870

12

13

ס ד ר ה י ד ם
לישיבת ועדת השרים לשמירה
על המקומות הקדושים
יו"ב, כ' בשבט תשכ"ח - 19.2.68

- א. שחרור ממכס דמסס קניה לחומרי בניה המיועדים לכנסית הקבר הקדוש
- ב. סכסוך בין הכנסיות האתיופית והקופטית.
- ג. בעיות רחבת הכותל המערבי

ס ד ר ה י ו ם
לישיבת ועדה השדים לענין המקומות הקרושים
יום א', כ' בסבת תשכ"ח - 21.1.68

- א. מעבר דרך שער הסוגרבים
- ב. בעיות הכותל המערבי
- ג. הר הזיתים
- ד. הכנסיה ליד שער האריות
- ה. סכסוך בין הכנסיות הקופטית והאנטיופית

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

מזכירות הממשלה

ירושלים, ט' בטבת תשכ"ח
10 בינואר 1968

א ל: חברי ועדת השרים לשמירה על המקומות
הקדושים

מאת: מזכירות הממשלה

אני מתכבד להמציא לכס, מ"ב, מכתבו
של הרב הראשי לצה"ל, האלוף שלמה גורן בענין
הכניסה להר הבית.

ב ב ר כ ה

מיכאל ביר

פ ר ה י כ ל

ישיבת ועדה השנייה לענין המקומות הקדושים
כ" בטבת תשיכ"ח - 21.1.68

נכחו השרים : ז. ורהמטיג - יו"ר, א. אבן, מ. בגין, מ. דיין, י. יטעיהו,
מ. קול, י.ש. שמירא, א. שאון.

נעדר השיר: ח.מ. שמירא (בתו"ל).

- אל"ם ש. גזית - ז.ה.ל.
- ש. הלל - משרד החוץ
- מ. ניר - מזכיר הועדה

הפירות ארכיאולוגיות ליד האוכנה הדרומית-מערבית של הכותל

שר המשפטים מוחת.

הספך הדיון נדחה לישיבה הבאה של הועדה.

תיקון החלטה בענין חלפת הנולק הדרומי של הכותל המערבי -
מעבר לנהר הבית

שר הבטחון מוחת.

מ. ח. ל. י. ס. י. ס. לחקן את החלטה מס. 43 של הועדה מיום י"ז בכסלו
תשיכ"ח (19.12.67), בענין מעבר לנהר הבית ולנסחה כוללת:

4... לשמור על אפשרות כניסה לנהר-הבית בלי טרמיטים, גם לאחר הריסת
"בית-המיוזל" ע"י הבטחת המעבר דרך שער המוגרבים".

צבא הגנה לישראל
המטה הכללי
רכנוה צבאית ראשית
סל. 69-2236
מנ-12-2871
כה"כ בכסלו תשכ"ח
27 בדצמבר 1967

לכבוד
היו"ר וחברי ועדת השרים
לשמירה על המקומות הקדושים.

שלומכם ישגה לעולם
שרים נכבדים!

הובא לתשומת לבי כי עוכדת בפניכם הצעה להרוס את הבתים הדרומיים של הכותל המערבי בשכונת המוגרבים כדי לנקות את הסטח ולהרחיב את הכותל המערבי עד הפינה הדרומית מערבית.

אני מניח כי ידוע לכבודכם שע"י כך תתבטל הכניסה היחידה החפסית שיש לנו לחר הבית, מכיון שלא תהיה אפשרות להכנס דרך סער המוגרבים עם הורדת הבתים שעל ידו.

נוסף על כך מבחינת ההלכה סער המוגרבים הוא הכסר ביותר לכניסה לחר הבית לאור המדידות המדויקות והנחתה האלכתי שערכתי בזמנו בנדון. מכיון שעל יחר הסערים היכולים לבוא בחטבון כתחליף לכניסה חפסית עבור היהודים יש עליהם ספיקות מסוימים בדבר יחר הכניסה לדעת הרמב"ם וסיעתו מבחינת ההלכה. אסור לנו להרשות בסום פנים ואופן החמצה הגלותי ססרר עד נצחוננו ההיסטורי המזהיר של צה"ל יונצה לדורות, כאשר אויבי ישראל היו בהר-הבית מבפנים ואנו מחוץ. הם לצדו הפנימי של הכותל המערבי ואנו מחוץ, הם למעלה ואנו למטה (ועוד מעמיקים יותר ויותר את מקומנו) הם במקום הקודש והמקדש ואנו במקום החול טבלי שתהיה לנו רשות להתפלל בקודש בהר ה' צבאות.

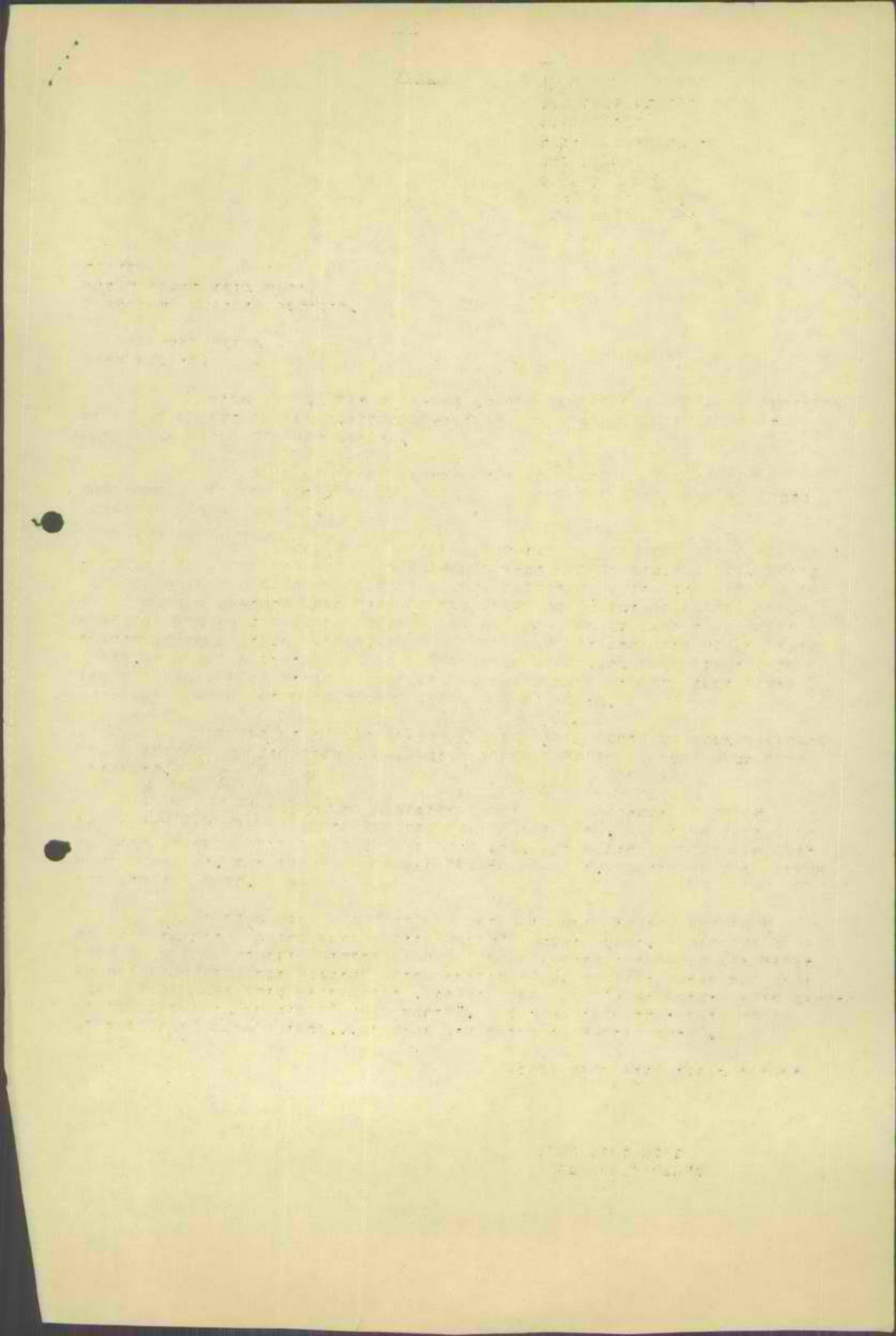
לכן אני חושש שאנו עלולים על ידי פינוי הבתים שבשכונת המוגרבים להביא להסגרת הר הבית לוואקפ המוסלמי מאחר ואין תחליף מבחינת ההלכה לסער המוגרבים.

בהתחשב עם החששות הלאומיים והדתיים ביחס לגורלו העתיד של הר המורה הרי מיד עם שחרור ירוסלים העתיקה וחר הבית, קבענו את המדרסה התורנית של צה"ל בבית החולס על סער המוגרבים, כדי לסמור על הסער הזה בפני ההקדש המוסלמי. כעת נמצאת סם המסורה הצבאית של צה"ל, הממונה על בית המדרסה התורנית ועל הסער.

אי לזאת אבקשכם בסם כל אלה שחר הבית קדוש ומקודש להם ואסר מתפללים ומיחלים להחזרת כבוד החכינה בהר ה' - במקום קדשו, לסמור כעל כל מסמר עם הכניסה היהודית היחידה הזאת של סער המוגרבים ולא להרוס בסו ידינו את הגישה החפסית שלנו המבטיחה שליטה יהודית על קדסי הקדשים של האומה פתחו סערים ויבוא גוי צדיק סומר אמונים, ויקוים בנו דבר ה' בפי נביאו "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים", וכן הוא אומר "והביאותים אל הר קדשי וסמחתים בבית תפילתי...כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים".

בברכת פנחס ציון ובונה ירוסלים

שלמה גורן אלוף
הרב הראשי לצה"ל

הרבנות הראשית לישראל

ב"ה ירושלים, ת"ו ג' בחשוון תשכ"ח

לכבוד
ד"ר זרח ורהפטיג יצ"ו
שר הדתות
ירושלים.

כב' השר,

בהמשך לשיחתנו סיום אחסול, הננו מעלים
על הכתב את דרישתנו שלא לאפשר עריכת חפירות
בשטח הכותל המערבי לפני הריסת הבתים שמימין
הכותל וחכנון השטח כולו. רק אח"כ נשב ונדון, יחד עם
גדולי ההוראה בארץ, על התנאים שלפיהם אפשר להרשות
חפירות ארכיאולוגיות במקום קדוש זה.

בכבוד רב

הרבנים הראשיים לישראל

ה ע ח ק

הרבנות הראשית לישראל

ב"ה ירושלים, ח"ו ג' בחשוון תשכ"ח

לכבוד
ד"ר זרח ורהפטיג יצ"ו
שר הדתות
ירושלים.

כב' השר,

בהמשך לשיחתנו סיום אחסול, הננו פעלים
על הכתב את דרישתנו שלא לאפשר עריכת חפירות
בשטח הכותל המערבי לפני הריסת הבתים שמימין
הכותל ותכנון השטח כולו. רק אח"כ נשב ונדון, יחד עם
גדולי ההוראה בארץ, על התנאים שלפיהם אפשר להרשות
חפירות ארכיאולוגיות במקום קדוש זה.

בכבוד רב

הרבנים הראשיים לישראל

רח' המלך ג' זרב' 58

ב"ה ירושלים, ת"ו ג' בחשוון תשכ"ח

לכבוד
ד"ר זרח ורהפטיג יצ"ו
שר הדתות
ירושלים

כב' השר,

בהמשך לשיחתנו מיום אחרון, הננו מעלים
על הכתב את דרישתנו שלא לאפשר עריכת הפירווח בשטח
הכותל המערבי לפני הריסת הבתים שמימין הכותל ותיכנון אמצעי
השטח כולו. רק אח"כ נשב ונדון, יחד עם גדולי ההוראה
בארץ, על התנאים שלפיהם אפשר להרשות חפירות
ארכיאולוגיות במקום קדוש זה.

בכבוד רב,

הרבנים היישרים לישראל

1952

1952

1952

1952

1952

1952

1952

פ ר ט י כ ל
ישיבת ועדת הסרים לענין המקומות הקדושים

י"ז בכסלו תשכ"ח - 19.12.67

נכחו הסרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, י. יסעיהו, מ. קול, י.מ. שפירא.
א. שרון.

בעדרו הסרים: א. אבן, מ. בגין, מ. דיין, ח.מ. שפירא.

י. אילכר - משרד החוץ

מ. ניר - מזכיר הועדה

א. סדוריו ליד הכותל המערבי

שר הדתות מוסר פרטים על תכנית השיפורים ליד הכותל המערבי,
כפי שאושרה ע"י הועדה המחוזית לתכנון ולבניה.

מ ח ל י ס י מ לקיים פגישה עם הרבנים הראשיים בענין סדרי
התפילות והביקורים ליד הכותל המערבי.

ב. חשיפת החלק הדרומי של הכותל המערבי

מ ח ל י ס י מ :

(1) להסיל על שר הדתות לעשות את הצעדים הדרושים לשם הפקעתם
והריסתם של הבתים בצד הדרומי של הכותל המערבי (מסער
ברקלי דרוסה).

(2) למפוני הבתים, כאסור בסעיף ו, ינתן סיכון מתאים אליו
יוכלו להכנס מיד עם פנויים.

(3) להכין פעולת הסברה מקיפה בדבר חשיבות חשיפת החלק הדרומי
של הכותל המערבי, בה יודגם, בין היתר, כי בטעב הצוכחי יח
סחה חילול הקודם ופגיעה ברגשות הדתיים של האוכלוסייה.

(4) לסטור על אפשרות כניסה להר-הבית בלי כרטיסים, גם לאחר
הריסת "בית המסולם", ~~בהיותו ע"י הבטחת המעבר דרך מער~~
המוגרבים ~~אד ע"י פתיחת מער אה~~.

(5) להוריד עדימות העפר ולנקות את הסטח ליד הפינה הדרומית-
מערבית של הכותל.

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדת השרים לענין המקומות הקדושים
ירח ג', י"ז בכסלו תשכ"ח - 19.12.67

- א. הכותל המערבי
ב. הועדה בענין הסכסוך בין הכנסיה האתיופית-קופטית

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדת השרים לענין המקומות הקדושים
ירוש ג', י"ז בכסלו תשכ"ח - 19.12.67

- א. הכותל המערבי
- ב. הועדה בענין הסכסוך בין הכנסייה האתיופית-קופטית

פ ר ט ד כ ל
הישיבה השמינית של ועדת הסרים לשמירה על
הסקומות הקדומים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

כ"ג בחשוון תשכ"ח - 26.11.67

בכחו הסרים : ז. ורחפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, מ. קול,
ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. שרון.

בעדרו הסרים: א. אבן (בחו"ל), מ. דירן.

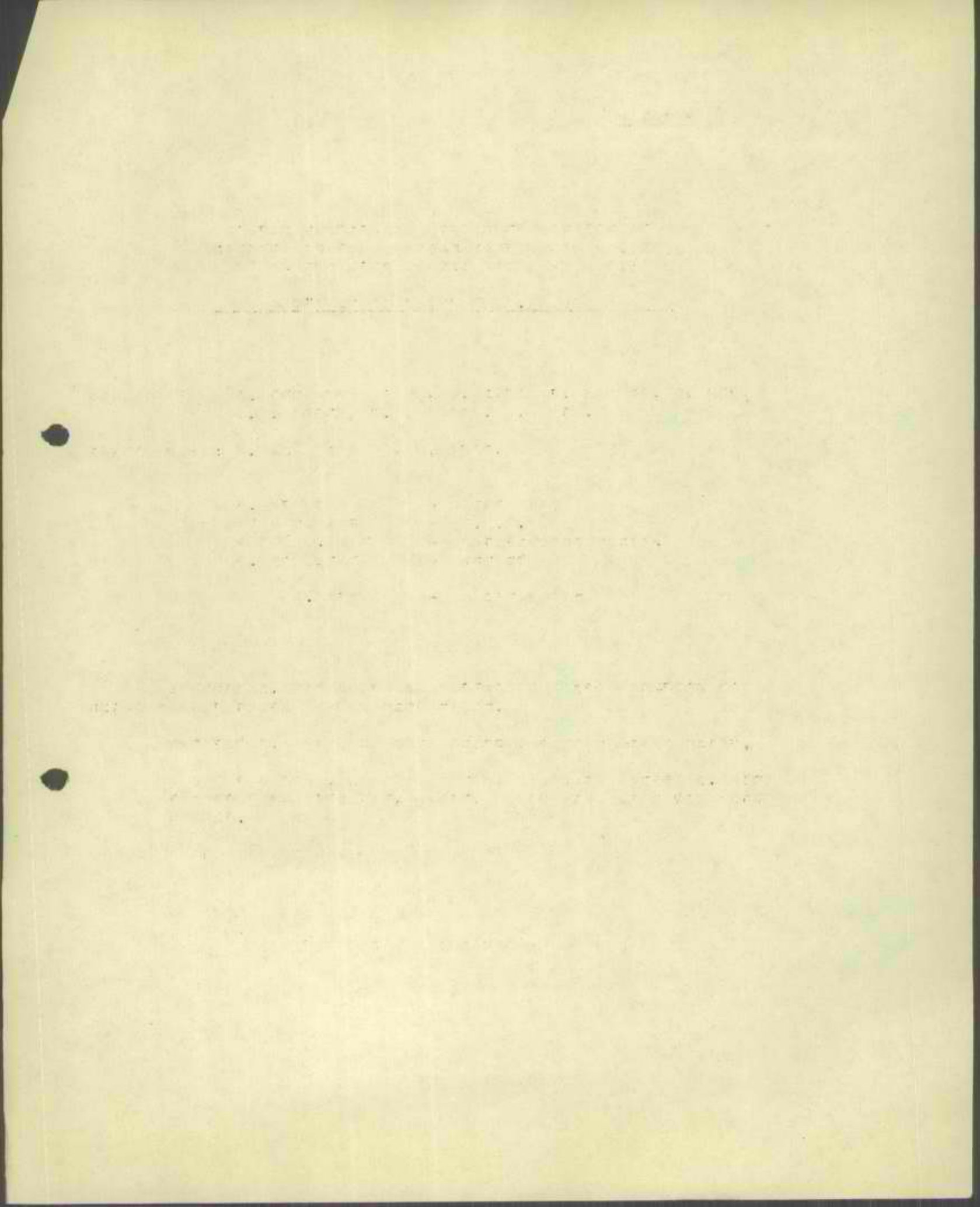
י. אילסר	-	מטרו החוץ
אל"ם ש. גזית	-	צ.ה.ל.
פרופ' ב. מזר	-	האוניברסיטה העברית
י. שיינברגר	-	אדריכל
מ. גיר	-	מזכיר הועדה

פרופסור ב. מזר מסייר את סקירתו על תכנית החפירות ליד
הכותל המערבי ומטיב לשאלות חברי הועדה.

האדריכל י. שיינברגר מפרט תכנית לטיפורים ברחבת הכותל.

ס ח ל י ס י מ , כי ועדת הסרים, בהשתתפות הפרופ' ב. מזר
והאדריכל י. שיינברגר, תערך, בסבוע הבא, סיור ליד הכותל
המערבי.

המסך הדיון נדחה.

ס ד ר ה י ר ם
ליטיבת ועדת השרים לענין
הסקומות הקדושים

יום א', כ"ג בחשוון תשכ"ח - 26.11.67

(א) הכותל המערבי

(ב) הרעדה בענין הסכסוך בין הכנסיה האתיופית-קופטית

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדת השרים לענין
המקומות הקדושים

יום א', ט"ז בחשוון תשכ"ח - 19.11.67

- א. הכותל הפערבי
- ב. סכסוכי כנסיות אחרונות-קופסית
- ג. פיצויי כנסיות

Handwritten signature or initials in the top left corner.

29/1/53

כהתאם למדיניותה של גישה חופשית

למקומות הקדושים לכני כל הדתות, מוכנה

ממשלת ישראל לקיים עיקרון זה לגבי כל מקום

צליין בהתאם לב.

כלל זה מתייחס לצליינים של כל

הארצות לרכות תושבי המדינות השכנות.

Handwritten notes in blue ink on the left margin, including a small diagram or table.

לצליין מהמדינות השכנות הרוצות

לכקר במקומות הקדושים בקשר עם חג מרכזי של

דתו, חייב לפנות לנציגי (עדות שכנות השכנות).

או לצלב האדום, או לנציגות קדיפלומטיות

של המדינות המקיימות קשרים עם מדינת ישראל

Handwritten notes in blue ink on the left margin.

Handwritten text in blue ink, possibly a continuation of the main text or a separate note.

Handwritten text in blue ink, including some underlined words.

Handwritten text in blue ink, including some underlined words.

Handwritten text in blue ink at the bottom of the page.

פ ר ט י כ ל

הישיבה השביעית של ועדת השרים לשמירה על
המקומות הקדושים שהוקמה עפ"י החלטה מס.
732 של הממשלה סיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

ב' בחשוון תשכ"ח - 5.11.67

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, ס. קול,
ח.מ.שפירא, י.ש. שפירא, א. שרון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחו"ל), מ. דיין

י. אילסר - משרד החוץ
אל"מ. ש. גזית - צה"ל
פרופ' ב. מזר - האוניברסיטה העברית
י. סוינברגר - אדריכל
א. ליטבסקי - מזכירות הממשלה

הצהרה שר הדתות על מתן אפשרות לצלילונים מכל העולם
לבקר במקומות הקדושים

שר הדתות פותח.

שר הדתות מציע לפרסם הצהרה לקראת חג הסולד, בדבר מתן אפשרות
לצלילונים מכל הדתות לבקר במקומות הקדושים.

ס ח ל י ס י ס להביא להכרעת הממשלה את ההצעה לפרסם הצהרה
בדבר מתן אפשרות לצלילונים מכל הדתות לבקר במקומות הקדושים.

הצעת ההצהרה מ"ב.

פתיחת מערת המכפלה בשבתות

שר הדתות פותח.

אל"מ. ש. גזית מודיע כי שר הבטחון ביקש להעלות את נושא פתיחת
מערת המכפלה בשבתות על סדר יומה הקרוב של ועדת שרים לענייני בטחון.

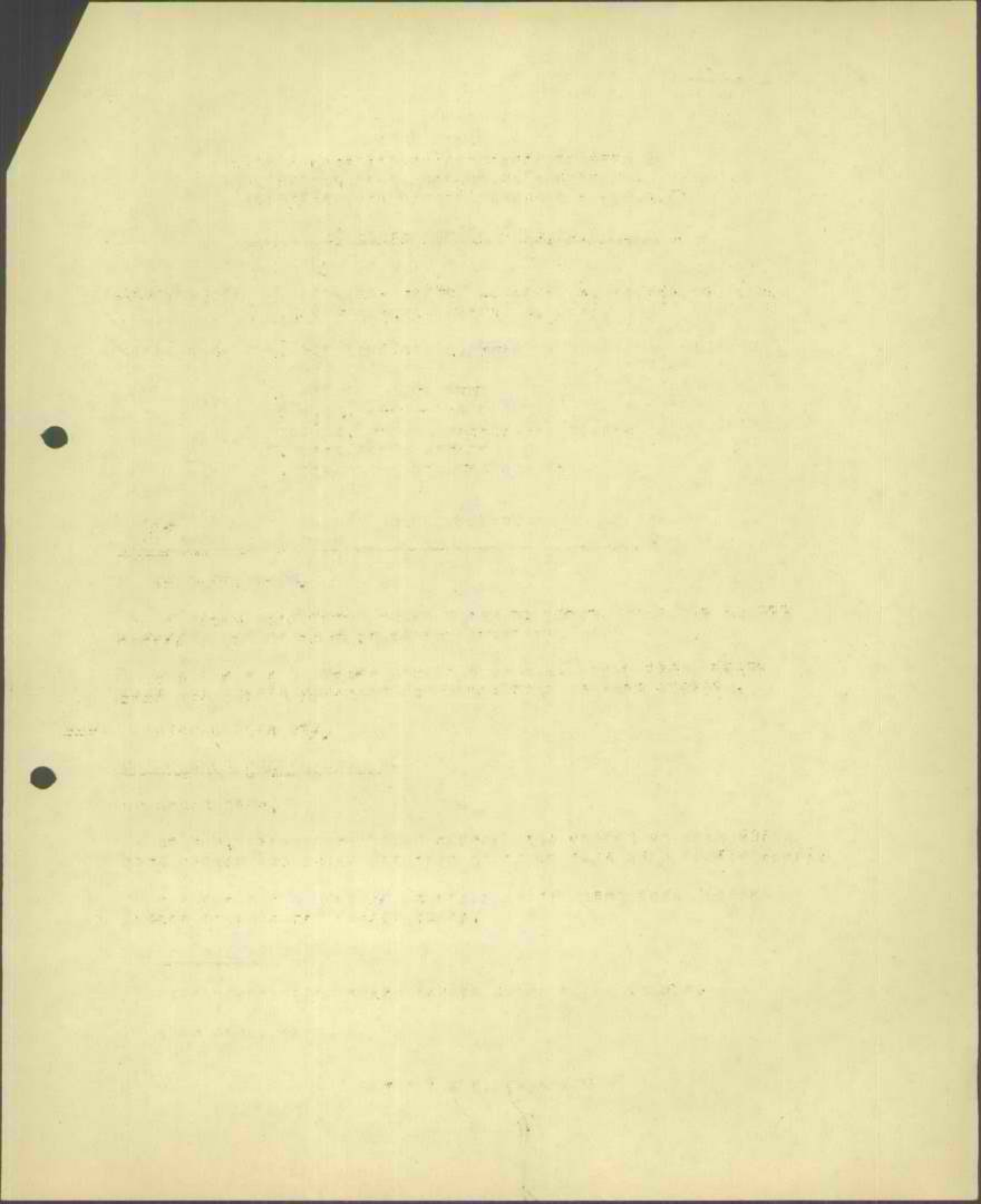
ס ח ל י ס י ס להעביר את הדיון בעניין פתיחת מערת המכפלה
בשבתות לוועדת השרים לענייני בטחון.

הכותל המערבי

חברי הוועדה מעלים השגות והצעות בעניין הכותל המערבי.

המסך הדיון נדחה.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

ה צ ה ר ה

בהתאם למדיניותה של גישה חופשית למקומות הקדושים לבני כל הדתות, מוכנה ממשלת ישראל לקיים עקרון זה לגבי כל הבא כצליין.

כלל זה סתייחס לצליינים של כל הארצות לרבות תושבי המדינות השכנות. על צליינים מהמדינות השכנות שאינן מקיימות יחסים דיפלומטיים עם מדינת ישראל, הרוצים לבקר במקומות הקדושים בקשר עם חג מרכזי של דתם, לפנות לנציגי הצלב האדום, או לנציגות דיפלומטיות של אחת המדינות המקיימות קשרים עם מדינת ישראל (שם הנציגות יפרוסם ע"י משרד החוץ), על מנת להעביר בקשותיהם למדינת ישראל - למשרד הדתות, או למשרד הפנים או למשרד החוץ לשם בדיקת הבקשה ואישור רשיון הכניסה.

ב' בחשוון תשכ"ח
5.11.67

ס ד ר ה י ר ם
ליסיבת ועדת הסרים לענין
המקומות הקדושים
יום א', ב' בחשוון תשכ"ח - 5.11.67

- א. הצהרת שר הדתות על מתן אפשרות לנוצרים סכל העולם
לבקר במקומות קדושים בחג הסולד
- ב. סכסוכי כנסיות אתיופית-קופטית
- ג. הכותל הסערבי
- ד. פיצויי כנסיות

ה. פתירת אזור האכסלז גשרוני

ס ו ד י

פ ר ס י כ ל
הישיבה הששית של ועדת הסרים לשמירה על
הסקומות הקדושים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

כ"ה בתשרי תשכ"ח - 29.10.67

נכחו הסרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, מ. דיין, י. ישעיהו,
מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. ששון.

נעדר הסר: א. אבן (בחול).

א. אשל - משרד החוץ
פרופ' ב. מזר - האוניברסיטה העברית
י. שיינברגר - אדריכל

מ. ניר - מזכירות הממשלה

סקר הועדה לבדיקת חילול בתו העלמין בהר הזיתים
ובחברון

שר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י ה לתרגם את סקר הועדה לבדיקת חילול
בתו העלמין בהר הזיתים ובחברון לאנגלית, צרפתית,
ספרדית ורוסית.

הכותל המערבי

האדריכל י. שיינברגר מפרט תכניות לשיפורים ברחבת
הכותל ופרופסור ב. מזר מעלה הצעות לעריכת הפירות
ארכיאולוגיות ליד הכותל ולחשיפת קטעים נוספים של
חלקו הדרומי.

המשך הדיון נדחה.

Dear Mr. [Name],

I have your letter of the 10th and am sorry that I cannot

reply to you more quickly than I would like to.

The matter is being dealt with as quickly as possible.

I am sure that you will understand the position.

Yours faithfully,

[Signature]

[Name]

[Address]

[Additional text]

[Additional text]

[Additional text]

ס ד ר ה י ו ם
לישיבת נעוה השרים לענין שמירת המקומות הקדושים
יום א, כ"ה בתשרי תשכ"ח - 29.10.67

- א. הכרתל המערבי
- ב. חוברת הסברה על המקומות הקדושים
- ג. פיזורי כנסיות

OFFICE OF THE
ATTORNEY GENERAL
STATE OF CALIFORNIA
SAN FRANCISCO, CALIFORNIA - 1912

- A. [illegible]
- B. [illegible]
- C. [illegible]

ס פ ר ד ת ה ו ן

ירושלים, י"ט תשרי תשכ"ח
23 באוקטובר 1967

טוֹרֵי
אִיטָה

אל : שר הדואר
מאת : א. אשל, סגן המנהל הכללי, משרד החוץ

הנדון: הריסת מבנים ליד הכותל הפערבי

כבוד השר,

הבאתי לידיעתך שר החוץ כעת ביקורו בארץ בטובע החולף, את
סיכום ועדה השרים בנושא הנ"ל.

שר החוץ ביקשני להביע את שאלתו כי הועדה מואיל לא להרשות
את החלטה עבודה ההריסה ליד הכותל עד הוס העצרת הזו"ט הנוכחית.

כ ב ר כ ה,

אריה אשל

העקב: שר החוץ
מר א. לוריא, מנכ"ל במזעל, משרד החוץ

חוק שמירת המקומות הקדושים; תשכ"ז-1967
תקנות בדבר הכותל המערבי

בחוק סמכותי לפי סעיף 4 לחוק המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967, (1) (להלן-החוק),

ולאחר התייעצות עם הרבנים הראשיים לישראל, אני מתקין תקנות אלה:

1. הגדרות

"תחום הכותל" - לרבות כל שטח הרחבה שליד הכותל המערבי, שגבולותיה מצויינים בתרשים שבתוספת, "איש מרות" - שוטר, סדרן, או איש משמר.

"איש משמר" - אדם הנמנה עם יחידה משמר שמבנה, הרכבה, סמכויותיה, חובותיה, וכפיפותה יוקבעו על ידי שר המשטרה, בהסכמת שר הדתות.

"הממונה" - אדם שנתמנה לענין תקנות אלה על ידי הרבנים הראשיים לישראל ושר הדתות.

"סדרן" - מי ששר הדתות מינהו להיות סדרן לענין תקנות אלה.
2. גישה, תפילה, התייחדות

לכל יהודי הזכות המלאה לגישה, לתפילת ולהתייחדות ליד הכותל המערבי.
3. יסוד תיקון

לא יבנה אדם, לא יהרוס, לא יחפור ולא יעשה כל תיקון או שינוי בחחום הכותל, אלא לאחר שקבל רשיון בכתב לכך מהרבנים הראשיים לישראל ומשר הדתות, וכפוף לתנאים האמורים ברשיון.
4. איסור העמדת חפצים

לא יעמיד אדם ולא יניח בתחום הכותל ארון קודש, ארון להסמיכה קדושה, מחיצה, שולחן, כסא, ספסל או כל חפץ אחר, אלא לאחר שקבל רשיון בכתב לכך מהרבנים הראשיים לישראל ומשר הדתות, וכפוף לתנאים האמורים ברשיון.
5. הסמכויות הממונה

א. הממונה יהא רשאי לפעול, לקבוע הסדרים, ולתת הוראות בעניינים הבאים:

 1. מקומות תפילה לגברים ולנשים;
 2. מקומות כניסה ויציאה;
 3. הצבת חפצים הדרושים לתפילה ולקריאת התורה;
 4. כל ענין אחר הקשור בקיום סדרי תפילה, התייחדות וביקור תפינים.

ב. מבלי לגרוע מהכלליות האמורה בתקנות אלה יהיה הממונה כפוף להוראות שיינתנו על ידי הרבנים הראשיים ושר הדתות כאחד.
6. צו הרחקה קזנהלי

נעשתה פעולה אסורה לפי תקנות 3 ו-4, רשאי שר הדתות או מי שהוסמך על ידיו לשם כך, לצוות על כל איש מרות להרחיק ממש בהקדם האפשרי כל חפץ שהועמד או הונח באיסור כאמור.
7. קצטים אסורים נוספים

א. אסורים בגוף הכותל-עליו או בתוך חריציו: כתיבה, סריטה, הדבקה נירוח, הצגת שלטים, או העמדת נרות.

ב. אסורים בתחום הכותל:

 1. אכילה, ישיבה, עיסוק או שינה;
 2. רוכלות, הצבת קיוסקים, או כל מסחר אחר;
 3. צילום בשבת או במועדי ישראל;
 4. חילול שבת או מועדי ישראל;
 5. טהור בגילוי ראש או בתלבושת שאינה הולמת את קדושת המקום;
 6. פטיטה יד, איסוף כסף או התחייבויות כספיות בצורה אחרת כל שהיא

7. קיום אסיפה, או השמעה נאום, ללא קבלת רשיון מראש ובכתב מהרבנים הראשיים לישראל ומשר הדתות, וכפוף לתנאים מאמורים ברשיון;
8. קיום חגיגות מכל סוג שהן, כולל חגיגות של מצוה;
9. הכנסת נשק, חם או קר, נשיאתו או החזקתו, למעט נשק כאמור אשר בידי חייל בצבא ההגנה לישראל או איש מרות במילוני הפקידהם;
- חובה הציות 8. חובה על כל אדם לציית בתחום הכותל להוראות סניטנו פדיון על-ידי איש מרות או הממונה.
- הרחקת אנשים 9. כל איש-מרות רשאי להרחיק מתחום הכותל אדם המפריע לו במילוני תפקידו, או העובר על הוראה מהוראות החוק או התקנות.
- עונשין 10. העושה אחד מאלה:
א. עובר על הוראה מהתקנות;
ב. נוהג בניגוד לתנאי הנקבע ברשיון לפי התקנות;
ג. מפריע לאיש מרות או לממונה במילוני תפקידו;
דינו-מאסר שנה חדשים או קנס של חמש מאות ל" או שני הענשין כאחד.
- השם 11. לתקנות אלה ייקרא: תקנות שמירת המקומות הקדושים (הכותל המערבי), תשכ"ז-1967.

ז. ורהפטיג
שר הדתות

תאריך: ח' בחשוון תשכ"ז (16 ביולי 1967)

אני מסכים

י.ש. שפירא
שר המשפטים

1. The first part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

2. The second part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

3. The third part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

4. The fourth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

5. The fifth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

6. The sixth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

7. The seventh part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

8. The eighth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

9. The ninth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

10. The tenth part of the document is a list of names and addresses of the members of the committee.

פ ר ט ר כ ל

הישיבה החמישית של ועדת השורים לשמירה על
המקומות הקדושים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

י"א בתשרי תשכ"ח - 15.10.67

נכחו השורים : ז. ורהפטיג - יו"ר, מ. בגין, י. ישעיהו, ס. קול,
ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא, א. שרון.

נעדרו השורים: א. אבן - (נחוי"ל), ס. דיין.

א. אשל - משרד החוץ
אל"ם ש. גזית - צ.ה.ל.

ס. ניר - מזכירות הממשלה

סכסוכים בין כנסיות

מ ח ל י ס י ם, בהמסך להחלטת הועדה מיום ד' בתשרי תשכ"ח
(8.10.67), כי הועדה אשר תוקם ע"י סר הדתות לענין הסכסוך בין הכנסיה
האתיופית והכנסיה הקופטית תהיה בת המישה חברים, מתוכם 4 ראשי דת
נוצריים ויהודי אחד.

סר הדתות יסנה מזכיר לוועדה.

הכותל המערבי

סר הדתות פותח.

מ ח ל י ס י ם, בהמסך להחלטת הועדה מיום ד' בתשרי תשכ"ח
(8.10.67), להזמין לישיבה הבאה את מתכנן רחבת הכותל, האדריכל שיינברגר
ואת פרופ' ב. סזר מהאוניברסיטה העברית.

ה י ש י ב ה ב נ ע ל ת

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DIVISION OF THE PHYSICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF CHEMISTRY

REPORT OF THE COMMITTEE ON THE
PROGRESS OF CHEMISTRY

FOR THE YEAR 1954

BY THE COMMITTEE ON THE PROGRESS OF CHEMISTRY

CHICAGO, ILLINOIS

1955

CHICAGO, ILLINOIS

PRINTED BY THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
1955

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

CHICAGO, ILLINOIS

ס ד ר ה י ר ם
לישיבת ועדה השרים לשמירה המקומה הקדושים
יום א', י"א בחשרי תשכ"ז - 15.10.67

א. הכותל המערבי

ב. מיצויי כנסיות

פ ר ט י כ ל
היטיבה הרביעית של ועדת הסרים לסמירה על
המקומות הקדומים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

ד' בתררי תרכ"ח - 8.10.67

בכחו הסרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, ס. בגין, ס. דיין, ס. קול, ח.מ. ספירא,
י.ס. ספירא.

נעדרו הסרים: א. אבן (בחול), י. ישעיהו, א. שרון.

ש. צויגריץ - מזכירות הממשלה
א. אשל - מסרד החוץ
אל"ם ש. גזית - צ.ה.ל.
רס"ן ס. רבינוביץ - לשכת סר הבטחון

בג"צ בענין הר הבית

שר הדתות מודיע כי מכינים תסובה לבג"צ בענין הר הבית. באם התסובה
תספק את שר הדתות ושר המספטים לא יובא הענין שניה בפני ועדת הסרים.

עכסוכים בין כנסיות

שר הדתות מוסר סקירה על הסכסוך בין הכנסיה האתיופית והכנסיה הקופטית
בענין דיר-א-סולטן.

מ ח ל י ס י ם כי שר הדתות יביא לוועדת הסרים הצעה להרכב ועדת שתוקם
לדון ולהחליט בדבר הסכסוך בין הכנסיות האתיופית והקופטית בענין
דיר-א-סולטן.

הכותל המערבי

שר הדתות מוסר סקירה על העבודות והחסדרים ליד הכותל המערבי.

מ ח ל י ס י ם לערוך סיור ליד הכותל המערבי.

חמסך הדיון נדחה.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CHEMISTRY
5800 S. UNIVERSITY AVENUE, CHICAGO, ILL. 60637

RECEIVED

NOV 15 1964

FROM: [Illegible]

TO: [Illegible]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

סדר היום
לישיבה ועדה השרים לשמירת
המקומות הקדושים

יום א', ד' בתשרי תשכ"ח - 8.10.67

- א. בג"צ בענין הר הבית
- ב. הכוחל המערבי
- ג. טכסוכי כנסיות
- ד. פיצויי כנסיות

פ ר ט י - כ ל

הישיבה השלישית - ועדת השרים לשמירה על
המקומות הקדושים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז' באב תשכ"ז - 13.8.67

כ"ו באלול תשכ"ז - 1.10.67

נכחו השרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, ס. בגין, ס. דיין, י. ישעיהו,
י.ש. שפירא, א. ששון.

נעדרו השרים: א. אבן (בחול"ל), ח.ס. שפירא (בחופשה), ס. קול.

ש. צויגריך - מזכירות הממשלה
רב סרן ס. רבינוביץ - לשכת שר הבטחון

הכביש למלון אינטרקונטיננטל

שר הדתות מוסר סקירה על הפעולות שיינקטו לחיסול הכביש העובר
בתוך בית הקברות בהר הזיתים למלון אינטרקונטיננטל.

בג"צ בענין הר הבית

ס ח ל י ס י ס ל ד ו ו נ ב ג צ בענין הר הבית ביטיבה הבאה.

מערת המכפלה

שר הבטחון מוסר סקירה על הפעולות שנעשו והעומדות להפשות
במערת המכפלה ובסביבתה.

ס ח ל י ס י ס ל ד ו ו נ ב ג צ בענין מערת המכפלה.
שר הבטחון יתייעץ מראש בפעולותיו אלה עם שר הדתות.

(במזכירות הממשלה מפורטים ההשתקים הבאים:

1. דו"ח על זכרון דברים בענין מערת המכפלה מיום 21.9.67.
2. דו"ח על ביקור שר הבטחון במערכת המכפלה ביום 19.9.67.
3. הצעת סיוסא ופנייה אל הממונה על הווקף בחברון שהוצעה ע"י
הממונה על הווקף.
4. 2 ספות ובהן התכניות לעבודה סביב מערת המכפלה).

/. בית

בית הקברות היהודי בחברון

שר הדתות מודיע כי נעשו סידורים לסיקום בית הקברות היהודי
בחברון בתיאום עם ראש העירייה, של חברון.

סידורים לימים הנוראים במקומות הקדושים

שר המספטים פותח.

ס ח ל י ס י ס לאשר הסד' לכיז לא יתנו לפבור בשער המוג'בים
להר הבית בראש השנה וביום הכיפורים.

ה י ש י ב ה נ ב ע ל ת

1777

of the year 1777

of the year 1777

of the year 1777

of the year 1777

of the year 1777

פ ר ס ו כ ל

הישיבה השנייה על ועדת השרים לסמורה על
הסקומות הקדושים שהנקמה עפ"י החלטה מס. 732
של הממשלה מיום ז באב תשכ"ז - 13.8.67

ח' באלול תשכ"ז - 13.9.67

בכחו השרים : ז. ורהפטיג - יו"ר, א. אבן (בחלק הראשון של הישיבה),
מ. בגין, מ. דיין, י. יטעיהו, מ. קול, ח.מ. שפירא,
י.ש. שפירא, א. שרון (בחלק הראשון של הישיבה).

מ. צויגריך - מזכירות הממשלה
אל"מ ש. גזית - צה"ל

ס ע ר ה ס ו ג ר ב י ם

ס ר ה ד ו ת פ ו ת ח .

ס ח ל י ט י ם :

(א) לא ייעשו שינויים בענין סער המוגרבים.

(ב) סר הבטחון מתבקש להורות למססרה הצבאית הסומרת על
סער המוגרבים להקפיד כי לבוש והתנהגות הנכבשים יחיו
כנדרש במקומות קדושים.

ח י ש י ב ה ב ו ע ל ת

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Faint, illegible text in the upper middle section.

Faint, illegible text in the middle section, possibly a list or detailed notes.

Faint, illegible text in the lower middle section.

Faint, illegible text in the lower section, possibly a footer or concluding remarks.

הנדון: ביקור שר-הבטחון במערת המכפלה

1. ביום ג' ה-19 בספט' 1967 בערך ביקור שר-הבטחון במערכת המכפלה.

2. השתתפו בביקור:

- א. מושל צבאי הברון
- ב. סא"ל אפסל - נציג ת" 16
- ג. סר ינאי נציג רשות הבנים הלאומיים
- ד. סר דוד ינאי נציג מטעל הברון
- ה. דוד פרחי - נציג מטעל ברח

3. להלן הוראות שר הבטחון כפי שניתנו בביקורו זה.

א. יש להתחיל ללא דחוי בחשיפת והקמת הסדרגות החיצוניות סדרות-סדרה למערה.

ב. יש להתחיל ללא דחוי בפיתוח השטח סדרות-סדרה למערה והכשרתו כגו.

ג. בדיקה פנים המערה תיעשה על-ידי מהנדסים חוץ כדי בביצוע יתר העבודות ורק לאור תוצאות הבדיקה יוחלט כיצד לנהוג לגבי הבאות.

ד. העבודה תיעשה ללא מרכז אך מאחר וקרוב לוודאי שבעיר אין קבלנים לביצוע העבודות, הקויים המייפצות עם ראש-העיר קודם מינוי קבלן מאיבו מקומי.
העבודה בסועל תיעשה על-ידי ערבים מקומיים, כל זה בשיתוף חדוק עם ראש-העיר.

ה. ינתן תשלום לפועל-הנקיון שבטקום.

ו. ייכתב זכרון-דברים עם הסמנכה על חוקף שיכלול הנושאים שבקבעו לביצוע (פרט לבדיקה פנים המערה) והוא ישמש המסך לזכרון דברים קודם.

4. ש דו"ח המקדמות שוסף יועבר לידיעת שר-הבטחון.

(-)

מתתיו רבינוביץ * רב-סרן
שליט שר-הבטחון

SECRET

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

1. This document contains information that is classified as SECRET and is intended for the use of authorized personnel only.

2. This document is classified as SECRET.

- 3. This document is classified as SECRET.
- 4. This document is classified as SECRET.
- 5. This document is classified as SECRET.
- 6. This document is classified as SECRET.
- 7. This document is classified as SECRET.
- 8. This document is classified as SECRET.

3. This document is classified as SECRET.

4. This document is classified as SECRET.

5. This document is classified as SECRET.

6. This document is classified as SECRET.

7. This document is classified as SECRET.

8. This document is classified as SECRET.

9. This document is classified as SECRET.

10. This document is classified as SECRET.

CONFIDENTIAL - SECURITY INFORMATION

הנדון: ביקור טר-הנפתחון במסגרת הסכמלה

1. ביום ג' ה-19 בספט' 1967 בפרך ביקור טר-הנפתחון במסגרת הסכמלה.

2. השתתפו בביקור:

- א. סופל צבאי חברון
- ב. סא"ל אפעל - נציג הט' 16
- ג. סר ינאי נציג דפוח הגביס הלאומיים
- ד. סר דוד ינאי נציג סמסל חברון
- ה. דוד פרחי - נציג סמסל צדה

3. לחלן הוראות טר הנפתחון כפי שניתנו בביקור זה.

א. יש להתחיל ללא דחוי בהשיפת והסקנת המורבות החיצוניות מדרום-מזרח למערה.

ב. יש להתחיל ללא דחוי בפיתוח הטטה מדרום-מזרח למערה והכנתו כגן.

ג. בדיקה פנים המערה היעשה על-ידי סחנדסים מוך כדי ביצוע יתר העבודות ורק לאור הוצאות הכדיקה יוחלט כיצד לנהוג לגבי הבאות.

ד. העבודה היעשה ללא סרכז אך סמחר וקרוב לוודאי סכפיר אין קבלים לביצוע העבודות, מקויים המייפעות עם ראש-העיר קודם סיבוי קבלן סאינו סקומי.

העבודה כפועל היעשה על-ידי ערבים סקומיים, כל זה בשימוש חזק עם ראש-העיר.

ה. יבטן משלום לפובד-הנקיון סבמקום.

ו. ייכתב זכרון-דברים עם הסמוכה על הווקף שיכלול הנלשאים סנקטעו לביצוע (פרט לבדיקה פנים המערה) והוא ישסס חסוך לזכרון דברים קודם.

4. ס דרייה התקדמות שוטף יועבר לידיעת טר-הנפתחון.

(-)

סממיהו רבינוביץ * דב-סרן
סליס טר-הנפתחון

MEMORANDUM FOR THE RECORD

1. On 10/15/54, the following information was received from the [redacted] office:

2. [redacted]

- a. [redacted]
- b. [redacted]
- c. [redacted]
- d. [redacted]
- e. [redacted]

3. [redacted]

4. [redacted]

5. [redacted]

6. [redacted]

7. [redacted]

8. [redacted]

9. [redacted]

10. [redacted]

Very truly yours,
[redacted]

המושל הצבאי נפת חברון
תאריך 19.9.67

הממונה על הוקף בחברון

הנדון: נקוי השטח והרחקת האבנים שתילת פרחים

ברצון ועד ההנדסה לנקות השטח והרחקת האבנים אשר על
המדרגות הדרומיות של קבר אברהם כדי להקל את התנועה אל הקבר על
המבקרים וליפות את צורת הקבר מבחיץ בצורה התואמת קדושתו ע"י פרחים
מהצד הדרומי דוגמת גן העירייה ועל כן אני מפנה בקשתי אליך ומבקש אשורך
לכך.

בכבוד רב,
קצין ההנדסה הצבאי
באדי ציון

בשם המושל הצבאי

העמק: לכבוד ר' עיריית חברון

الحاكم العسكري لمحافظة الخليل

التاريخ : ١٩٦٧/٩/١٩

مأموريات الخليل المستقر

المبحث : ازالة الاثره والحجاره وخرس الزهور

ان هيئة الهندسه تود أن ترفع الاثره والحجاره التي على الدرج
القبلي للحرم الابراهيمي ليمهل المرور الى داخل الحرم الابراهيمي
على الزوار ولتجميل منظر الحرم من الخارج بشكل يتفق مع قدسيته
بخرس الزهور من الناحيه القبليه على غرار بستان البلد بستان
لذلك جئت بهذا الاستدعاء راجيا الموافقه على ذلك.

واقبلوا الاحترام

ضابط الهندسه العسكري

بأدى سبون

عن الحاكم العسكري

نسخه / لساحه رئيس بلديه الخليل المستقر

בית ג' באלול תשכ"ז

8.9.67

לכבוד

כבוד שר החינוך

ד"ר ז. ורהמניג

יו"ר ועדה המרית למקומות הקדושים

ס ר ו ש ל י מ

שר מוד ככה"ל

ביום י"ח באב דבא זכיננו ובקרנו טוב מקום קברם של קדושי השבון, ביציאתם הורי
רעיתי הרב אורלנסקי ובני משפחתו וחברי לישיבת הי"ד, אשר נטבחו באותו היום שנה
תרמ"ט - זאת לאחר למעלה מ- 20 שנה שלא זדכו רגלינו במקום זה.

נדהמנו מחלול המקום, ויותר מכך מאדישות שלנו.

מעשי הרצח והזועה שנעשו על-ידי ערביי השבון הידועים לשמצה באכזריותם
ובשנאתם ליהודים שמורים בזכרון תושבי העיר היטב ועל כן השנו ממני נקמה כדרכם.
איחרע מזלם ויהודים הם שמהרי העיר אולם יחס אנושי אינו מחייבנו לאדישות
ולזלזול עצמי.

שנאתם אינה רק שנאה לשמה, אולם חזירים אמונה כי אזורים הייב להשאר מוסלמי
ונקי מיהודים ולכן הפכו לחסל ראשית החתחתות ישוב יהודי גדול בעיר הברון בשנת
ה - 20.

אמנם כך עשו בחמת זעם ובאכזריות אמים ומגמתם נחגלו גם במעשי הרצח והשוד
אשר בוצעו על ידם בלוחמי גוש עציון בהש"ה.

לכן, לא רק רצחו בתרמ"ט, אלא אף ירשו וחללו רק ודוקא את בית העלמין בו היו
ארבעה קברי אחים קדושי תרמ"ט הירשוהו וקטוהו כשדה בית המרס ובזרע סמך עגבניות.

עברו שלטה חדשים ונחגלה לערביי הברון כי אף אין יחס כלפי קדושינו -
ולשנאתם אף לא נקטנו את הדם הנקי כדרכם.

יתכן ואין חובה לנקמה בנוסח ובאופן המקובל על תשובי העיר, אבל יש חובה
לכבד את אלה אשר הלכו ראשונה.

CONFIDENTIAL

SECRET

The following information was obtained from a confidential source who has provided reliable information in the past. It is being furnished to you for your information only. It is not to be disseminated outside your office.

Source advised that, during the past few weeks,

there has been a significant increase in the number of individuals who have been observed in the vicinity of the [redacted] building.

It is noted that these individuals appear to be of various nationalities and are engaged in activities which are consistent with the operations of the [redacted] organization.

Source further advised that these individuals are being observed by the [redacted] security forces and that their activities are being closely monitored.

It is suggested that you be kept advised of any further information which may be received from this source.

Very truly yours,
[Signature]

Enclosure

This document contains information which is classified as CONFIDENTIAL.

ב"ה... ג' בתמוז תשכ"ז

8.9.67

= 2 =

לכן יש לענות מיד את השדה הממולל, מן המכונים או השמונים בו, לבדיו, ולהקים את המבנות על חלם.

זוהי חובה וזכות למשיבה לעשות אף מעט מועיר למען זכרים של הוקעי היחד ליטוב יחודי גדול ביהם לפני למעלה מ- 40 שנה, בעיר האבות.

למען אלה אשר בחוץ יש של שנתה החמישה, עולם סגור, בקטיים עבומים, באו וקשו טוב את עיר האבותו בחייהם ובמותם האבודים.

זכינו לשמירה של הברון ושמה עלינו לעשות למען זמר קדושים מנרצחו רק על הינתם יחודים.

כל זמן שנזכר, עד לפני השדה המחלייו, מגביר את הולדול והבזיון מחד חוסמי העיר כלמינו מחד - ואף כלמי עצמנו קושים אנו עוול, משיך.

כידוע מריבה הנמכחים מאז מותם במיה אליקוד דן טלונים הי"ד - שהיה במרכז העיר דעה הרב ער היסוד.

העניי כי במקום זה חוקם מצבה לזכרים של הקדושים

למען כבודם ולמען הוויים עמנו כיום, וכל קובי אודה והלך טיקבורי ברחוב העיר הקדושה ידע על בריה דמים שנכרתה בטנה חרמ"ט בינינו לבין עיר האבות.

בעיקר שטוחה בקשתי, כי כל פעולה שנתנה, בקשר לקטום חרבות ביה העלמין ובקשר לגל-עד במרכז העיר, הכובץ במחיריות וללא היסטוריה, כדי להחמיש במיה מסוימת בקובצה שם ישראל שב לעיר אבותיו - ממנה סולק באכזריות רבה.

היסטוריה, החלבמוריות והתחיות אף מריבה בזיון וכל המכיר את ערביי הברון יודע זאת.

יחד עם זה החרובה העולות אלו אכן-מנה להידור וחבת קטרה ליטובה.

בכבוד רב

מנצולי הברון

התקן לשרים אברי דעה השרים למקומות הקדושים.

ת ר ט י כ ל

ישיבת ועדת הסרים לטמירה על המקומות
הקדושים שהוקמה עפ"י החלטה מס. 732
של המססלה סיום ז' באב תשכ"ז (13.8.67)

י' באב תשכ"ז - 16.8.67

נכחו הסרים: ז. ורהפטיג - יו"ר, א. אבן (כחלק הראשון של
הישיבה), ס. בנין, י. ישעיהו, ח.מ. ספירא,
י.ט. ספירא, א. ששון

נעדרו הסרים: ס. דיין, ס. קול.

ש. צויגרוין - מזכירות המססלה
אל"ם ר. ורדי - צה"ל
אלוף ע. בדקיס - צה"ל
ס. רביב - סטוד החוץ (כחלק הראשון
של הישיבה)

הר הבית

לאחר דיון בהצעות השונות לגבי הר הבית מחליטים:

- (א) הועדה מטילה על היו"ר להפגש עם האלוף הרב גורן ולהודיע לו כי עליו להפסיק את ארגון התפילות, סדירות וכדומה על הר הבית
- (ב) סר הכסחון מתבקש להורות לרמטכ"ל להזמין אליו את האלוף הרב גורן ולהורות לו להסנע מכל פעולה הקשורה בארגון תפילות, סדירות וכדומה על הר הבית.
- (ג) (ב-6 קולות) מטיעלו בכניסה להר הבית מתפללים יהודים, יופנו ע"י כוחות הכסחון לכותל המערבי.

(ההצעות המפורטות להלן נדחו:

- 1. (ב-3:2 קולות) לאסור כניסת יהודים להר הבית בלכת הקרובה.
- 2. (ב-3:2 קולות) לסנוע תפילה מאורגנת על הר הבית של לא מוסלמים עד ליום א' הקרוב.
- 3. (ב-3:3 קולות) לסנוע תפילה הפגנתית מאורגנת על הר הבית.
- 4. (ב-3:3 קולות) אין סתירה בין הצעה 2 והחלטה ג' דלעיל.)

המטן הדיון נדחה

ה י ש י כ ה ב נ ע ל ת

רשומות

ספר החוקים

28 ביוני 1967

499

כ"ב בסיון תשכ"ז

צמוד

74	חוק לתקון פקודת סדרי השלטון המשפט (מס' 11), תשכ"ז-1967.
74	חוק לתקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז-1967.
75	חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967.

✓

חוק השמירה על המקומות הקדושים, תשכ"ז-1967*

1. המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות המקדשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם המקומות.
2. המחלל מקום קדוש או הפוגע בו בכל דרך אחרת, דינו - מאסר שבע שנים.
3. העושה דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות המקדשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם מקומות, דינו - מאסר חמש שנים.
4. חוק זה בא להוסיף על כל דין אחר ולא לגרוע ממנו.
5. שר הדתות ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, לאחר התייעצות עם נציגים של בני הדתות הנוגעות בדבר או לפי הצעתם, ובהסכמת שר המשפטים, להחקיף חקנות בכל הנוגע לביצועו.
5. תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

שטירת המקומות הקדושים

עבירות

שטירת דינים

ביצוע חקנות

תחילה

זרח ור הפטיג
שר הדתות

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום י"ט בסיון תשכ"ז (27 ביוני 1967); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 781, תשכ"ז, עמ' 156.

חוק לתיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט (מס' 11), תשכ"ז-1967*

1. בפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, אחרי סעיף 10א יבוא:
"תחלת המשפט 11. המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח של ארץ-ישראל שהמושללה קבעה בצו."
2. תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

יעקב ש' שפירא
שר המשפטים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום י"ט בסיון תשכ"ז (27 ביוני 1967); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 781, תשכ"ז, עמ' 156.
1 ע"ר תש"ח, תוס' א', עמ' 1, עמ' 11, עמ' 12, עמ' 12; ס"ח תש"ט, עמ' 2, עמ' 159; ס"ח תשי"ב, עמ' 10, עמ' 134, עמ' 279; ס"ח תשי"ד, עמ' 126, ס"ח תשכ"ד, עמ' 79.

חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 6), תשכ"ז-1967*

1. אחרי סעיף 8 לפקודת העיריות יבוא:
"הרמת תחום 48. (א) רשאי השר, לפי שיקול דעתו ולא עריכת חקירה לפי סעיף השיפוט בספרים 8, להרחיב באכרזה את תחומה של עיריה פלונית על-ידי הכללת שטח מסיימים שנקבע בצו לפי סעיף 11 ב לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948.
(ב) הרוחב השר תחום עיריה כאמור, רשאי הוא, בצו, למנות מבין יושבי השטח חברים נוספים למועצה; חבר המועצה שנתמנה כאמור יכהן כל עוד מכהנה המועצה, אולם רשאי השר, בצו, למנות אחר במקומו."
2. תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

חיים משה שפירא
שר הפנים

לוי אשכול
ראש הממשלה

שניאור זלמן שזר
נשיא המדינה

* נתקבל בכנסת ביום י"ט בסיון תשכ"ז (27 ביוני 1967); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 781, תשכ"ז, עמ' 156.
1 דינו מדינת ישראל 8, נוסח חדש, תשכ"ד, עמ' 197; ס"ח תשכ"ה, עמ' 127, עמ' 215, עמ' 263; ס"ח תשכ"ז, עמ' 16, עמ' 56.
2 ע"ר תש"ח, תוס' א', מס' 2, עמ' 1.

100/100

ירושלים, י"ב באב תשכ"ז
18 באוגוסט 1967

אלו הסריס ז. זרתמטיב
א. אבן
ס. בגין
ס. דיין
י. יטעיהו
ס. קול
ח.ס. ספירא
י.ס. ספירא
א. שרון

ממ: מזכירת הממשלה

הנני מתכבדת להביא לתשומת לבכם החלטה מס. 732 על
המסילה ביטיבתה סיום ז" באב תשכ"ז (18.8.67):

732. הסדרים ליד הכרמל התעריבי
היותם למבצרים יהודים בהר הבית

ט ח ל י ט י ט:

א. לכבוד ועדת סריס לספירה על המקומות הקדושים,
אשר הודון בבעיות הנובעות למקומות הקדושים לכל
הדתות ותביא טקציותיה לממשלה.

הרכב הועדה: שר הדתות - יו"ר והסריס א. אבן,
ס. בגין, ס. דיין, י. יטעיהו, ס. קול,
ח.ס. ספירא, י.ס. ספירא, א. שרון.

ב. ועדת הסריס הנ"ל תכרו את המילה על בקור יהודים
בהר הבית.

ב כ ר כ ה

יעל קוזמי